

Program Rewitalizacji Gminy Rudnik na lata 2017 -2023

GMINA RUDNIK, 2017 R.

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Rudnik

ul. Kozielska 1
47-411 Rudnik

Wykonawca:

Lider konsorcjum
EU-Consult Sp. z o.o.
ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Partner konsorcjum
Utila Sp. z o.o.
ul. Targowa 42
03-733 Warszawa

1. Spis treści

1. Spis treści	3
2. Wprowadzenie	5
2.1. Cel, założenie i zakres opracowania	5
2.2. Słownik pojęć	7
3. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na lokalnym	9
3.1. Powiązanie z dokumentami na poziomie lokalnym	9
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na podstawie badań własnych	10
4.1. Podział Gminy Rudnik na jednostki analityczne	10
4.2. Metodologia	11
Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie	11
4.3. Problemy społeczne	14
I. Struktura wieku mieszkańców	14
II. Pomoc społeczna	18
III. Bezrobocie	23
IV. Przestępczość	25
V. Uczestnictwo w życiu publicznym	27
VI. Migracja ludności i przyrost naturalny	28
4.4. Problemy gospodarcze	30
4.5. Problemy przestrzenno-funkcjonalne	31
4.6. Problemy techniczne	35
4.7. Problemy środowiskowe	37
5. Badania społeczne	39
5.1. Metodologia	39
5.2. Metryczka	39
5.3. Wyniki badań	42
6. Identyfikacja obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Rudnik	52
7. Identyfikacja obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rudnik	56
Metodologia wyboru obszaru rewitalizacji	57
7.1. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	58
7.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	60
Rudnik	62
Ponięcice	66
Sławików	69
8. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)	73
9. Cele rewitalizacji i kierunki interwencji	75
10. Lista planowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych	79
10.1. Lista A: projekty kluczowe	79
10.2. Lista B: projekty komplementarne	100
11. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	103
11.1. Kompleksowość Programu	103
11.2. Komplementarność przestrzenna	104
11.3. Komplementarność problemowa	105

11.4.	Komplementarność proceduralno – instytucjonalna	106
11.5.	Komplementarność międzyokresowa	106
11.6.	Komplementarność źródeł finansowania	108
12.	Ramowy harmonogram programu rewitalizacji.....	110
13.	Indykatywne ramy finansowe	110
14.	Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji.....	111
14.1.	Odpowiedzialny społecznie obszar rewitalizacji	115
15.	System wdrażania (realizacji) Programu Rewitalizacji	116
15.1.	Aktualizacja PR.....	120
16.	System monitoringu i ewaluacji	122
16.1.	Monitoring.....	122
16.2.	Ewaluacja.....	123
17.	Załączniki.....	125
18.	Spis tabel i rysunków	126
19.	Załącznik 1 – Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Rudnik.....	133
	I Przestrzeń i środowisko	133
1.	Położenie administracyjne i geograficzne	133
2.	Stan środowiska.....	135
3.	Dostępność komunikacyjna	137
4.	Walory przyrodnicze	139
5.	Walory kulturowe	140
	II Społeczeństwo i jakość życia.....	144
1.	Struktura demograficzna	144
2.	Struktura wiekowa ludności	148
3.	Sytuacja mieszkaniowa	152
4.	Infrastruktura oświatowo-edukacyjna.....	155
5.	Infrastruktura kultury, sportu i rekreacji.....	159
6.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	162
8.	Aktywność społeczna	168
	III Infrastruktura techniczna.....	171
1.	Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	171
2.	Sieć gazowa, elektryczna i ciepłownicza.....	176
3.	Zagospodarowanie odpadów	178
	IV Gospodarka i rynek pracy	179
1.	Rolnictwo.....	179
2.	Przedsiębiorczość	182
3.	Rynek pracy i bezrobocie	187

2. Wprowadzenie

2.1. Cel, założenie i zakres opracowania

Podstawą prawną do sporządzenia Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95). Zasady przygotowania dokumentu określone zostały w wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wydanych przez Ministerstwo Rozwoju 2 sierpnia 2016r. Ponadto, procesowi rewitalizacji poświęcona jest Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z 2016 r. poz. 1020, 1250.).

Zgodnie z powyższym, rewitalizacja stanowi kompleksowy proces, którego celem jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne. Poprzez prowadzone działania zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów. Proces ten stanowi wieloletni okres, prowadzony przez interesariuszy we współpracy ze społecznością lokalną. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju Gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analiza dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;

- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć .

Jednym z najważniejszych elementów opracowania Programu Rewitalizacji jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, których analiza pozwoli na szczegółowe określenie miejsc wymagających rewitalizacji na terenie Gminy Rudnik.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie analizy danych zastanych (ilościowych i jakościowych) udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny, Urząd Gminy i inne podmioty posiadające informacje istotne do przeprowadzenia rzetelnej diagnozy oraz aktywnego udziału różnych grup interesariuszy. Na strukturę niniejszego dokumentu składa się część ogólna, obrazująca sytuację Gminy Rudnik oraz szczegółowa analiza wskaźników dla sfer problemowych określonych Ustawą z dnia 9 października o rewitalizacji. Każda ze sfer (społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, oraz techniczna) stanowi osobny podrozdział. Każdy ze wskaźników został wyliczony z podziałem na jednostki, według intuicyjnego podziału panującego w Gminie, tj. sołectw.

2.2. Słownik pojęć

Rewitalizacja – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Interesariusze rewitalizacji – to w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wierzysci nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- inni mieszkańcy gminy
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,

- podmioty inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Stan kryzysowy - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek - występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Obszar rewitalizacji jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację. Cechuje go koncentracja negatywnych zjawisk oraz znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Program rewitalizacji został zdefiniowany jako inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w takich sferach jak: społeczna, ekonomiczna, przestrzenna, infrastrukturalna, środowiskowa, kulturowa. Celem niniejszego programu jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Stanowi on narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny to zaplanowany oraz ukierunkowany plan na osiągnięcie celów programu rewitalizacji.

3. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na lokalnym

Program Rewitalizacji Gminy Rudnik na lata 2017 -2023 stanowi dokument programowy przedstawiający potrzeby społeczności gminy integrując sferę społeczną z gospodarczą, infrastrukturalną i środowiskową. Założenia niniejszego Programu wpisują się w poszczególne cele opracowań strategicznych i planistycznych Gminy Rudnik.

3.1. Powiązanie z dokumentami na poziomie lokalnym

Tabela 1 Powiązania pomiędzy PR i dokumentami na poziomie lokalnym

<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rudnik</p>	<p>Studium określa politykę przestrzenną gminy, której urzeczywistnianie opiera się na realizacji celów gospodarki przestrzennej. Zakłada się, że efektem ich realizacji będzie uporządkowanie istniejącej struktury urbanistycznej, jak i wzbogacenie jej o nowe wartości. Ponadto, ważnym elementem polityki przestrzennej gminy jest tworzenie możliwości indywidualnego rozwoju lokalnej społeczności w zależności od jej aspiracji, wykształcenia czy aktywności tak, by mieszkańcy nie byli zmuszeni do migracji poza granice jednostki.</p> <p>Sporządzony Program Rewitalizacji wpisuje się w kontekst działań zapisanych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rudnik.</p>
<p>Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (sporządzone dla jednostek pomocniczych Gminy Rudnik)</p>	<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar danej jednostki pomocniczej gminy jest zgodny z ustaleniami dokumentu „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Rudnik”. Każdy sporządzony plan miejscowy określa przeznaczenia terenów oraz zasady zagospodarowania terenów przy równoczesnym uwzględnieniu ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju danego obszaru wiejskiego.</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Rudnik</p>	<p>Gmina Rudnik nie posiada opracowanej Strategii Rozwoju Gminy.</p>

Źródło: opracowanie własne

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na podstawie badań własnych

4.1. Podział Gminy Rudnik na jednostki analityczne

W celu przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wykorzystano podział Gminy Rudnik na jednostki analityczne, czyli sołectwa, będące intuicyjnym, panującym podziałem, trafnie odzwierciedlającym problemy odnotowane na terenie gminy. Taka agregacja danych pozwala na wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji w oparciu o rzetelną analizę zidentyfikowanych obszarów problemowych.

Poniżej przedstawione zostały jednostki analityczne, wraz z wyszczególnieniem ich powierzchni, ludności oraz udziału w ogólnej powierzchni oraz populacji Gminy Rudnik.

Tabela 2 Ludność oraz powierzchnia sołectw Gminy Rudnik

	Powierzchnia [ha]	Udział [%] powierzchni Gminy	Ludność	Udział [%] mieszkańców Gminy
Brzeźnica	715	9,68%	511	10,12%
Czerwięcice	395	5,35%	107	2,12%
Gamów i Sławienko	516	6,98%	460	9,11%
Grzegorzowice	487	6,59%	574	11,36%
Jastrzębie	455	6,16%	156	3,09%
Lasaki	155	2,10%	171	3,39%
Ligota Książęca	175	2,37%	143	2,83%
Lubowice	370	5,00%	337	6,67%
Modzurów i Dołędzin	895	12,11%	408	8,08%
Ponięcice	570	7,71%	226	4,47%
Rudnik	930	12,59%	986	19,52%
Sławików	600	8,12%	423	8,37%
Strzybnik	630	8,53%	285	5,64%
Szonowice	471	6,37%	264	5,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

4.2. Metodologia

Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie

W procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rudnik posłużono się wskaźnikami o charakterze ilościowym. Wszystkie uzyskane dane obrazują stan na 31 XII 2016 r. i odnoszą się do pięciu sfer:

- Sfery społecznej
- Sfery gospodarczej
- Sfery przestrzenno-funkcjonalnej
- Sfery technicznej
- Sfery środowiskowej

Niezbędne dane pozyskane zostały przy współpracy z takimi instytucjami, jak Urząd Gminy Rudnik, Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku oraz Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu.

Szczegółowe dane przekazane przez powyższe instytucje pozwoliły na zdiagnozowanie sytuacji gminy, dotycząc różnorodnych aspektów, między innymi są to:

- Struktura wieku mieszkańców,
- Migracja ludności,
- Bezrobocie rejestrowane z uwzględnieniem wieku osób bezrobotnych,
- Udział w życiu publicznym oraz kulturalnym,
- Liczba ludności objętej pomocą społeczną z uwzględnieniem przyczyn korzystania z tej formy wsparcia,
- Liczba rejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy,
- Infrastruktura mieszkaniowa i techniczna.

Wskaźniki zostały w większości przedstawione w sposób względny, to znaczy poprzez przyrównanie ich do 100 mieszkańców danej jednostki podziału Gminy Rudnik. Dzięki takiej metodologii możliwe jest przedstawienie wartości uwzględniających możliwe różnice w liczbie ludności poszczególnych sołectw gminy.

Wykorzystane wskaźniki w podziale na sfery zaprezentowane zostały w poniższej tabeli:

Tabela 3 Zestawienie wskaźników wykorzystanych w diagnozie

Lp.	Nazwa wskaźnika	Zjawisko	Metoda obliczenia wskaźnika
Sfera społeczna			
1	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Struktura wieku mieszkańców	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
2	Ludność w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Struktura wieku mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
3	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Struktura wieku mieszkańców	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
4	Mediana wieku mieszkańców	Struktura wieku mieszkańców	Obliczenie mediany z zastosowaniem wzoru
5	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym	Struktura wieku mieszkańców	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym
6	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
7	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	Bezrobocie	Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy) w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
8	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
9	Liczba bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
10	Saldo migracji na 100 osób	Liczba mieszkańców	Różnica między liczbą osób przybyłych w danym okresie do danego sołectwa gminy oraz liczbą osób, które w tym okresie wyjechały z jego terenu w przeliczeniu na 100 mieszkańców
11	Przyrost naturalny na 100 osób	Liczba mieszkańców	Różnica między liczbą urodzeń w danym okresie do danego sołectwa gminy oraz liczbą zgonów w przeliczeniu na 100 mieszkańców
12	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	Uczestnictwo w życiu	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w danym sołectwie

		publicznym	gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
13	Frekwencja wyborcza	Uczestnictwo w życiu publicznym	Liczba uprawnionych do głosowania osób, które oddały swój głos w czasie wyborów w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
14	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna	Liczba przyznanych świadczeń dla osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
15	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna	Liczba przyznanych świadczeń dla osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
16	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna	Liczba przyznanych świadczeń dla osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
17	Liczba dzieci korzystających z dożywiania na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna	Liczba przyznanych świadczeń w zakresie dożywiania dzieci w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
18	Liczba dzieci otrzymujących stypendia socjalne na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna	Liczba przyznanych stypendiów socjalnych w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
19	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
20	Liczba przestępstw	Przestępczość	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie danego sołectwa
Sfera gospodarcza			
21	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Poziom przedsiębiorczości mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
22	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Poziom przedsiębiorczości mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
23	Liczba zabytków na 100 mieszkańców	Planowanie przestrzenne	Liczba zabytków w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
24	Budynki wybudowane przed 1989 r. na 100 ludności	Planowanie przestrzenne	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
25	Powierzchnia użytkowa lokalu	Planowanie	Średnia powierzchnia użytkowa lokalu na

	na osobę w m ²	przestrzenne	osobę w m ² w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera techniczna			
26	Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Infrastruktura techniczna	Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
27	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w roku 2016 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Infrastruktura techniczna	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w danym sołectwie gminy, dzielona przez jego liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera środowiskowa			
28	Liczba budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków	Ochrona środowiska	Udział procentowy budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków na terenie danego sołectwie gminy
29	Powierzchnia występowania substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCP, itp.) - jm kg	Ochrona środowiska	Całkowita powierzchnia występowania substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCP, itp.) - jm w danym sołectwie gminy

Źródło: Opracowanie własne

4.3. Problemy społeczne

Przy tworzeniu Programu Rewitalizacji istotne jest zidentyfikowanie problemów społecznych mieszkańców Gminy Rudnik. Wśród problemów w tym obszarze znajdują się przede wszystkim:

I. Struktura wieku mieszkańców

W zestawieniu tabelarycznym zaprezentowane zostały dane Urzędu Gminy Rudnik dotyczące struktury wieku mieszkańców gminy z uwzględnieniem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej populacji tego terenu, jak również mediany wieku mieszkańców.

Jak wynika z danych, zdecydowanie największą część populacji Gminy Rudnik stanowią osoby w wieku produkcyjnym (3 374 osób) w stosunku do udziału grupy wieku przedprodukcyjnego (861) oraz produkcyjnego (816). Korzystną sytuacją jest gdy populacja osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższa ostatnią z grup, mając przełożenie na zmniejszenie obciążenia demograficznego- prognozuje się, że rosnąca liczba ludzi starszych przy niewystarczającej dynamice wzrostu liczby osób młodych spowoduje duże obciążenie demograficzne związane z opieką nad osobami starszymi

oraz ich utrzymaniem. Miałyby to konsekwencje nie tylko ekonomiczne, ale również społeczne. Przykładem takich konsekwencji może być malejący popyt na zawody pedagogiczne, a wzrost popytu na zawody związane z opieką nad osobami starszymi.

W aspekcie liczebności populacji w wieku przedprodukcyjnym, dane ujawniły szereg negatywnych wartości w takich sołectwach jak Grzegorzowice, Jastrzębie, Lasaki, Modzurów i Dolędzin, Ponięcice oraz Sławików, gdzie wartość przeliczona na 100 mieszkańców jest niższa od średniej dla gminy. Podobną sytuację zauważyć można w sołectwach Brzeźnica, Czerwięcice, Gamów i Sławienko, Grzegorzowice, Ligota Książęca, Modzurów i Dolędzin oraz Rudnik w kontekście zbyt niskiej liczebności osób w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekracza zaś średnią w sołectwach Brzeźnica, Czerwięcice, Grzegorzowice, Lasaki, Ligota Książęca, Modzurów i Dolędzin oraz Rudnik.

Dane wskazują na wysoki wskaźnik mediany wieku mieszkańców Gminy Rudnik w 2016 roku równy był on 47,11, znacznie przekraczając wartości zarówno dla województwa śląskiego (41,35) oraz kraju (39,9). Najwyższy wskaźnik odnotowano w sołectwie Grzegorzowice, gdzie mediana wieku wyniosła 54. Zbyt wysoka wartość została również osiągnięta na terenie sołectw Lasaki, Rudnik, Strzybnik oraz Szonowice.

Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższym zestawieniu:

Tabela 4 Struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz mediana wieku mieszkańców sołectw Gminy Rudnik

	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Ludność w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Mediana wieku mieszkańców	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym
Brzeźnica	17,81	65,56	16,63	47	25%
Czerwięcice	18,69	63,55	19,63	47	31%
Gamów i Sławienko	21,09	63,04	15,43	46	24%
Grzegorzowice	15,85	66,03	18,12	54	27%
Jastrzębie	16,67	69,23	14,10	45	20%
Lasaki	12,87	69,01	18,13	48	26%
Ligota Książęca	19,58	60,84	19,58	46	32%
Łubowice	18,10	67,95	13,95	47	21%
Modzurów i Dołędzin	15,20	66,18	18,63	46,5	28%
Ponięcice	13,72	70,35	15,93	45	23%
Rudnik	17,24	66,43	16,33	48	25%
Sławików	15,60	69,74	14,66	43	21%
Strzybnik	17,89	70,18	11,93	48	17%
Szonowice	17,05	68,56	14,39	49	21%
Średnia	16,95	66,90	16,25	47,11	24%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik ludności w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców to:

- Lasaki (12,87),
- Ponięcice (13,72),
- Modzurów i Dolędzin (15,20),
- Sławików (15,60),
- Grzegorzowice (15,85)
- Jastrzębie (16,67).

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców to:

- Ligota Książęca (60,84),
- Gamów i Sławienko (63,04),
- Czerwięcice (63,55),
- Brzeźnica (65,56),
- Grzegorzowice (66,03),
- Modzurów i Dolędzin (66,18),
- Rudnik (66,43).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców to:

- Czerwięcice (19,63),
- Ligota Książęca (19,58),
- Modzurów i Dolędzin (18,63),
- Lasaki (18,13),
- Grzegorzowice (18,12),
- Brzeźnica (16,63),
- Rudnik (16,33).

II. Pomoc społeczna

W zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano wyniki uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku. Przedstawiają one liczbę osób objętych pomocą społeczną według przyczyn przyznania tego rodzaju świadczeń, należy jednakże mieć na uwadze, że poniższe dane dotyczą jedynie osób, które zgłosiły się do tej instytucji, nie zaś wszystkich osób dotkniętych danym problemem na terenie gminy.

Najczęstszą przyczyną objęcia pomocą społeczną była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - na terenie gminy w 2016 roku 64 osoby korzystały z formy wsparcia z tego powodu. Sołectwami, którego największa liczba mieszkańców zwróciła się do Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej są Szonowice oraz Rudnik (odpowiednio 17 oraz 16 osób). Mniejsza liczba osób, choć wciąż zdecydowanie przewyższająca wartości w pozostałych sołectwach, przypadła na Modzurów i Dolędzin, oraz Jastrzębie (odpowiednio 10 oraz 8 mieszkańców). 5 osób skorzystało z tej formy wsparcia w sołectwie Brzeźnica, po trzy osoby w Gamowie i Sławienku oraz w Ponięcicach, w Łubowicach zaś dwóch mieszkańców zwróciło się z tym problemem do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Drugim najczęstszym problemem z jakim borykają się klienci Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku jest ubóstwo. Jak wynika z danych, największy odsetek osób ubogich zamieszkuje Rudnik (11). Nieco mniej ubogich osób odnotowano w Strzybniku (9), Modzurowie i Dolędzinie (7), Ponięcicach (6), Szonowicach (5) i w Sławikowie (4). W sołectwach Gamów i Sławienko oraz Jastrzębie po jednej osobie skorzystało z tej formy wsparcia. Z powodu ubóstwa z pomocy opieki społecznej nie korzystał żaden z mieszkańców sołectw: Brzeźnica, Czerwięcice, Grzegorzowice, Lasaki, Ligota Książęca oraz Łubowice.

Najmniejsza liczba mieszkańców Gminy Rudnik objęta jest pomocą społeczną z powodu problemów z alkoholem. Warto zaznaczyć, że tak niski odsetek osób nie oznacza, że problem alkoholizmu na terenie gminy nie występuje- wiele osób nie decyduje się na zwrócenie się po pomoc do organów publicznych. Uzależnienie alkoholowe było przyczyną objęcia pomocą społeczną 27 mieszkańców Gminy Rudnik. Największy odsetek osób uzależnionych korzystających z pomocy społecznej z tego powodu

zamieszkiwał sołectwa Rudnik oraz Grzegorzowice (po 5 osób). Mniejszy odsetek takich osób zamieszkuje sołectwa Brzeźnica (4), Modzurów i Dolędzin (4), Ponięcie (3), Szonowice (3), Gamów i Sławienko, Łubowice oraz Strzybnik (po jednej osobie).

Z dożywiania na terenie Gminy Rudnik korzysta 79 dzieci- 17 osób w Rudniku, 12 w Strzybniku oraz 10 w Brzeźnicy. Mniejsza liczba dożywianych dzieci znajduje się w sołectwach Szonowice (9), Łubowice (8), Grzegorzowice (6), Ligota Książęca (5), Modzurów i Dolędzin oraz Sławików (4), a także Jastrzębie (3). Żadne dziecko nie skorzystało z tej formy wsparcia w Czerwięcicach, Lasakach oraz w Ponięcicach.

Liczba dzieci otrzymujących stypendia socjalne w roku 2016 na terenie gminy wyniosła 35 osób. Największy odsetek dzieci objętych tą formą wsparcia zamieszkiwał Rudnik (12) oraz Brzeźnicę (10). Znacznie mniej osób (5) odnotowano w Grzegorzowicach oraz w Sławikowie, a także w Czerwięcicach (2), Gamowie i Sławikowie (1), Ponięcicach (1) i w Strzybniku (1). Żadne dziecko nie otrzymało stypendia socjalnego w sołectwach Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice, Modzurów i Dolędzin.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oferuje także pomoc asystenta rodziny, który wspiera rodziny w trudnej życiowo sytuacji oraz borykające się z problemami wychowawczymi. Z takiej formy pomocy skorzystało jedynie 9 rodzin- po jednej w sołectwach Gamów i Sławienko, Grzegorzowice, Jastrzębie, Łubowice, Modzurów i Dolędzin, Ponięcie, Rudnik, Strzybnik oraz Szonowice.

Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela 5 Liczba osób objętych pomocą społeczną w sołectwach Gminy Rudnik

	Osoby objęte pomocą GOPS ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Osoby objęte pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 100 mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm na 100 mieszkańców	Liczba dzieci korzystających z dożywiania na 100 mieszkańców	Liczba dzieci otrzymujących stypendia socjalne	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców
Brzeźnica	0	0,98	0,78	1,96	1,96	0
Czerwięce	0	0	0	0	1,87	0
Gamów i Sławienko	0,22	0,65	0,22	0,22	0,22	0,22
Grzegorzowice	0	0	0,87	1,04	0,87	0,17
Jastrzębie	0,64	5,13	0	1,92	0	0,64
Lasaki	0	0	0	0	0	0
Ligota Książęca	0	0	0	3,50	0	0
Łubowice	0	0,59	0,30	2,37	0	0,30
Modzurów i Dołędzin	1,71	2,45	0,98	0,98	0	0,24
Ponięce	2,65	1,33	1,33	0	0,44	0,44
Rudnik	1,11	1,62	0,51	1,72	1,22	0,10
Sławików	0,94	0	0	0,94	1,18	0
Strzybnik	3,16	0	0,35	4,21	0,35	0,35
Szonowice	1,89	6,44	1,14	3,41	0	0,38
Średnia	0,88	1,37	0,46	1,59	0,58	0,20

Źródło: Opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik osób objętych pomocą GOPS ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców to:

- Strzybnik (3,16),
- Ponięcice (2,65),
- Szonowice (1,89),
- Modzurów i Dołędzin (1,71),
- Rudnik (1,11),
- Sławików (0,94).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik osób objętych pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 100 mieszkańców to:

- Szonowice (6,44),
- Jastrzębie (5,13),
- Modzurów i Dołędzin (2,45),
- Rudnik (1,62).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik osób objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm na 100 mieszkańców to:

- Ponięcice (1,33),
- Szonowice (1,14),
- Modzurów i Dołędzin (0,98),
- Grzegorzowice (0,87),
- Brzeźnica (0,78),
- Rudnik (0,51).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby dzieci korzystających z dożywiania na 100 mieszkańców to:

- Strzybnik (4,21),
- Ligota Książęca (3,50),
- Szonowice (3,41),
- Łubowice (2,37),

- Brzeźnica (1,96),
- Jastrzębie (1,92),
- Rudnik (1,72).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby dzieci otrzymujących stypendia socjalne na 100 mieszkańców to:

- Brzeźnica (1,96),
- Czerwięcice (1,87),
- Rudnik (1,22),
- Sławików (1,18),
- Grzegorzowice (0,87).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców to:

- Jastrzębie (0,64),
- Ponięcice (0,44),
- Szonowice (0,38),
- Strzybnik (0,35),
- Łubowice (0,30),
- Modzurów i Dołędzin (0,24),
- Gamów i Sławienko (0,22).

III. Bezrobocie

Zaprezentowane dane są wynikami uzyskanymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu, przedstawiają one liczbę zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Rudnik, uwzględniając liczbę osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Osoby takie często napotykać bariery i trudności związane z podjęciem zatrudnienia, mają także największe problemy z powrotem na rynek pracy. Wskaźnik ten jest istotny mając na uwadze negatywny trend w skali kraju (wskaźnik równy 45,8%) na tle średniej unijnej (50,8%).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu, na terenie gminy w 2016 zarejestrowanych było łącznie 118 osób bezrobotnych, w tym 39 osób powyżej 50 roku życia, stanowiąc 33%. Problem bezrobocia po pięćdziesiątym roku życia w kontekście najwyższej koncentracji zjawiska na terenie Gminy Rudnik dotyczy sołectw Łubowice oraz Strzybnik, gdzie zarejestrowano po 6 takich osób. Liczba ta w Modzurowie i Dołędzinie niższa jest o jedną osobę, w Sławikowie wskaźnik wynosi 4, natomiast w sołectwach Brzeźnica oraz Jastrzębie równy jest on 3, po dwie bezrobotne osoby powyżej 50 roku życia zarejestrowano zaś w sołectwach Czerwięcice oraz Szonowice. Jedynie w Gamowie i Sławienku liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia równa była zeru.

Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych w sołectwach Gminy Rudnik

	Bezrobotni zarejestrowani na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców
Brzeźnica	1,95	0,78	0,39	0,78
Czerwięce	3,73	1,88	0,00	0,00
Gamów i Sławienko	1,08	0,22	0,22	0,22
Grzegorzowice	0,87	0,87	0,17	0,17
Jastrzębie	4,48	2,56	3,21	1,28
Lasaki	1,75	1,17	0,00	0,00
Ligota Książęca	3,49	0,70	1,40	0,70
Łubowice	3,26	1,19	0,59	0,59
Modzurów i Dolędzin	3,67	2,70	0,98	0,00
Ponięce	2,21	0,88	0,44	0,88
Rudnik	1,72	0,81	0,30	0,10
Sławików	3,07	1,42	0,95	0,24
Strzybnik	4,21	2,46	1,40	0,35
Szonowice	2,27	1,52	0,38	0,00
Średnia	2,70	1,37	0,75	0,38

Źródło: opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby bezrobotnych życia na 100 mieszkańców to:

- Jastrzębie (4,48),
- Strzybnik (4,21),
- Czerwięcice (3,73),
- Modzurów i Dołędzin (3,67),
- Ligota Książęca (3,49),
- Łubowice (3,26),
- Sławików (3,07).

IV. Przestępczość

Liczba stwierdzonych przestępstw stanowi istotny element dotyczący poczucia bezpieczeństwa lokalnej społeczności. Analizie poddane zostały takie zdarzenia jak: 157§1 KK naruszenie czynności narządu ciała, 177§1 KK naruszanie zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym powietrznym, powoduje wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała, 177§2 KK - jeżeli następstwem wypadku jest śmierć, 178§1 KK przestępstwo w stanie nietrzeźwości lub ucieczka z miejsca zdarzenia, 180 KK prowadzenie w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, 190§1 KK groźba, 193 KK wdarcie się do cudzego domu, 207§1 KK znęcanie się fizyczne lub psychiczne, 217§1 KK pobicie, 244§1 KK, 267§3 KK, 278§1 KK, 279§1 KK, 288§1 KK.

Sumę powyższych zdarzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7 Liczba przestępstw popełnianych na terenie Gminy Rudnik

	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców
Brzeźnica	0,39
Czerwięcice	0,00
Gamów i Sławienko	0,00
Grzegorzowice	0,17
Jastrzębie	0,00
Lasaki	0,58
Ligota Książęca	0,70
Łubowice	0,00
Modzurów i Dołędzin	0,98
Ponięcice	0,44
Rudnik	0,41
Sławików	0,00
Strzybnik	2,11
Szonowice	2,27
Średnia	0,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Raciborzu

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców to:

- Szonowice (2,27),
- Strzybnik (2,11),
- Modzurów i Dołędzin (0,98),
- Ligota Książęca (0,70),
- Lasaki (0,58).

V. Uczestnictwo w życiu publicznym

Aktywność społeczna stanowi istotny aspekt w kontekście problemów społecznych mieszkańców Gminy Rudnik. Zaprezentowane poniżej dane pochodzące z Urzędu Gminy Rudnik dotyczą przedsiębiorczości mieszkańców oraz frekwencji wyborczej w poszczególnych sołectwach gminy.

Jak wynika z danych, na terenie gminy zarejestrowanych jest ogółem 14 organizacji pozarządowych. Najwięcej, bo po 5 organizacji, znajduje się w sołectwach Brzeźnica, Gamów i Sławienko oraz Rudnik, 4 organizacje funkcjonują w Grzegorzowicach oraz w Modzurowie i Dolędzinie, po jednej zaś w Jastrzębiu, Lasakach, Ligocie Książęcej, Łubowicach oraz w Strzybniku. W najgorszej sytuacji są sołectwa Czerwięcice i Ponięcice- na ich obszarze nie ma swojej siedziby żadna organizacja pozarządowa.

Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Rudnik stanowi obszar problemowy w połowie sołectw na terenie gminy. Problem szczególnie zauważalny jest w sołectwie Sławików, gdzie wskaźnik równy był 33,70%. Niskie wartości zaobserwować można również w sołectwach Czerwięcice (35,55%), Jastrzębie (35,60%) oraz Łubowice (36,66%). Wartości nieco wyższe, jednak wciąż poniżej średniej, przypadły na sołectwa Ponięcice (39,96%), Brzeźnica (40,81%) oraz Grzegorzowice (41,65%). Najwyższy wskaźnik przypada natomiast na sołectwa, w których w wyborach głos oddała ponad połowa uprawnionej do głosowania populacji, tj. sołectwa Gamów i Sławienko (58,11%), Lasaki (54,30%) oraz Ligota Książęca (53,02%).

Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższym zestawieniu:

Tabela 8 Liczba organizacji pozarządowych w sołectwach Gminy Rudnik

	Organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborcza
Brzeźnica	5	0,98	40,81%
Czerwięcice	0	0,00	35,55%
Gamów i Sławienko	5	1,09	58,11%
Grzegorzowice	4	0,70	41,65%
Jastrzębie	1	0,64	35,60%
Lasaki	1	0,58	54,30%
Ligota Książęca	1	0,70	53,02%
Łubowice	1	0,30	36,66%
Modzurów i Dołędzin	4	0,98	47,94%
Ponięcice	0	0,00	39,96%
Rudnik	5	0,51	50,81%
Sławików	3	0,71	33,70%
Strzybnik	1	0,35	45,41%
Szonowice	3	1,14	45,57%

Źródło: opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców to:

- Czerwięcice (0,00),
- Ponięcice (0,00),
- Łubowice (0,30),
- Strzybnik (0,35),
- Rudnik (0,51),
- Lasaki (0,58).

VI. Migracja ludności i przyrost naturalny

Stosunek odpływu oraz napływu ludności na terenie Gminy Rudnik został wskazany w danych dotyczących migracji ludności, zgromadzonych przez Urząd Gminy Rudnik. Obszar problemowy w tym aspekcie zdiagnozowano w niemal połowie sołectw gminy, gdzie zarejestrowano ujemny wskaźnik salda migracji, przy czym najniższą wartością charakteryzują się Łubowice (-2,37). Porównywalny wskaźnik dotyczy sołectw Szonowice i Strzybnik, gdzie saldo migracji równe było, odpowiednio, -1,89 oraz -1,75.

Lepsze wartości, choć wciąż ujemne, przypadły na sołectwa Grzegorzowice (-0,87), Brzeźnica (-0,78) oraz Ponięcie (-0,44).

Tabela 9 Saldo migracji w sołectwach Gminy Rudnik

	Saldo migracji	Saldo migracji na 100 osób	Przyrost naturalny	Przyrost naturalny na 100 mieszkańców
Brzeźnica	-4,00	-0,78	5	0,98
Czerwiecice	0,00	0,00	0	0,00
Gamów i Sławienko	0,00	0,00	1	0,22
Grzegorzowice	-5,00	-0,87	4	0,70
Jastrzębie	0,00	0,00	1	0,64
Lasaki	1,00	0,58	2	1,17
Ligota Książęca	1,00	0,70	0	0,00
Łubowice	-8,00	-2,37	4	1,19
Modzurów i Dołędzin	0,00	0,00	6	1,47
Ponięcie	-1,00	-0,44	1	0,44
Rudnik	6,00	0,61	11	1,12
Sławików	8,00	1,89	7	1,65
Strzybnik	-5,00	-1,75	6	2,11
Szonowice	-5,00	-1,89	1	0,38
Średnia	-	-0,31	-	0,86

Źródło: opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego na 100 mieszkańców to:

- Czerwiecice (0,00),
- Ligota Książęca (0,00),
- Gamów i Sławienko (0,22),
- Szonowice (0,38),
- Ponięcie (0,44),
- Jastrzębie (0,64),
- Grzegorzowice (0,70).

4.4. Problemy gospodarcze

Z uzyskanych danych wynika, że na terenie Gminy Rudnik w 2016 roku zostało zarejestrowanych 17 nowych działalności gospodarczych. Największa ich liczba, 7 podmiotów, powstało w największym sołectwie gminy, Rudniku. 3 nowe firmy działają w Sławikowie, po dwie zaś w Brzeźnicy oraz w Modzuruwie i Dołędzinie. W sołectwach Grzegorzowice, Strzybnik i Szonowice zarejestrowano po jednym nowym podmiocie gospodarczym. Największy problem z rozwojem nowej działalności mają sołectwa: Czerwięcice Gamów i Sławienko, Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice oraz Ponięcice. Nie odnotowano tam powstania żadnej nowej działalności.

Tabela 10 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwach Gminy Rudnik

	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Brzeźnica	18	2	0,39
Czerwięcice	6	0	0,00
Gamów i Sławienko	22	0	0,00
Grzegorzowice	24	1	0,17
Jastrzębie	3	0	0,00
Lasaki	4	0	0,00
Ligota Książęca	7	0	0,00
Łubowice	9	0	0,00
Modzurów i Dołędzin	12	2	0,49
Ponięcice	6	0	0,00
Rudnik	60	7	0,71
Sławików	15	3	0,71
Strzybnik	4	1	0,35
Szonowice	14	1	0,38
Średnia	14,57	1,21	0,23

Źródło: opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców to:

- Czerwięcice (0,00),
- Gamów i Sławienko (0,00),
- Jastrzębie (0,00),
- Lasaki (0,00),
- Ligota Książęca (0,00),

- Łubowice (0,00),
- Ponięcice (0,00),
- Grzegorzowice (0,17).

4.5. Problemy przestrzenno-funkcjonalne

W zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano dane pozyskane przez Urząd Gminy w Rudniku. Dane te przedstawiają liczbę przystanków publicznego transportu zbiorowego umieszczonych w danych sołectwach gminy, liczbę budynków wybudowanych przed 1989 rokiem, a także średnią powierzchnię użytkową lokali przypadającą na jedną osobę.

Jak wynika z zaprezentowanych poniżej danych, największa liczba przystanków (4) zlokalizowana jest w Rudniku oraz Sławikowie. Po 3 przystanki umieszczono w sołectwach Brzeźnica, Czerwięcice, Gamów i Sławienko, Grzegorzowice oraz Strzybnik, po 2 zaś w Jastrzębiu, Ponięcicach oraz Szonowicach. Niższe wartości charakteryzują sołectwa Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice oraz Modzurów i Dolędzin, gdzie znajduje się po jednym przystanku.

Okres, w którym oddawano budynki do użytku ma wpływ na ich stan techniczny. Na terenie gminy znajduje się łącznie 1 413 budynków wybudowanych przed rokiem 1989. Można zauważyć, że najwięcej z nich zlokalizowanych jest w Rudniku- 288 budynków (20%). Znaczna liczba budynków starszych, niż 28 lat znajduje się także w sołectwach Grzegorzowice (162), Sławików (148), Brzeźnica (138) oraz Gamów i Sławienko (131). Mniejsza ich liczba usytuowana jest w pozostałych sołectwach gminy- Łubowicach (99), Modzurowie i Dolędzinie (85), Szonowicach (70), Ponięcicach (61), Strzybniku (60), Lasakach (52), Jastrzębiu (51) oraz Ligocie Książęcej (40), najmniej ich zaś usytuowanych zostało w sołectwie Czerwięcice, gdzie budynków wybudowanych przed 1989 rokiem było 28.

Średnia powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m² w Gminie Rudnik przekracza wartości wyznaczone dla większości sołectw gminy. Jak wynika z danych, najniższa powierzchnia użytkowa lokalu przypada na mieszkańca Strzybnika (26m²) oraz

Jastrzębia (27m²). Niskie wartości zauważyć można również w Czerwięcicach oraz Szonowicach (po 31m² na osobę), jak również w Grzegorzowicach (32 m²), Ponięcicach (33 m²), Lasakach i Brzeźnicy (po 34 m²), oraz w Łubowicach (35 m²). Powierzchnia użytkowa lokalu na osobę nieco poniżej od gminnej średniej wykazana została również w sołectwach Rudnik i Sławików (po 36 m²). W dobrej sytuacji są natomiast mieszkańcy sołectw Ligota Książęca oraz Modzurów i Dolędzin, gdzie powierzchnia ta równa jest, odpowiednio, 40 m² oraz 52 m².

Szczegółowe dane zaprezentowane są w tabeli poniżej.

Tabela 11 Liczba budynków wybudowanych przed 1989 oraz powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w sołectwach Gminy Rudnik

	Budynki wybudowane przed 1989 r	Budynki wybudowane przed 1989 r. na 100 ludności	Powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m ²	Liczba zabytków	Liczba zabytków na 100 mieszkańców
Brzeźnica	138	27,01	34	6	1,17
Czerwięcice	28	26,17	31	11	10,28
Gamów i Sławienko	131	28,48	86	9	1,96
Grzegorzowice	162	28,22	32	21	3,66
Jastrzębie	51	32,69	27	14	8,97
Lasaki	52	30,41	34		0,00
Ligota Książęca	40	27,97	40	2	1,40
Łubowice	99	29,38	35	11	3,26
Modzurów i Dołędzin	85	20,83	52	9	2,21
Ponięcice	61	26,99	33	14	6,19
Rudnik	288	29,21	36	11	1,12
Sławików	148	34,99	36	16	3,78
Strzybnik	60	21,05	26	10	3,51
Szonowice	70	26,52	31	7	2,65
Średnia	100,93	27,85	38,07	10,85	3,58

Źródło: opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby budynków wybudowanych przed 1989 r. na 100 mieszkańców:

- Sławików (34,99),
- Jastrzębie (32,69),
- Lasaki (30,41),
- Łubowice (29,38),
- Rudnik (29,21),
- Gamów i Sławienko (28,48),
- Grzegorzowice (28,22),
- Ligota Książęca (27,97).

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik powierzchni użytkowej lokalu na osobę w m² to:

- Strzybnik (26),
- Jastrzębie (27),
- Szonowice (31),
- Czerwięcice (31),
- Grzegorzowice (32),
- Ponięcice (33),
- Lasaki (34),
- Brzeźnica (34),
- Łubowice (35),
- Rudnik (36),
- Sławików (36).

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik zabytków na 100 mieszkańców to:

- Czerwięcice (10,28),
- Jastrzębie (8,97),
- Ponięcice (6,19),
- Sławików (3,78),
- Grzegorzowice (3,66).

4.6. Problemy techniczne

Dane Urzędu Gminy Rudnik wykazały odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Na terenie gminy sieć wodociągowa znacznie rozwinęła się na przestrzeni lat, pokrywając zapotrzebowanie na wodę mieszkańców tego terenu. W niemal wszystkich sołectwach liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej równa jest 100%. Wyjątek stanowią dwa sołectwa, na terenie których wartość ta nieznacznie odbiega od średniej. Sołectwami tymi są Gamów i Sławienko oraz Modzurów i Dolędzin, na terenie których odsetek populacji korzystającej z sieci wodociągowej równy jest, odpowiednio, 97,83% oraz 93,63%.

Inaczej sytuacja prezentuje się w kontekście sieci kanalizacyjnej, która na terenie Gminy Rudnik nie jest tak rozbudowana, jak sieć wodociągowa. Problemy w tym aspekcie zdiagnozowano w zdecydowanej większości sołectw gminy, gdzie liczba ludności korzystająca z tej sieci równa jest zeru. Są to sołectwa: Czerwięcice, Gamów i Sławienko, Grzegorzowice, Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca oraz Łubowice. Dane dla sołectwa Brzeźnica wskazują na pewien odsetek populacji korzystającej z sieci kanalizacyjnej, liczba ta jest jednak nieznaczna, wynosząc 15,66 osób na sto mieszkańców tego terenu. Wskaźnik ten wykazał lepszą sytuację na terenie trzech sołectw, gdzie liczba ta znacznie przekracza średnią wartość dla gminy. Są to sołectwa Ponięcice, Modzurów i Dolędzin oraz Rudnik, gdzie liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na sto mieszkańców równa była, odpowiednio, 35,40, 78,43 oraz 92,29 osób.

Tabela 12 Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej w sołectwach Gminy Rudnik

	Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców
Brzeźnica	511	100,00	80	15,66
Czerwięcice	107	100,00	0	0,00
Gamów i Sławienko	450	97,83	0	0,00
Grzegorzowice	574	100,00	0	0,00
Jastrzębie	156	100,00	0	0,00
Lasaki	171	100,00	0	0,00
Ligota Książęca	143	100,00	0	0,00
Łubowice	337	100,00	0	0,00
Modzurów i Dołędzin	382	93,63	320	78,43
Ponięcice	226	100,00	80	35,40
Rudnik	986	100,00	910	92,29
Sławików	433	100,00	0	0,00
Strzybnik	285	100,00	0	0,00
Szonowice	264	100,00	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej to:

- Modzurów i Dołędzin (93,63),
- Gamów i Sławienko (97,83).

Sołectwa, które osiągnęły najniższy wskaźnik liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej to:

- Czerwięcice (0,00),
- Gamów i Sławienko (0,00),
- Grzegorzowice (0,00),
- Jastrzębie (0,00),
- Lasaki (0,00),
- Ligota Książęca (0,00),
- Łubowice (0,00),
- Sławików (0,00),

- Strzybnik (0,00),
- Szonowice (0,00),
- Brzeźnica (15,66).

4.7. Problemy środowiskowe

W kontekście ochrony środowiska niska emisja jest istotnym problemem, zdiagnozowanym także na terenie Gminy Rudnik. Dane Urzędu Gminy Rudnik wykazały, że niemal wszystkie budynki na tym terenie generują niską emisję. Jedyny wyjątek stanowi odsetek budynków zlokalizowanych w sołectwie Rudnik, gdzie analizowana wartość równa była 94,14%. Liczba budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków wyniosła 100% na terenie wszystkich pozostałych sołectw gminy.

Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 13 Liczba budynków generujących niską emisję w sołectwach Gminy Rudnik

	Liczba budynków generujących niską emisję	Liczba budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków	powierzchnia występowania substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCP, itp.) - jm kg na 100 osób
Brzeźnica	110	100,00%	3769,28
Czerwięcice	27	100,00%	5921,50
Gamów i Sławienko	97	100,00%	4670,22
Grzegorzowice	118	100,00%	4411,50
Jastrzębie	40	100,00%	12382,05
Lasaki	36	100,00%	3261,40
Ligota Książęca	37	100,00%	17323,08
Łubowice	78	100,00%	744,21
Modzurów i Dolędzin	69	100,00%	1391,18
Ponięcice	38	100,00%	2784,07
Rudnik	225	94,14%	3057,30
Sławików	100	100,00%	5158,16
Strzybnik	46	100,00%	2890,88
Szonowice	48	100,00%	3726,52
Średnia	-	99,58%	5106,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Sołectwa, które osiągnęły najwyższy wskaźnik liczby budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków to:

- Brzeźnica (100%),
- Czerwięcice (100%),
- Gamów i Sławienko (100%),
- Grzegorzowice (100%),
- Jastrzębie (100%),
- Lasaki (100%),
- Ligota Książęca (100%),
- Łubowice (100%),
- Modzurów i Dołędzin (100%),
- Ponięcice (100%),
- Sławików (100%),
- Strzybnik (100%),
- Szonowice (100%).

5. Badania społeczne

5.1. Metodologia

Uzupełnieniem porównawczej analizy wskaźnikowej oraz próbą włączenia w proces rewitalizacji lokalnej społeczności jest zastosowanie, na etapie opracowania projektu programu rewitalizacji, narzędzi konsultacji społecznych, które umożliwią najbardziej efektywną formę partycypacji społecznej.

Na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik zastosowano następujące formy partycypacji społecznej:

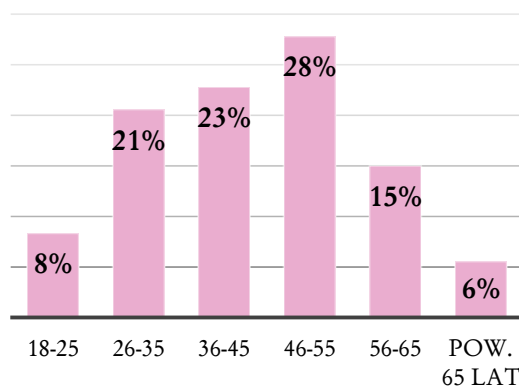
- Badanie CATI (*Computer Assisted Telephone Interview*, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny), w którym uczestniczyło 100 mieszkańców Gminy Rudnik;
- Badanie CAWI (*Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW), którego kwestionariusz umieszczony został na stronie głównej Urzędu Gminy Rudnik. W badaniu udział wzięło 81 interesariuszy Gminy Rudnik.
- Warsztatu konsultacyjnego (5.04.2017 r.), w którym udział wzięło 11 osób, w tym: mieszkańcy Gminy, przedstawiciele Urzędu Gminy oraz lokalnych władz.

5.2. Metryczka

W celu pogłębienia problemów występujących na obszarze Gminy Rudnik, przeprowadzono klasyczne badanie kwestionariuszowe z wykorzystaniem kwestionariusza internetowego oraz badania telefonicznego. W ankiecie poruszone zostały wszystkie aspekty ważne z punktu rewitalizacji, tj. sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa i techniczna. W badaniu telefonicznym wzięło udział 100 mieszkańców Gminy Rudnik, natomiast w kwestionariusz internetowy wypełniło 81 interesariuszy.

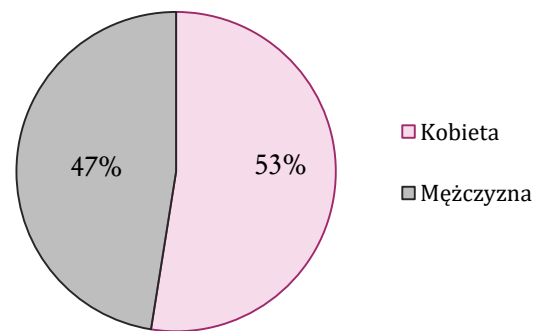
W trakcie badania zachowano równomierny podział ankietowanych, ze względu na płeć, tj. kobiety stanowiły 53% badanych, a mężczyźni 47%. Największą grupą respondentów, ze względu na wiek, stanowiły osoby w wieku 46-55 lat (28%) i 36-45 lat (23%). Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawiał się następująco: poniżej 26 lat – 8%, 26-35 lat 21%, 56-65 lat – 15%, 65 lat i więcej 6%.

Rysunek 1 Wiek respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Rysunek 2 Płeć respondentów

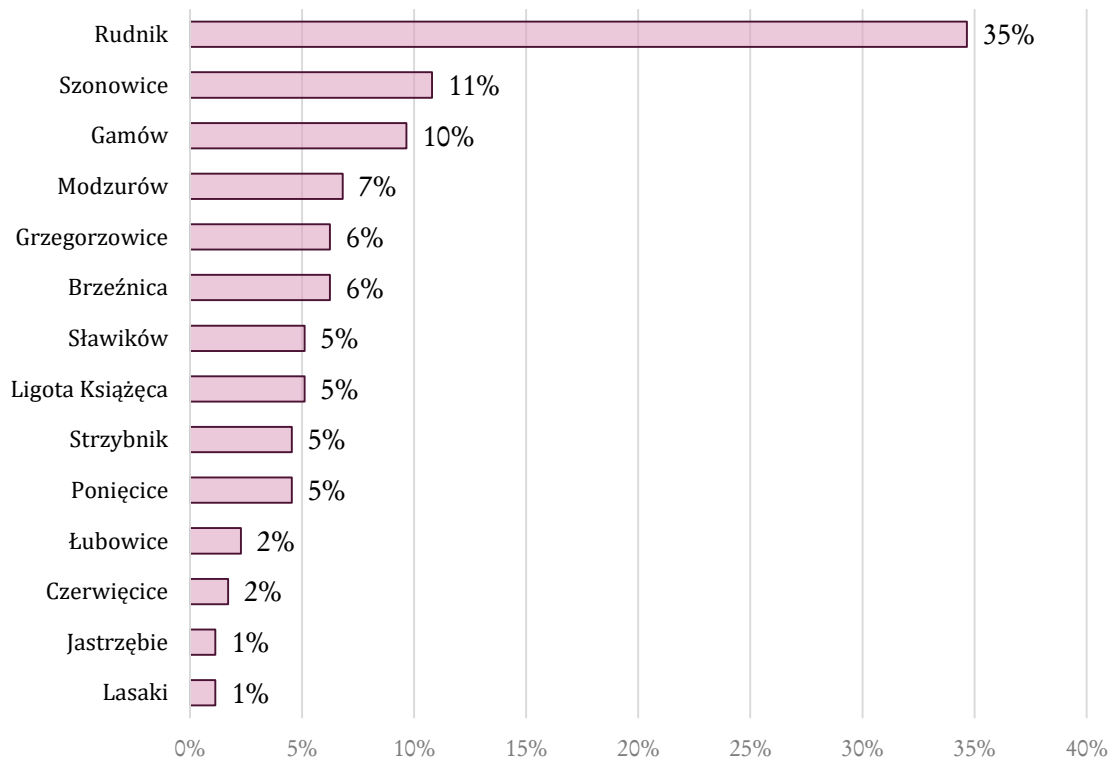

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Ponad jedną trzecią uczestników (35%) stanowili mieszkańcy sołectwa Rudnik. W badaniu udział wzięli również kolejno mieszkańcy sołectw: Szonowice (11%), Gamów (10%), Modzurów (7%), Grzegorzowice (6%), Brzeźnica (6%), Sławików (5%), Ligota Książęca (5%), Strzybnik (5%), Ponięcice (5%), Łubowice (2%), Czerwięcice, Jastrzębie (1%) oraz Lasaki (1%).

Rysunek 3 Miejsce zamieszkania

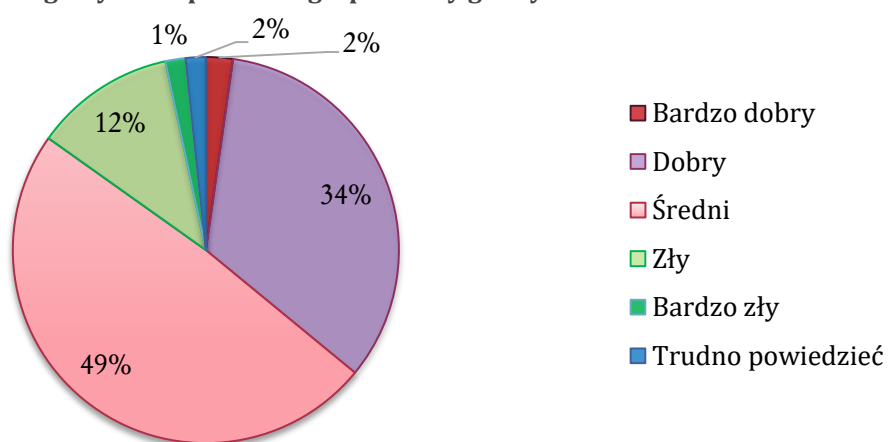

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

5.3. Wyniki badań

Ponad jedna trzecia uczestników badania ocenia stan społeczno-gospodarczy gminy Rudnik jako dobry lub bardzo dobry (2% - bardzo dobry, 34% - dobry). Średnią ocenę stanu społeczno – gospodarczego przydzieliło 49% respondentów, natomiast ocenę źle lub bardzo źle wskazało 13% ankietowanych. 1% respondentów nie potrafiło wskazać precyzyjnej odpowiedzi na pytanie wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Rysunek 4 Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy gminy Rudnik

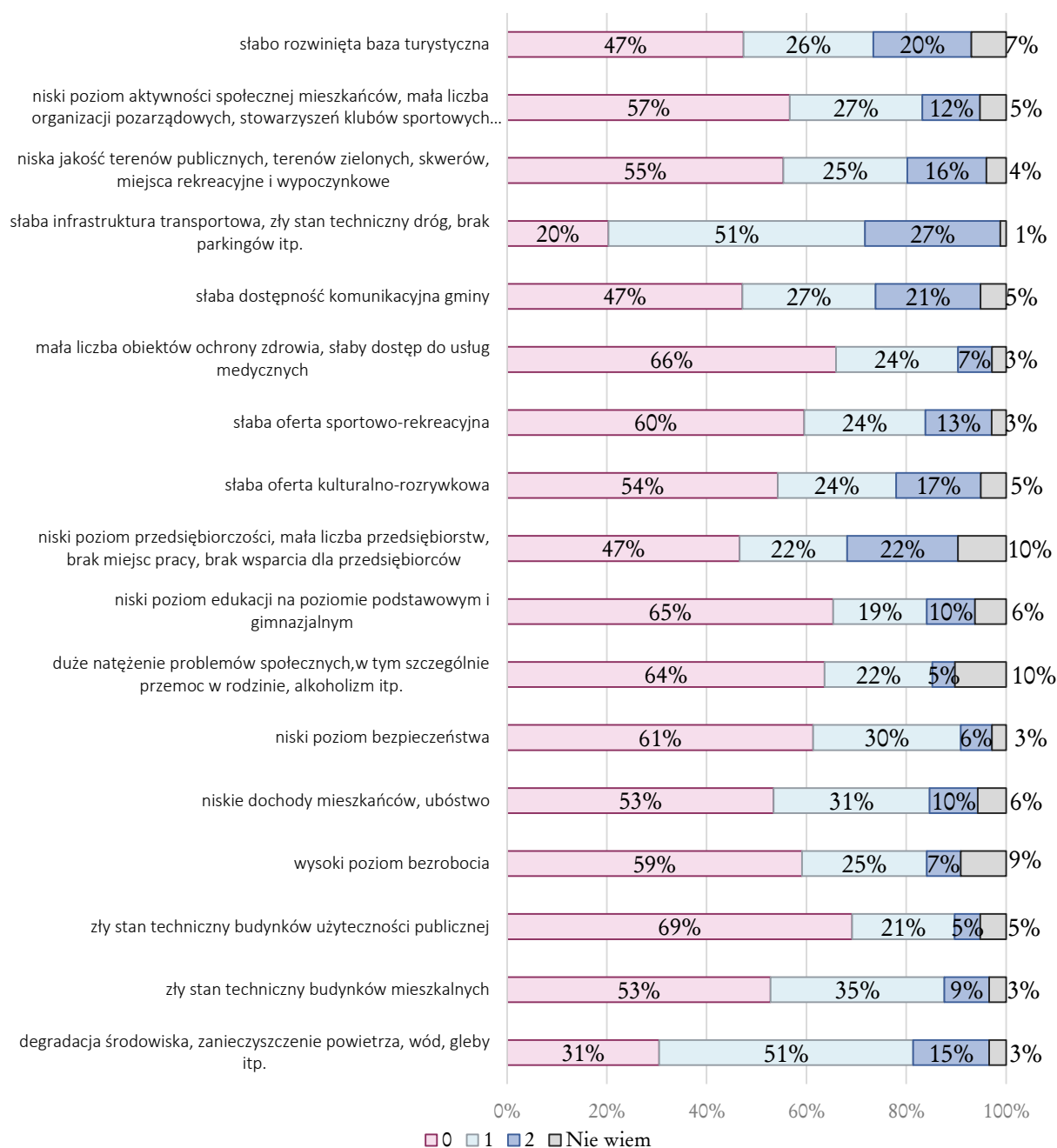
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Respondenci zapytani zostali o ocenę skali występowania poszczególnych negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzenno-infrastrukturalnych w skali 0 – 2, gdzie „0” oznacza brak zjawiska, „1” – średnie występowanie zjawiska, „2” – wysoki poziom występowania zjawiska.

Zdaniem uczestników badania najbardziej znaczącym problemem na terenie Gminy Rudnik jest słaba infrastruktura transportowa, zły stan techniczny dróg, parkingów itp. („1” – 51%; „2” – 27%) oraz słaba dostępność komunikacyjna gminy („1” – 27%; „2” – 21%). Równie niekorzystnie oceniany jest niski poziom przedsiębiorczości, mała liczba przedsiębiorstw, brak miejsc pracy, brak wsparcia dla przedsiębiorców („1” – 22%; „2” – 22%) oraz słabo rozwinięta baza turystyczna („1” – 26%; „2” – 20%). Z drugiej strony respondenci jako zjawiska najrzadziej dostrzegalne na terenie Gminy Rudnik,

wskazywali zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej („0” – 69%), mała liczba obiektów ochrony zdrowia, słaby dostęp do usług medycznych („0” – 66%), niski poziom edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym („0” – 65%) oraz duże natężenie problemów społecznych, w tym szczególnie przemoc w rodzinie, alkoholizm itp. („0” – 64%).

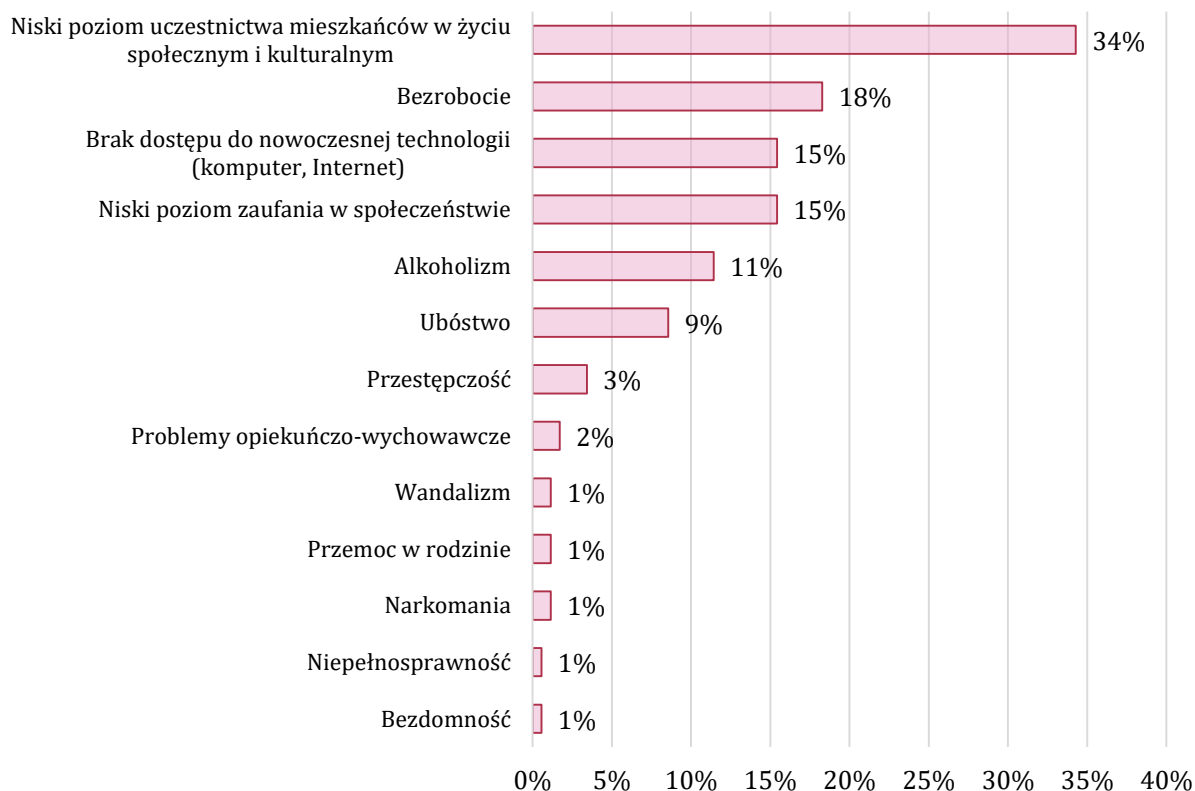
Rysunek 5 Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pani/Pana sołectwie (miejsce zamieszkania)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Uczestnicy badania jako negatywne zjawiska występujące na terenie Gminy Rudnik najczęściej wskazywali na niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym (34% wskazań) oraz bezrobocie (18%). 15% respondentów wskazało brak dostępu do nowoczesnej technologii oraz niski poziom zaufania w społeczeństwie, 11% - alkoholizm. Mniej niż 10% uczestników badania wskazało na ubóstwo (9%), przestępczość (3%), problemy opiekuńczo-wychowawcze (2%), a także na wandalizm, przemoc w rodzinie, narkomania, niepełnosprawność, czy bezdomność (po 1% wskazań).

Rysunek 6 Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%)

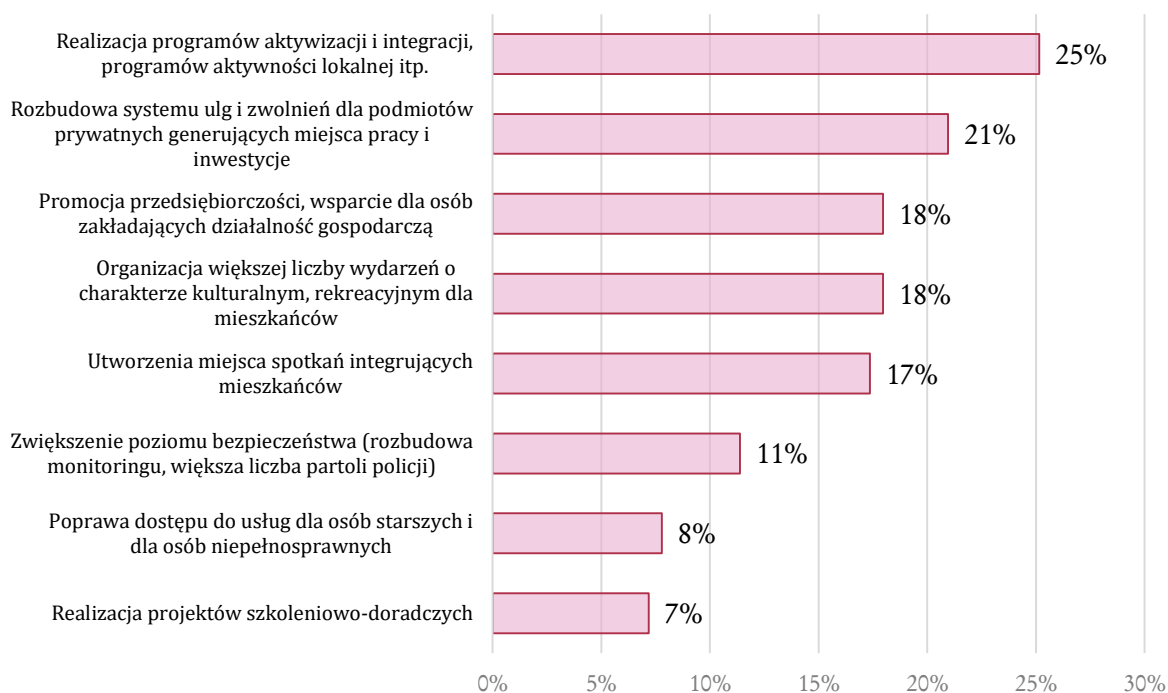

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Wśród działań, które powinny zostać podjęte przez władze gminy w celu eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawiska uczestnicy badania najczęściej wskazywali realizację programów aktywizacji i integracji, programów aktywności lokalnej itp.

(25%) oraz rozbudowę systemu ulg i zwolnień dla podmiotów prywatnych generujących miejsca pracy i inwestycje (21%). Blisko jedna piąta respondentów (17 - 18%) wskazywała również promocję przedsiębiorczości, wsparcie dla osób zakładających działalność gospodarczą, organizację większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym dla mieszkańców oraz utworzenie miejsca spotkań integrującego mieszkańców.

Rysunek 7 Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%)

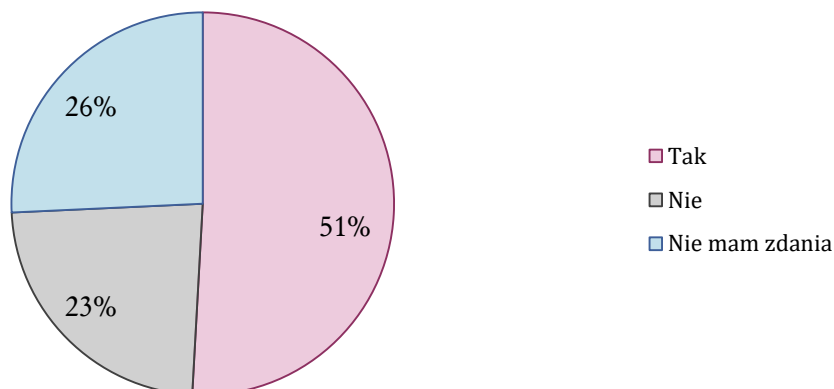

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Ponad połowa uczestników badania (51%) potwierdziło potrzebę dodatkowego odbioru odpadów wielkogabarytowych, biodegradowalnych i zielonych poza wyznaczonymi terminami. Ponad jedna czwarta (26%) respondentów nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie, natomiast negatywną odpowiedź wskazało zaledwie 23% badanych mieszkańców gminy.

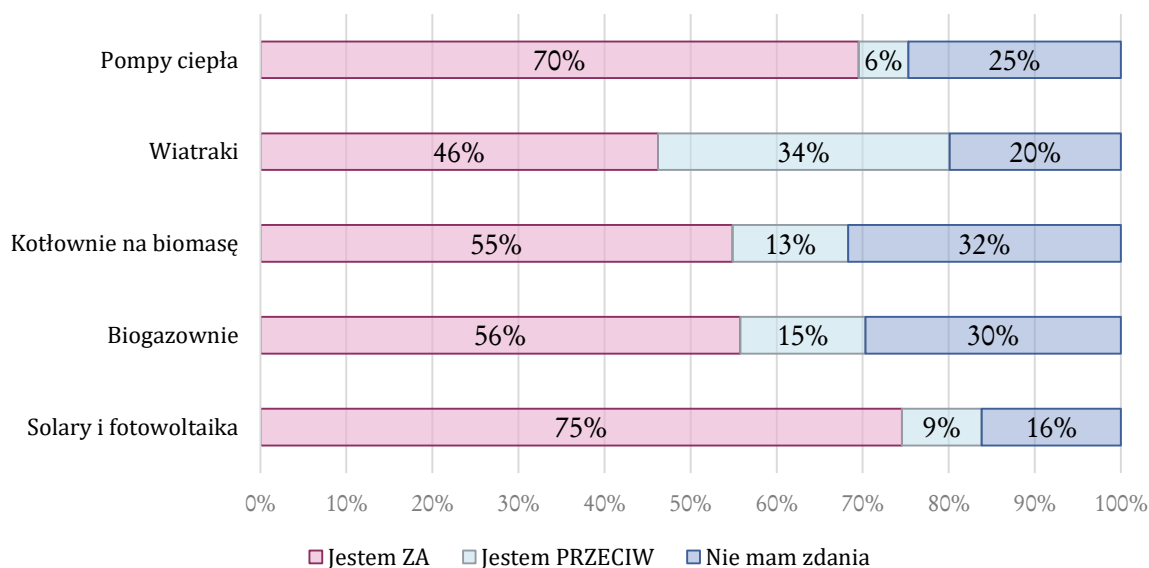
Rysunek 8 Czy widzi Pani/Pan potrzeby dodatkowego odbioru odpadów wielkogabarytowych, biodegradowalnych i zielonych poza wyznaczonymi terminami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Mieszkańcy Gminy Rudnik uczestniczący w badaniach ankietowych zostali zapytani również o opinię na temat odnawialnych źródeł energii. Największa liczba respondentów akceptuje solary i fotowoltaikę (75%) oraz pompy ciepła (70%). Ponad połowa badanych akceptuje również biogazownie (56%) oraz kotłownie na biomasę (55%). Natomiast do najbardziej nieakceptowalnych OZE wśród mieszkańców Gminy Rudnik należą wiatraki (34% - „Jestem PRZECIW”).

Rysunek 9 Co sady Pan/Pani o odnawialnych źródłach energii:

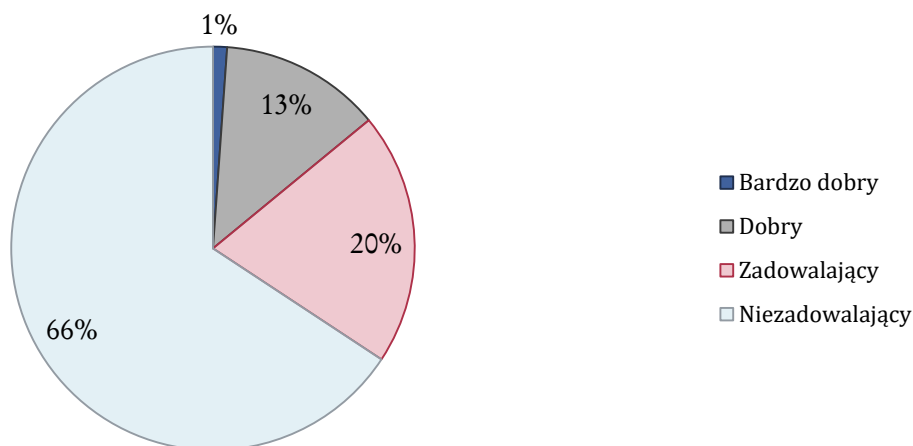
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Ponad dwie trzecie (66%) mieszkańców gminy uczestniczących w badaniach CATI i CAWI ocenia jako niezadowolający. Co piąty respondent ocenia stan zabytków jako zadowolający, natomiast 13% badanych jako dobry. Zaledwie co setny mieszkaniec Gminy Rudnik określił stan zabytków jako bardzo dobry.

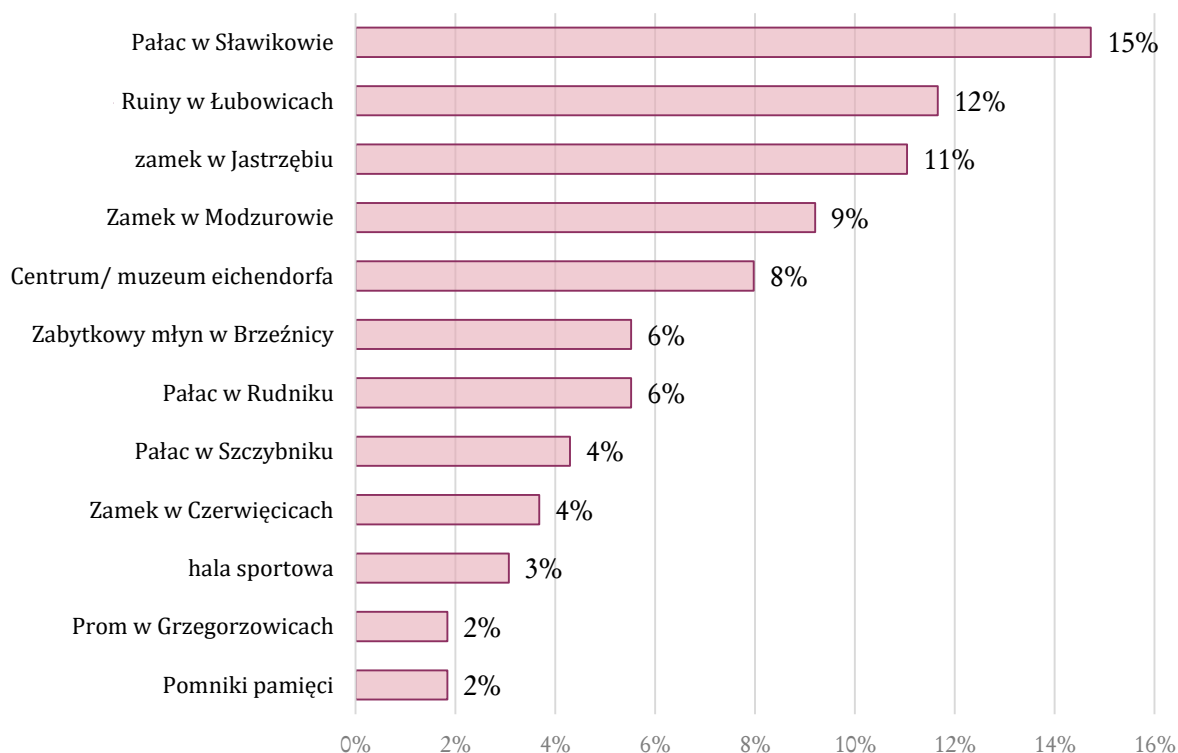
Rysunek 10 Jak ocenia Pan stan zabytków w gminie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Mieszkańcy Gminy Rudnik poproszeni zostali również o wskazanie największych atrakcji zlokalizowanych na terenie gminy. Najczęściej uczestnicy badania wskazywali Pałac w Sławikowie (15%), Ruiny w Łubowicach (12%) oraz zamek w Jastrzębiu (11%). Respondenci wskazywali również takie atrakcje jak: zamek w Modzurowie, centrum/muzeum Eichendorfa, zabytkowy młyn w Brzeźnicy, Pałac w Rudniku, Pałac w Szczybniku, zamek w Czerwięcicach, hala sportowa w Rudniku, Prom w Grzegorzowicach, a także pomniki pamięci zlokalizowane na terenie całej gminy.

Rysunek 11 Proszę wskazać dwa przykłady obiektów, które zdaniem Pani/Pana są największą atrakcją gminy? (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%)

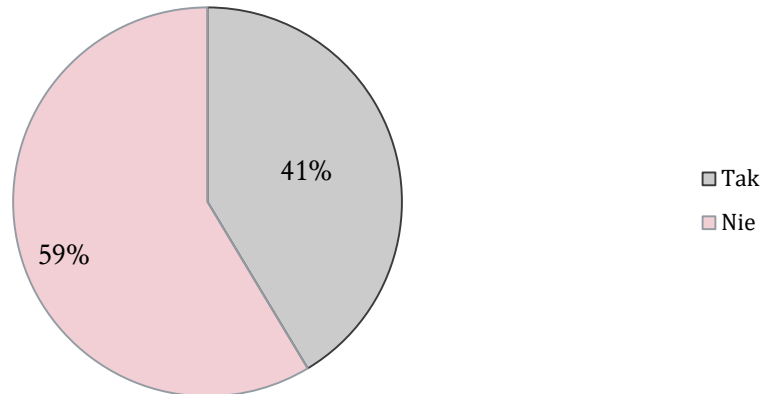

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Zdaniem większości (59%) respondentów nie należy wprowadzać zmian w zakresie oferty turystycznej Gminy Rudnik. Natomiast jako propozycję 41% uczestników badania ofertę turystyczną można wzbogacić o:

- Ścieżki rowerowe (66%);
- Zmodernizowane zabytki (9%);
- Zagospodarowanie parku i terenów przy pałacu w Sławikowe (7%);
- Zagospodarowanie Eichendorffa (5%);
- Wykorzystanie potencjału Odry (2%);
- Działania promocyjno – informacyjne (2%);
- Platformę widokową w Łubowicach (2%);
- Agroturystykę (2%).

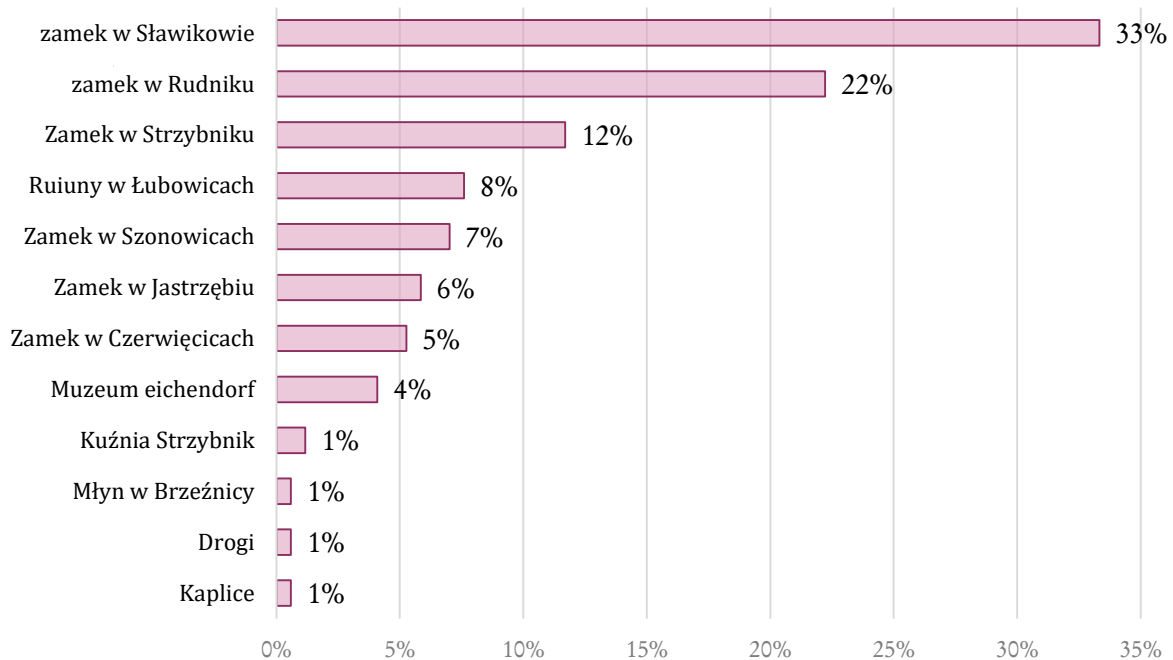
Rysunek 12 Czy wg. Pani/Pana należy wprowadzić zmiany w zakresie oferty turystycznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Z kolei jako miejsce najmniej atrakcyjne, (zaniedbane, niebezpieczne) charakteryzujące się wysokim potencjałem turystycznym uczestnicy badania najczęściej wskazywali zamek w Sławikowie (33%) oraz zamek w Rudniku (22%). Jako zaniedbane miejsca z potencjałem turystycznym respondenci wskazywali również zamek w Strzybniku (12%), Ruiny w Łubowicach (8%), zamek w Szonowicach (7%), zamek w Jastrzębiu (6%), zamek w Czerwięcicach (5%), muzeum Eichendorfa (4%) oraz kuźnia w Strzybniku, młyn w Brzeźnicy, drogi oraz kaplice (po 1% wskazań).

Rysunek 13 Proszę wskazać miejsce, obiekt, które zdaniem Pana/Pani jest najmniej atrakcyjne (np. miejsca zaniedbane, niebezpieczne, miejsca, które mogłyby być zaadaptowane do celów turystycznych) (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%)

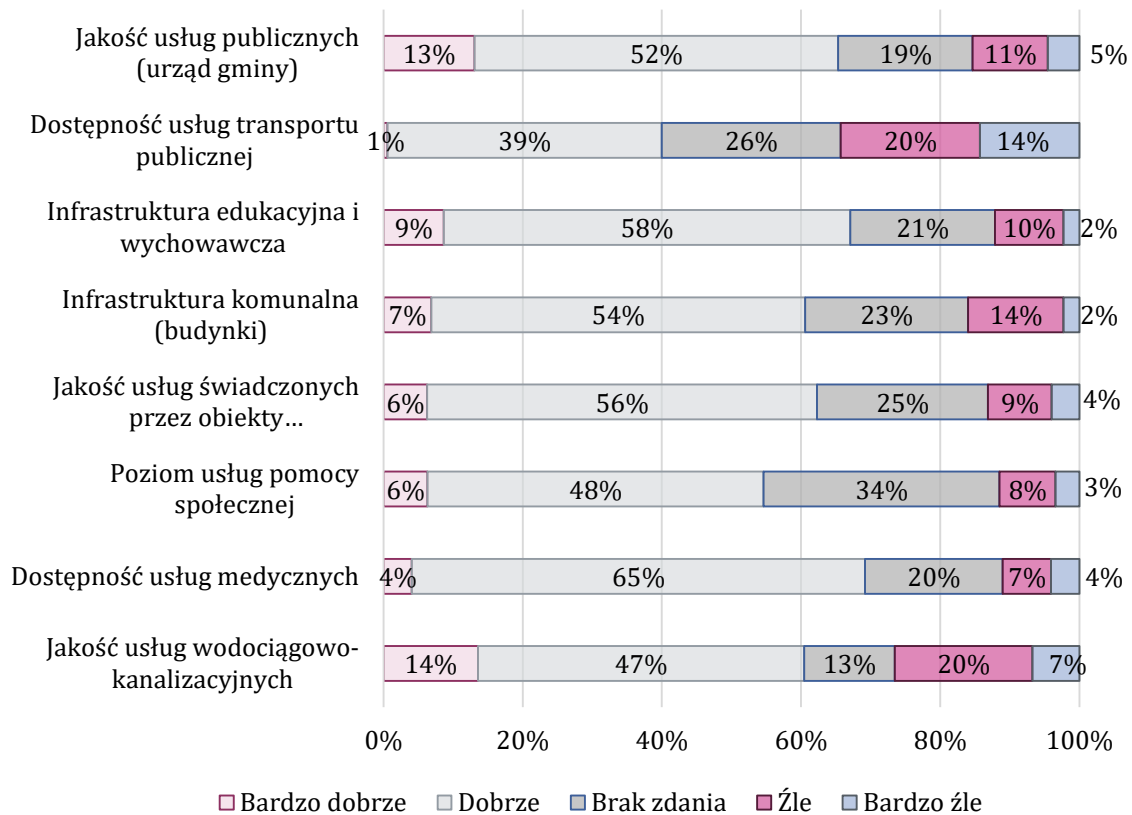
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

Ponadto uczestnicy badania zapytani zostali o dostępność i jakość usług kształtujących poziom życia mieszkańców Gminy Rudnik. Najgorzej ocenione zostały: dostępność usług transportu publicznego (14% - bardzo źle, 20% - źle) oraz jakość usług wodociągowo kanalizacyjnych (7% - bardzo źle, 20% - źle).

Paradoksalnie najwyższy wskaźnik (14%) odpowiedzi „bardzo dobrze” charakteryzuje również jakość usług wodociągowo-kanalizacyjnych, co oznacza zróżnicowaną dostępność kanalizacji na terenie gminy, w zależności od miejsca zamieszkania. Wysoki wskaźnik zadowolenia jakość usług publicznych (13% - bardzo dobrze, 52% - dobrze) infrastruktura edukacyjna i wychowawcza (9%; 58%), jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy (6%; 56%), infrastruktura komunalna (7%; 54%) oraz dostępność usług medycznych (4%; 65%).

Rysunek 14 Jak ocenia Pani/Pan dostępność i jakość poniższych usług na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI, CAWI, n= 181

6. Identyfikacja obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Rudnik

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek – występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji, wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym występowaniu co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej bądź środowiskowej.

Obszary kryzysowe w poszczególnych aspektach wyznaczono poprzez analizę porównawczą wartości poszczególnych wskaźników z wartościami średnimi dla całej Gminy. Poszczególne wskaźniki przekraczające średnią dla Gminy oznaczają obszar problemowy występujący w danym sołectwie.

W poniższych tabelach przedstawiono obszary kryzysowe w poszczególnych sferach w podziale na sołectwa:

Tabela 14 Wskazanie degradacji w sferze społecznej w sołectwach Gminy Rudnik

Sołectwo	Problemy społeczne																				
	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Ludność w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym	Mediana wieku mieszkańców	Osoby objęte pomocą GOPS ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Osoby objęte pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 100 mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm na 100 mieszkańców	Liczba dzieci korzystających z dożywiania na 100 mieszkańców	Liczba dzieci otrzymujących stypendia społeczne	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców	Bezrobotni zarejestrowani na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborcza	Saldo migracji na 100 osób	Przyrost naturalny na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw	Liczba obszarów kryzysowych
Brzeźnica	17,81	65,56	16,63	25%	47	0	0,98	0,78	1,96	1,96	0	1,95	0,78	0,39	0,78	0,98	40,81%	-0,78	0,98	2	10
Czerwięcice	18,69	63,55	19,63	31%	47	0	0	0	0	1,87	0	3,73	1,88	0	0	0	35,55%	0	0,00	0	9
Gamów i Sławienko	21,09	63,04	15,43	24%	46	0,22	0,65	0,22	0,22	0,22	0,22	1,08	0,22	0,22	0,22	1,09	58,11%	0	0,22	0	3
Grzegorzowice	15,85	66,03	18,12	27%	54	0	0	0,87	1,04	0,87	0,17	0,87	0,87	0,17	0,17	0,7	41,65%	-0,87	0,70	1	10
Jastrzębie	16,67	69,23	14,1	20%	45	0,64	5,13	0	1,92	0	0,64	4,48	2,56	3,21	1,28	0,64	35,60%	0	0,64	0	10
Lasaki	12,87	69,01	18,13	26%	48	0	0	0	0	0	0	1,75	1,17	0	0	0,58	54,30%	0,58	1,17	1	5
Ligota Księżąca	19,58	60,84	19,58	32%	46	0	0	0	3,5	0	0	3,49	0,7	1,4	0,7	0,7	53,02%	0,7	0,00	1	8
Łubowice	18,1	67,95	13,95	21%	47	0	0,59	0,3	2,37	0	0,3	3,26	1,19	0,59	0,59	0,3	36,66%	-2,37	1,19	0	8
Modzurów i Dołędzin	15,2	66,18	18,63	28%	46,5	1,71	2,45	0,98	0,98	0	0,24	3,67	2,7	0,98	0	0,98	47,94%	0	1,47	4	11
Ponięcice	13,72	70,35	15,93	23%	45	2,65	1,33	1,33	0	0,44	0,44	2,21	0,88	0,44	0,88	0	39,96%	-0,44	0,44	1	9
Rudnik	17,24	66,43	16,33	25%	48	1,11	1,62	0,51	1,72	1,22	0,1	1,72	0,81	0,3	0,1	0,51	50,81%	0,61	1,12	4	11
Sławików	15,6	69,74	14,66	21%	43	0,94	0	0	0,94	1,18	0	3,07	1,42	0,95	0,24	0,71	33,70%	1,89	1,65	0	7
Strzybnik	17,89	70,18	11,93	17%	48	3,16	0	0,35	4,21	0,35	0,35	4,21	2,46	1,4	0,35	0,35	45,41%	-1,75	2,11	6	10
Szonowice	17,05	68,56	14,39	21%	49	1,89	6,44	1,14	3,41	0	0,38	2,27	1,52	0,38	0	1,14	45,57%	-1,89	0,38	6	11
Średnia	16,95	66,9	16,25	24%	47,11	0,88	1,37	0,46	1,59	0,58	0,2	2,7	1,37	0,75	0,38	0,62	44%	-0,31	0,86	1,86	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15 Wskazanie degradacji w sferach: gospodarczej, przestrzenno – infrastrukturalnej, technicznej i środowiskowej w sołectwach Gminy Rudnik

Sołectwo	Pozostałe problemy									
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba zabytków na 100 mieszkańców	Budynki wybudowane przed 1989 r. na 100 ludności	Powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m ²	Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców	Liczba budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków	powierzchnia występowania substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska (etermit, azbest, PCP, itp.) - j/m kg na 100 osób	Liczba obszarów kryzysowych
Brzeźnica	3,52	0,39	1,17	27,01	34	100	15,66	100,00%	19261	5
Czerwięcice	5,61	0	10,28	26,17	31	100	0	100,00%	6336	5
Gamów i Stawienko	4,78	0	1,96	28,48	86	97,83	0	100,00%	21483	6
Grzegorzowice	4,18	0,17	3,66	28,22	32	100	0	100,00%	25322	7
Jastrzębie	1,92	0	8,97	32,69	27	100	0	100,00%	19316	8
Lasaki	2,34	0	0,00	30,41	34	100	0	100,00%	5577	6
Ligota Książęca	4,90	0	1,40	27,97	40	100	0	100,00%	24772	5
Łubowice	2,67	0	3,26	29,38	35	100	0	100,00%	2508	6
Modzurów i Dolędzin	2,94	0,49	2,21	20,83	52	93,63	78,43	100,00%	5676	3
Ponięcice	2,65	0	6,19	26,99	33	100	35,4	100,00%	6292	5
Rudnik	6,09	0,71	1,12	29,21	36	100	92,29	94,14%	30145	3
Sławików	3,55	0,71	3,78	34,99	36	102	0	100,00%	21819	7
Strzybnik	1,40	0,35	3,51	21,05	26	100	0	100,00%	8239	4
Szonowice	5,30	0,38	2,65	26,52	31	100	0	100,00%	9838	2
Średnia	3,70	0,23	3,58	27,85	38,07	99,53	15,84	99,58	14756,00	

Źródło: Opracowanie własne

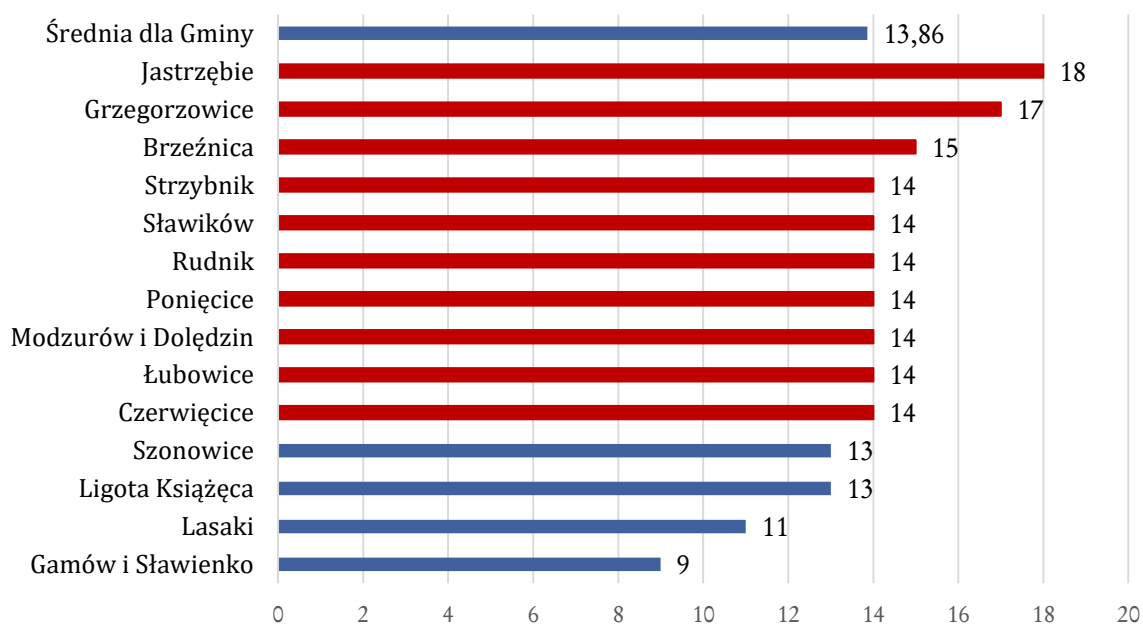
Obszary zdegradowane determinowane są łączną liczbą zdiagnozowanych problemów na terenie 10 sołectw Gminy Rudnik liczba ta jest równa bądź przekracza średnią dla Gminy (13,86). W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółową liczbę obszarów problemowych na terenie sołectw, w których wykazano największą ich liczbę:

Tabela 16 Podsumowanie analizy wskaźnikowej

Sołectwo	Liczba problemów społecznych	Liczba pozostałych problemów	Suma zjawisk kryzysowych
Brzeźnica	10	5	15
Czerwięcice	9	5	14
Gamów i Sławienko	3	6	9
Grzegorzowice	10	7	17
Jastrzębie	10	8	18
Lasaki	5	6	11
Ligota Książęca	8	5	13
Łubowice	8	6	14
Modzurów i Dołędzin	11	3	14
Ponięcice	9	5	14
Rudnik	11	3	14
Sławików	7	7	14
Strzybnik	10	4	14
Szonowice	11	2	13
Średnia			13,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wskaźnikowej

Rysunek 15 Liczba zdiagnozowanych obszarów problemowych w podziale na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne

Uwzględniając powyższe informacje, jako obszar zdegradowany można zakwalifikować następujące sołectwa Gminy Rudnik:

Tabela 17 Obszary zdegradowane Gminy Rudnik

Sołectwo	Liczba obszarów kryzysowych	Powierzchnia (ha)	Mieszkańcy
Jastrzębie	18	455	156
Grzegorzowice	17	487	574
Brzeźnica	15	715	511
Strzybnik	14	630	285
Sławików	14	600	423
Rudnik	14	930	986
Ponięcice	14	570	226
Modzurów i Dołędzin	14	895	408
Łubowice	14	370	337
Czerwięcice	14	395	107
Suma		6047	4013
Gmina Rudnik		7364	5051
Udział (%)		82%	79%

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą metodologią oraz ujęciem statystycznym obszar zdegradowany stanowią sołectwa zajmujące łączną powierzchnię równą 6 047ha, co stanowi 82% powierzchni Gminy Rudnik. Teren ten zamieszkiwany jest przez łączną liczbę ludności wynoszącą 4 013, stanowiąc 79% populacji gminy.

7. Identyfikacja obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rudnik

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji za obszar rewitalizacji uznać można teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się występowaniem zjawisk negatywnych oraz znaczeniem dla rozwoju lokalnego. Może być on podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez 30% jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji na obszarze Gminy Rudnik został wybrany na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej, jak również analizy wskaźnikowej w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej oraz środowiskowej.

Metodologia wyboru obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został zawężony wewnątrz granic zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego. Do wyznaczenia obszaru rewitalizacji wykorzystane zostały jakościowe techniki badawcze – spacerzy studyjne oraz spotkania konsultacyjne, przy jednoczesnej korelacji z wynikami analizy wskaźnikowej.

Wyodrębniony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem obszarów problemowych w wyżej wymienionych sferach, jak również cechuje się znaczeniem dla rozwoju lokalnego, stanowiąc naturalny kierunek interwencji. W związku z faktem, iż obszar zdegradowany przekracza wskaźniki ustawowe przewidziane dla obszaru rewitalizacji, obszar ten został wyznaczony w sposób mający na celu uwzględnienie szczególnego znaczenia dla rozwoju lokalnego wybranego obszaru. Ponadto zgodnie z Wytocznymi Ministra Rozwoju wytypowane do rewitalizacji podobszary stanowią tereny istotne dla tworzenia wizerunku Gminy oraz pobudzenia społeczno-gospodarczego na całym terenie zdegradowanym.

Ponadto z granic obszaru rewitalizacji wyodrębnione zostały tereny stricte rolnicze, zielone, niezamieszkałe, które ze względu na wytyczne dotyczące rewitalizacji nie mają wpływu na powodzenie procesy wyprowadzenia ze stanu kryzysowego analizowanego obszaru.

Tabela 18 Podobszary wyznaczone do rewitalizacji Gminy Rudnik

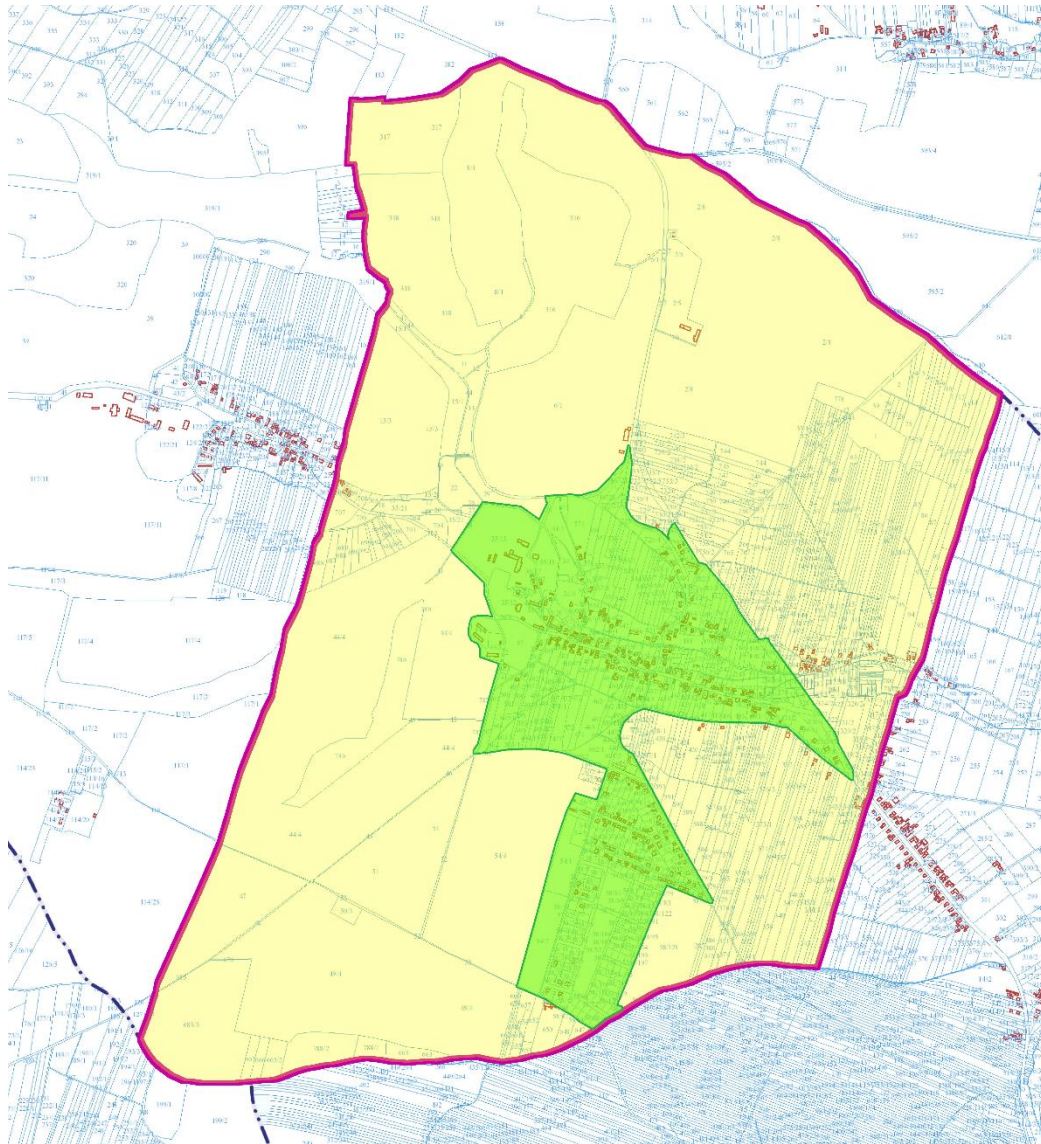
	Obszary problemowe	Powierzchnia	Ludność
Ponięcice	14	57,27	936
Rudnik	14	148	199
Sławików (część)	14	14,39	321
Suma		242,17	1456
Gmina Rudnik		7364	5051
Udział (%)		3% (poniżej 20%)	29% (poniżej 30%)

Źródło: opracowanie własne

7.1. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

Rudnik

Źródło: opracowanie własne

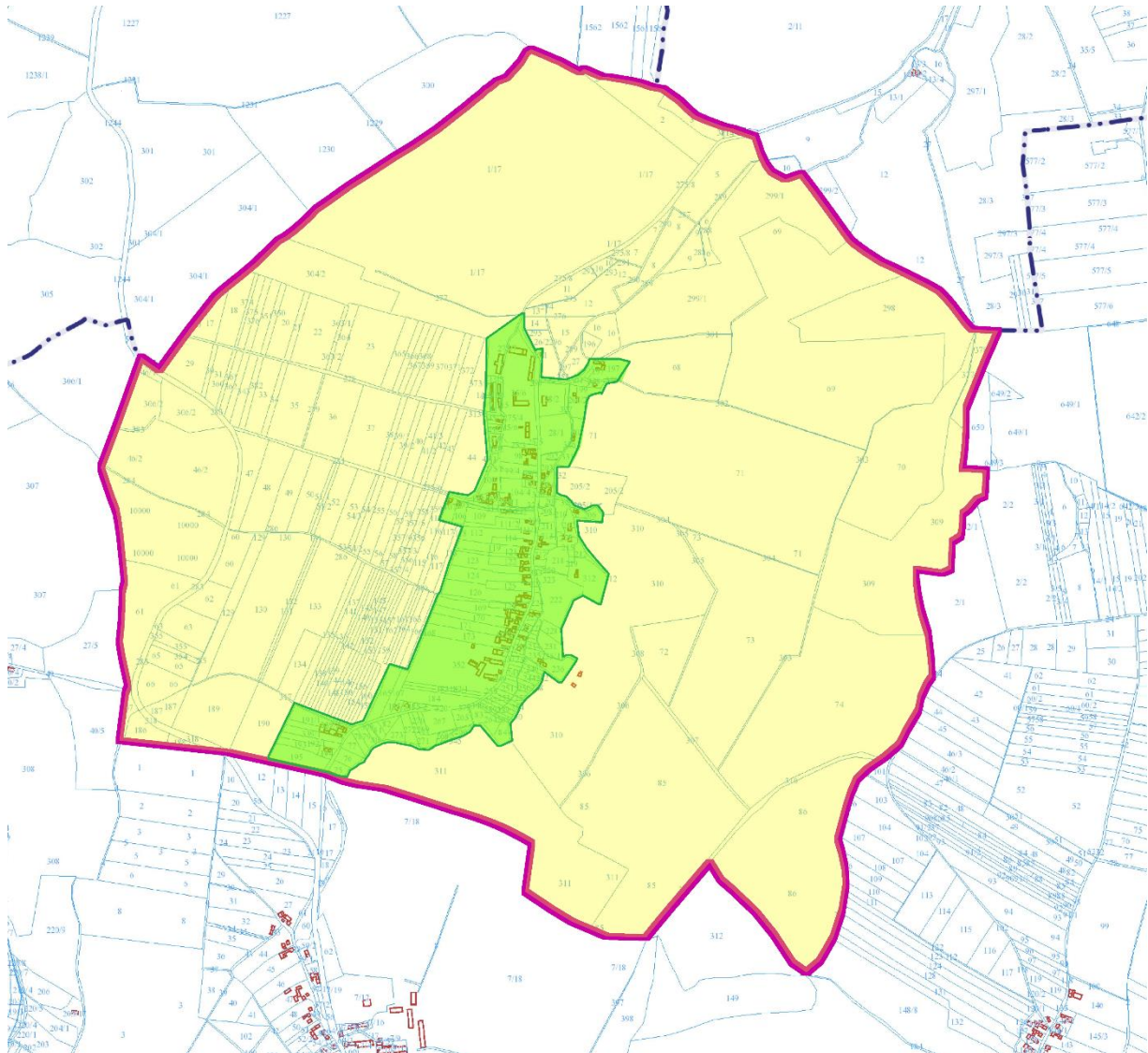
Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

Ponięcie

Źródło: opracowanie własne

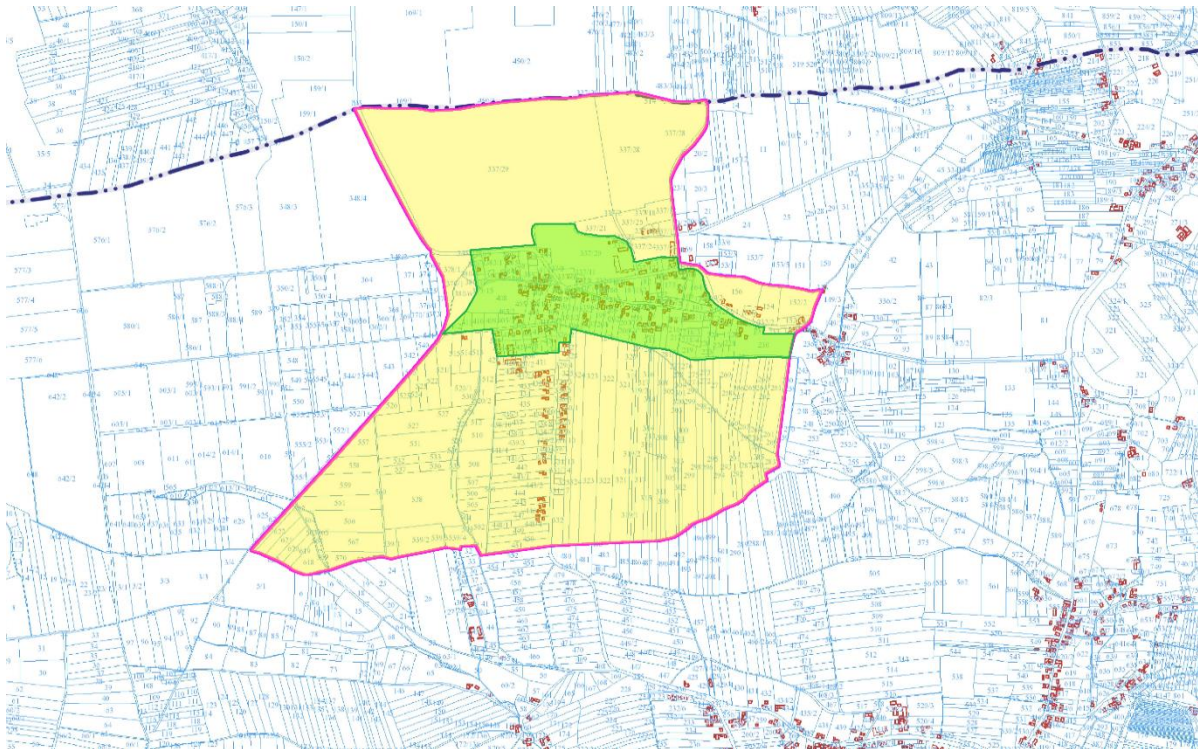

Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

Sławików

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

7.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadzono na podstawie analizy *desk research* zgromadzonych danych statystycznych, ilościowych badań ankietowych oraz dwóch technik jakościowych:

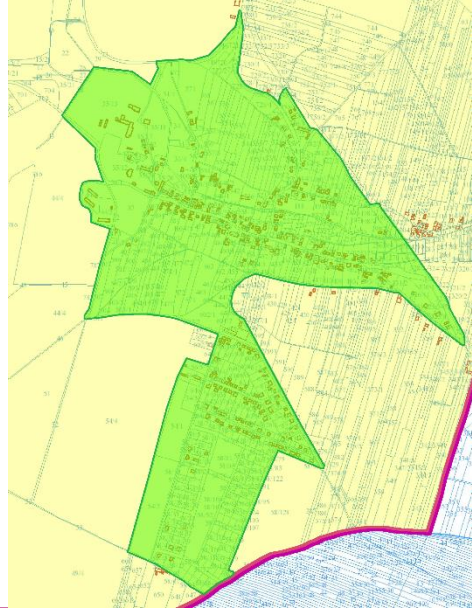
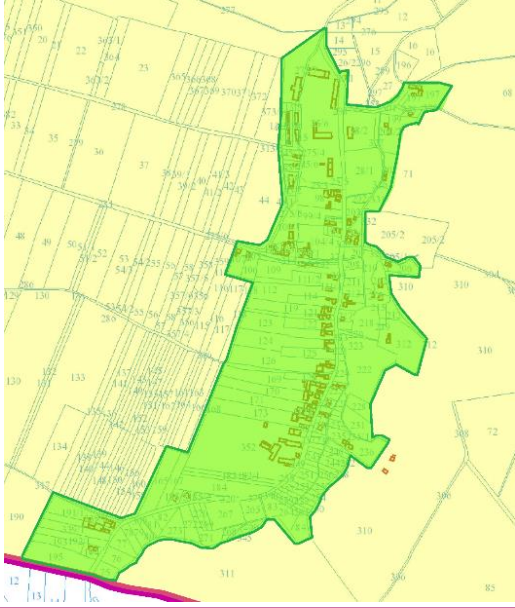
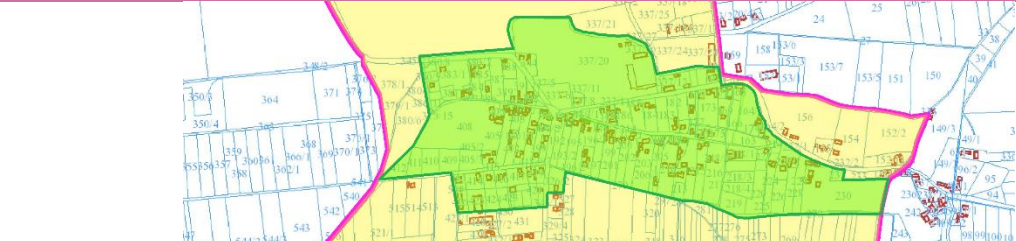
- Spacerów studyjnych;
- Warsztatu konsultacyjnego.

Dane pierwotne, tj. pochodzących ze spacerów studyjnych oraz z spotkania warsztatowego, zestawiono z danymi ilościowymi, zgromadzonymi podczas analizy *desk research* dokonanej w trakcie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej. Pozwoliło to przeanalizować relację między skalą opisywanych zjawisk na obszarze rewitalizacji, a

odczuciami mieszkańców. Analiza została dokonana w zasadniczych obszarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Wynika to z faktu, że obecne pojmowanie procesów rewitalizacji zasadnicze cele interwencji Programu sytuuje głównie w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennym, natomiast działania środowiskowe, techniczne i planistyczne są uzupełniające (narzędziowe) wobec celów społeczno-gospodarczych.

Podobszary wyodrębnione do rewitalizacji stanowią centralną część miejscowości Rudnik oraz miejscowości Ponięcie i Sławików, które ze względu na istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy stanowią miejsca skupienia projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 19 Obszar rewitalizacji Gminy Rudnik

Podobszar: Rudnik	Podobszar: Ponięcie
	
Powierzchnia: 148 ha	Powierzchnia: 57,27 ha
Populacja: 936	Populacja: 199
Podobszar: Sławików	
Powierzchnia:	36,9 ha
Populacja:	321
	

Źródło: opracowanie własne

Wydzielenie obszaru rewitalizacji ma na celu dotarcie z projektami rewitalizacyjnymi do grupy i obszaru, który tego najbardziej wymaga. Dlatego też dotyczy obszarów sołectw z wyłączeniem powierzchni łąk i lasów. Wyniki partycypacji społecznej wskazywały na konieczność podjęcia działań w Rudniku, Ponięcicach i Sławikowie. Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się kumulacją problemów społecznych, którym towarzyszą także problemy w innych sferach życia gminy.

Rudnik

Sołectwo Rudnik, położone w południowej części gminy, w pobliżu Raciborza – najbliższego ośrodka funkcjonalnego, stanowi obszar o największych perspektywach rozwoju, który ze względu na zlokalizowane tu siedziby władz Gminy, jednostki organizacyjne Gminy oraz miejsce zamieszkania większości populacji Gminy, potęgować może rozwój społeczno-gospodarczy wszystkich terenów zdegradowanych w Gminie. O potencjałach sołectwa decyduje przede wszystkim bliskość miasta Raciborza, zabytki oraz mieszkańcy i infrastruktura sołectwa. Rudnik wzmiankowano już w 1295 r. przy okazji budowy drewnianego kościoła. Na tym samym miejscu wzniesiono później co najmniej dwa nowe kościoły drewniane, a następnie w 1892 r. kościół murowany, neogotycki, wg planów Schneidera z Katowic. Część zabytkowego barokowego wyposażenia obecnego kościoła p/w św. Katarzyny, szczególnie złotnictwo, pochodzi z rozebranego po kasacie w XIX w. kościoła szpitalnego bożogrobców w Raciborzu. Obok kościoła p/w św. Katarzyny mieści się piękny budynek plebanii z XIX wieku. W parku dworskim neobarokowy pałac i oficyna z początku XIX w., po wojnie wykorzystywane przez miejscowy PGR, obecnie popadają w ruinę. Na uwagę zasługują dwie kapliczki z przełomu XVIII/XIX w., w których znajdują się rzeźby barokowo-ludowe św. Jana Nepomucena i św. Floriana.

Sfera społeczna

Na terenie wyznaczonym do rewitalizacji, ze względu na nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych, występuje silne zagrożenie wykluczeniem społecznym ze względu na m.in. ubóstwo. W szczególności wśród rodzin i osób wykluczonych społecznie znajdują się klienci pomocy społecznej, korzystającej ze wsparcia ze względu na status materialny (ubóstwo, bezradność opiekuńczo-wychowawcza).

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące problemów społecznych oraz struktury mieszkańców obszaru rewitalizacji:

Tabela 20 Szczegółowe informacje dotyczące podobszaru Rudnik

Podobszar Rudnik		
Powierzchnia	148 ha	
Liczba mieszkańców	936	
Struktura wieku mieszkańców	Wiek	
	przedprodukcyjny	170
	produkcyjny	655
	poprodukcyjny	161
Struktura powodów korzystania z pomocy społecznej	SUMA	
	ubóstwo	11
	bezradność o-w	16
	Alkoholizm lub skierowanie na leczeni odwykowe	5
	Niepełnosprawność	13
	500+ na pierwsze dziecko	33
	Asystent rodziny	1
	Stypendia socjalne	12
	Dożywianie	17

Źródło: opracowanie własne

Podobszar wyznaczony do rewitalizacji cechuje się natężeniem zróżnicowanych zjawisk kryzysowych, w tym przede wszystkim problemów o charakterze społecznym. Dane ilościowe, obrazujące stan kryzysowy podobszaru, odnoszą się do całego sołectwa (Rudnik), z uwagi na poziom szczegółowości otrzymanych i zebranych danych oraz materiałów. Uzupełnienie stanowią wskaźniki jakościowe (badania społeczne), pozwalające na ukazanie wewnętrznego zróżnicowania zjawisk w obrębie sołectwa.

Ubóstwo

Odzwierciedleniem skali problemów w granicach podobszaru Rudnik jest wysoka liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej (108), z czego głównym powodem pobierania świadczeń jest kryterium ubóstwa (44 – 11 ubóstwo, 33 – 500+ na pierwsze dziecko). Niedostatecznie dobra sytuacja materialna części mieszkańców spowodowana jest specyfiką lokalnej gospodarki. Szukanie pracy na terenie sołectwa jest utrudnione, z uwagi na zbyt małą liczbę przedsiębiorstw, które tworzyły by nowe miejsca pracy. Dodatkowo, sytuację utrudnia niewielkie zróżnicowanie branżowe, a także brak wykształcenia zawodowego i kwalifikacji obserwowany wśród mieszkańców. Kolejno,

zdefiniowanym problemem społecznym występującym w szerszej skali jest liczba osób bezrobotnych.

Bezrobocie

Jednakże w przypadku rynku pracy, stopa bezrobocia¹ nie przekracza 5% i jest wynikiem bezrobocia strukturalnego, czyli bezrobociem powstałym na tle strukturalnych rozbieżności między popytą pracy i popytem na pracę. W Rudniku bezrobocie strukturalne pojawiło się wraz z restrukturyzacją podstawowej branży przemysłu lokalnego – rolnictwa, a także na skutek likwidacji PGR-ów. Zjawisko bezrobocia w Gminie jest ukryte lub okresowe, związane z pracą poza granicami kraju. Z tego względu zauważalne w Gminie jest tzw. eurosieroctwo, związane z migracją jednego lub obojga rodziców, w wyniku którego dzieci pozostają najczęściej pod opieką jednego z rodziców, dziadków, dalszej rodziny lub same. W związku z powyższym niezbędne jest utworzenie w Gminie atrakcyjnego miejsca dla dzieci i młodzieży, a także rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

W sferze społecznej analizie poddano przede wszystkim powody korzystania mieszkańców obszaru rewitalizacji z pomocy środowiskowej, struktury demograficznej, struktury osób bezrobotnych, czy sfer dotyczących przestępczości, aktywności społeczno-kulturalnej i integracji społecznej.

Tabela 21 Analiza podobszaru Rudnik w aspekcie społecznym

Zjawisko	Rudnik (różnica względem średniej)
Wiek produkcyjny	-0,47
Wiek poprodukcyjny	-0,08
Ubóstwo	-0,23
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	-0,25
Alkoholizm	-0,05
Dożywianie w szkołach	-0,13
Stypendia socjalne	-0,64
Asystent rodziny	-0,24
Organizacje pozarządowe	-0,62

Źródło: opracowanie własne

¹ Udział osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym

Ze względu na zróżnicowaną charakterystykę trzech podobszarów wyodrębnionych do rewitalizacji pogłębioną diagnozę szczegółową w sferze społecznej przeprowadzono osobno dla każdej z wybranych jednostek urbanistycznych.

Sołectwo Rudnik pełni przede wszystkim funkcje mieszkaniowe, rekreacyjne, administracyjne i handlowo-usługowe. Z punktu widzenia rozwoju lokalnego gminy jest obszarem kluczowym, z punktu widzenia rozwoju całej Gminy. Rudnik stanowi jednocześnie ośrodek życia gminy i ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, budowania tożsamości oraz miejsc integracji społecznej. Na wyznaczonym obszarze znajdują się m.in.: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rudniku, Przedszkole, Gminne Centrum Informacyjne, czy punkt handlowy.

Porównując podobszar Rudnik wyznaczony do rewitalizacji, z pozostałymi podobszarami rewitalizacji, zauważyć można, że stan kryzysowy zdiagnozowany w granicach sołectwa Rudnik dotyczy przede wszystkim beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym przede wszystkim w aspekcie dzieci i młodzieży szkolnej:

- Stypendia socjalne (różnica względem średniej gminnej na poziomie -0,64);
- Dożywianie dzieci w szkołach (-013).

Dlatego istotnym działaniem na terenie Gminy Rudnik powinien być program mający na celu wsparcie dzieci i młodzieży, z rodzin korzystających z pomocy społecznej dot. np. dożywiania dzieci.

Ponadto jak wynika z pozyskanych danych podobszar Rudnik cechuje się stanem kryzysowym w poniższych sferach funkcjonowania lokalnej społeczności:

- Ubóstwo,
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza,
- Alkoholizm,
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny,
- Liczba organizacji pozarządowych,
- Ludność w wieku produkcyjnym (niski udział w populacji),

- Ludność w wieku poprodukcyjnym (wysoki udział w populacji).

Sołectwo Rudnik zostało wskazane przez mieszkańców w trakcie partycypacji społecznej jako miejsce, w którym pożądanym jest prowadzenie procesu rewitalizacji, gdzie przede wszystkim infrastruktura techniczna oraz przestrzeń publiczna nie są dostosowane do potrzeb i oczekiwań interesariuszy programu rewitalizacji.

Sfera gospodarcza

Wysoka wartość wskaźnika oznacza, że teren sołectwo Rudnik jest dość atrakcyjny pod względem prowadzenia działalności gospodarczej.

W związku z przygranicznym położeniem Gminy interesariusze obszaru rewitalizacji wskazywali na konieczność wykorzystania do rozwoju i aktywizacji gospodarczej lokalnych zasobów historycznych i zabytków.

Sfera przestrzenna (środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa)

Badania społeczne wskazały na aspekty dotyczące ekologii, edukacji ekologicznej, zanieczyszczenia obszaru rewitalizacji, który cechuje się występowaniem wysokiego poziomu zanieczyszczenia powietrza, zaśmieceniem dróg, rowów melioracyjnych, prywatnych posesji. Mieszkańcy palą śmieciami, co generuje problemy z niską emisją, natomiast trudności ze składowaniem i likwidacją odpadów stanowią przyczynę do zaniedbanych obejść i posesji.

Ponięcie

Ponięcie leżą w odległości 12 km od Raciborza, w kierunku północnym, w dolinie otoczonej lasem. Zabytki zlokalizowane w sołectwie to m.in.: cmentarz dworski oraz kaplica cmentarna z końca XVIII wieku, kapliczka z wieku XVIII/XIX z barokowo-ludową rzeźbą św. Jana Nepomucena. Na terenie wioski znajduje się Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna – Ponięcie, jedna z nielicznych instytucji, na terenie gminy dająca zatrudnienie miejscowym mieszkańcom. Sołectwo Ponięcie może stanowić miejsce integracji, aktywizacji oraz pobudzenia gospodarczego wśród mieszkańców, dla których niemożliwe jest dotarcie do sołectwa Rudnik.

Sfera społeczna

Analiza danych liczbowych Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej obrazuje, iż na terenie podobszaru Ponięcie zamieszkuje 24 mieszkańców lub rodzin, które otrzymywały wsparcie GOPS. Najwięcej z nich analogicznie do sytuacji całego obszaru wyznaczonego do rewitalizacji otrzymało wsparcie ze względu na kryterium ubóstwa (13 – 6 ubóstwo; 7 500+ na pierwsze dziecko) oraz niepełnosprawności (4). Podobnie jak w przypadku podobszaru Rudnik niedostatecznie dobra sytuacja materialna części mieszkańców spowodowana jest specyfiką lokalnej gospodarki. Szukanie pracy na terenie sołectwa jest utrudnione, z uwagi na zbyt małą liczbę przedsiębiorstw, które tworzyły by nowe miejsca pracy. Dodatkowo, sytuację utrudnia niewielkie zróżnicowanie branżowe, a także brak wykształcenia zawodowego i kwalifikacji obserwowany wśród mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące problemów społecznych oraz struktury mieszkańców obszaru rewitalizacji:

Tabela 22 Szczegółowe informacje dotyczące podobszaru Ponięcie

Podobszar Ponięcie		
Powierzchnia	57,27 ha	
Liczba mieszkańców	199	
Struktura wieku mieszkańców	Wiek	
	przedprodukcyjny	31
	produkcyjny	159
	poprodukcyjny	36
Struktura powodów korzystania z pomocy społecznej	SUMA	
	ubóstwo	6
	bezradność o-w	3
	Alkoholizm lub skierowanie na leczeni odwykowe	3
	Niepełnosprawność	4
	500+ na pierwsze dziecko	7
	Asystent rodziny	0
	Stypendia socjalne	1
	Dożywianie	17

Źródło: opracowanie własne

W sferze społecznej analizie poddano przede wszystkim powody korzystania mieszkańców obszaru rewitalizacji z pomocy środowiskowej, struktury demograficznej, struktury osób bezrobotnych, czy sfer dotyczących przestępczości, aktywności społeczno-kulturalnej i integracji społecznej.

Tabela 23 Analiza porównawcza jednostek urbanistycznych wyodrębnionych do rewitalizacji w aspekcie społecznym

Zjawisko	Ponięćce (różnica względem średniej)
Wiek przedprodukcyjny	-3,23
Ubóstwo	-1,77
Alkoholizm	-0,87
Bezrobotni do 25 r.ż.	-0,50
Organizacje pozarządowe	-0,11
Migracja	-0,13

Źródło: opracowanie własne

Ponięćce stanowią ośrodek charakteryzującą się głównie funkcją mieszkaniową. Na terenie sołectwa znajduje się również Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna – Ponięćce, jedna z nielicznych instytucji, na terenie gminy dająca zatrudnienie miejscowym mieszkańcom.

Wśród obszarów kryzysowych zdiagnozowanych w podobszarze Ponięćce wyszczególnić można takie zjawiska jak:

- Wiek przedprodukcyjny (niski odsetek w populacji),
- Ubóstwo,
- Alkoholizm,
- Bezrobocie wśród osób do 25 r.ż.
- Mała liczba organizacji pozarządowych,
- Emigracja mieszkańców.

W związku z powyższym działania rewitalizacyjne powinny skupiać się głównie na integracji i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją ekonomiczną, przede wszystkim – dzieci i młodzieży (przeciwdziałanie dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych) oraz zapewnienie miejsca służącego przeciwdziałaniu patologiom i zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Sfera gospodarcza

Podobszar Ponięćce, wyznaczony do rewitalizacji, charakteryzuje się także niższym, niż średnia dla gminy, wskaźnikiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz wskaźnikiem obrazującym poziom aktywności gospodarczej – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu

na 100 mieszkańców. Wskaźnik dla omawianego terenu odbiega od średniej Gminnej o 10,49.

Tabela 24 Analiza podobszaru Ponięcie w aspekcie gospodarczym

Zjawisko	Ponięcie (różnica względem średniej)
Podmioty gospodarcze	-10,49
Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze	-0,23

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenna (środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa)

Mieszkańcy Ponięcia podkreślali potrzebę utworzenia świetlicy wiejskiej, która tworzyć również będzie centrum kulturowe dla lokalnych organizacji społecznych. Zgromadzenie funkcji w jednym miejscu pozytywnie wpłynie na integrację mieszkańców, zapewni nowe miejsca pracy, a także umożliwi organizowanie spotkań czy imprez dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Odpowiada to na potrzeby zgłaszane przez mieszkańców, tj. niewystarczająca liczba dodatkowych zajęć – głównie dla dzieci i młodzieży.

Sławików

Sławików należy do najstarszych miejscowości ziemi raciborskiej. Wzmiankowano o nim w 1223 roku. Znajduje się tu kościół p. w. św. Jerzego, neoromański, zbudowany w latach 1842 –46, W którego otoczeniu znajdują się cztery murowane późnoklasycystyczne kaplice z połowy XIX w. W parku znajduje przebudowany w 1865 r. eklektyczny pałac na rzucie prostokąta. Jego frontowa elewacja ma długość 62 metry i jest to największy, poza Rudami, pałac na ziemi raciborskiej. Niedaleko parku można zobaczyć ruiny dawnej oranżerii. Na uwagę zasługuje spichlerz folwarczny dwykondygnacyjny, prostokątny z dachem naczółkowym, zbudowany z cegły na przełomie wieku XVIII i XIX. Sławików jest jedyną wsią na terenie Raciborszczyzny, gdzie do dziś w ostatnim dniu karnawału istnieje zwyczaj chodzenia przebierańców z niedźwiedziem, tzw. „wodzenia bera”. Korowód – oprócz niedźwiedzia tworzą diabły, lekarz, baba, policjant i trzech grajków (wśród instrumentów na uwagę zasługują tradycyjne „diabelskie skrzypce”). Sławików stanowi potencjalnie istotny punkt na turystycznej mapie województwa śląskiego i jako jeden z najistotniejszych zasobów gminy Rudnik może stymulować rozwój gminy w aspekcie niwelowania koncentracji

obszarów kryzysowych. Sławików, ze względu na potencjalne walory turystyczne i przyrodnicze, przy jednoczesnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, stanowić może atrakcję turystyczną generującą nowe miejsca pracy i zmianę poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Sfera społeczna

W 2016 roku 36 osoby zamieszkujące podobszar Sławików skorzystało ze wsparcia pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał najwięcej świadczeń 500+ na pierwsze dziecko, obrazując poziom dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji w ramach podobszaru Sławików. Istotnym aspektem wpływającym na obraz i wskaźniki delimitacyjne podobszaru Sławików jest zlokalizowanie na podobszarze Domu Opieki dla Seniorów, w związku z powyższym działania rewitalizacyjne powinny być skoncentrowane przede wszystkim na potrzebach osób starszych.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące problemów społecznych oraz struktury mieszkańców obszaru rewitalizacji:

Tabela 25 Szczegółowe informacje dotyczące podobszaru Sławików

Podobszar Sławików		
Powierzchnia	36,9 ha	
Liczba mieszkańców	321	
Struktura wieku mieszkańców	Wiek	
	przedprodukcyjny	66
	produkcyjny	295
	poprodukcyjny	62
Struktura powodów korzystania z pomocy społecznej	SUMA	
	ubóstwo	4
	bezradność o-w	0
	Alkoholizm lub skierowanie na leczeni odwykowe	0
	Niepełnosprawność	7
	500+ na pierwsze dziecko	15
	Asystent rodziny	1
	Stypendia socjalne	5
	Dożywianie	4

Źródło: opracowanie własne

W sferze społecznej analizie poddano przede wszystkim powody korzystania mieszkańców obszaru rewitalizacji z pomocy środowiskowej, struktury demograficznej, struktury osób bezrobotnych, czy sfer dotyczących przestępczości, aktywności społeczno-kulturalnej i integracji społecznej.

Tabela 26 Analiza porównawcza jednostek urbanistycznych wyodrębnionych do rewitalizacji w aspekcie społecznym

Zjawisko	Sławików (różnica względem średniej)
Wiek przedprodukcyjny	-1,35
Ubóstwo	-0,06
Stypendia socjalne	-0,60
Bezrobotni	-0,37
Długotrwałe bezrobotni	-0,05
Bezrobotni bez kwalifikacji	-0,20

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na zróżnicowaną charakterystykę trzech podobszarów wyodrębnionych do rewitalizacji pogłębioną diagnozę szczegółową w sferze społecznej przeprowadzono osobno dla każdej z wybranych jednostek urbanistycznych.

Sławików również stanowi ośrodek życia społeczno-gospodarczego gminy. Podobnie jak Rudnik, Sławików wskazywany został najczęściej przez mieszkańców jako miejsce kluczowe do podjęcia działań rewitalizacyjnych z propozycjami konkretnych działań do realizacji. Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji zlokalizowane jest serce aktywności społecznej lokalnej społeczności, czyli Dom Opieki Domowe Zacisze, przeznaczony dla osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Sławików najczęściej wskazywany był przez mieszkańców i interesariuszy jako miejsce kluczowe do pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, przy wykorzystaniu niezwykłych obiektów historycznych, w tym przede wszystkim Pałacu w Sławikowie.

Analiza wskaźnikowa wykazała również występowanie stanu kryzysowego w podobszarze Sławików, w aspekcie danych dotyczących osób bezrobotnych, w tym przede wszystkim w szczególnej sytuacji na rynku pracy:

- Bezrobocie (-0,37),
- Długotrwałe bezrobocie (-0,05),
- Bezrobotni bez kwalifikacji i doświadczenia (-0,20).

W związku z powyższym rekomenduje się działania mające na celu aktywizację gospodarczą i zawodową podobszaru, przy wykorzystaniu naturalnych i historycznych potencjałów sołectwa.

Ponadto jak wynika z pozyskanych danych, na terenie podobszaru Sławików wartości wskaźników przekroczyły średnią dla gminy dotyczące:

- Wiek przedprodukcyjny (niski udział w populacji),
- Ubóstwo,
- Stypendia socjalne.

Sfera gospodarcza

Podobszar Sławików, wyznaczony do rewitalizacji, charakteryzują się także niższym, niż średnia dla gminy, wskaźnikiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik dla omawianego terenu odbiega od średniej Gminnej o 1,58.

Tabela 27 Analiza podobszaru Sławików w aspekcie gospodarczym

Zjawisko	Sławików (różnica względem średniej)
Podmioty gospodarcze	-1,58
Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze	-

Źródło: opracowanie własne

W związku z przygranicznym położeniem Gminy interesariusze obszaru rewitalizacji wskazywali na konieczność wykorzystania do rozwoju i aktywizacji gospodarczej lokalnych zasobów historycznych i zabytków. Uczestnicy badań ilościowych i jakościowych wskazywali przede wszystkim na niewykorzystany turystycznie, rekreacyjnie i integrującą, ruiny Pałacu w Sławikowie.

Sfera przestrzenna (środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa)

W zakresie infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej koniecznym projektem rewitalizacyjnym, wskazywanym przez mieszkańców i wynikającym z braku miejsca do integracji społecznej, a także imprez kulturalnych i rozwijania zainteresowań mieszkańców, przy jednoczesnym wykorzystaniu lokalnych potencjałów historycznych jest zagospodarowanie oraz renowacja Pałacu w Sławikowie. Miejsce te pełni kluczowe funkcje budowania tożsamości lokalnej, niemniej jednak bez koniecznych modernizacji niemożliwy będzie rozwój tej działalności. Ponadto interesariusze obszaru rewitalizacji podkreślali znaczenie historyczne i turystyczne Pałacu w Sławikowie, który przy

odpowiednim zagospodarowaniu znacznie przyczynić może się do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru wyznaczonego do rewitalizacji (podobszaru Sławików).

8. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)

Wizja jest jednym z głównych elementów wpływających na kierunek procesu rewitalizacji. Nakreśla pożądany stan docelowy, do którego należy dążyć, podporządkowując mu jednocześnie wszystkie działania. Rewitalizacja obszarów kryzysowych przebiegać powinna w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, zakładające równowagę pomiędzy:

- rozwojem społecznym – którego przykładem może być aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, w tym osób starszych i niepełnosprawnych, obniżenie poziomu przestępczości, zapobieganie wykluczeniom społecznym lub zwiększenie poziomu uczestnictwa w życiu publicznym;
- rozwojem gospodarczym – na przykład aktywizacja zawodowa mieszkańców, tworzenie nowych miejsc pracy, uatrakcyjnienie obszaru dla potencjalnych przedsiębiorców i inwestorów lub zwiększenie atrakcyjności turystycznej;
- rozwojem infrastrukturalnym – dla przykładu modernizacja zabudowy i infrastruktury drogowej, konserwacja zabytkowych obiektów, poprawa stanu środowiska.

Wykreowany wizerunek rewitalizowanego obszaru sprawi, że Gmina Rudnik będzie miejscem rozpoznawalnym zarówno wśród potencjalnych inwestorów, jak i turystów. Stanie się także miejscem przyjaznym i atrakcyjnym dla mieszkańców i przedsiębiorców prowadzących na terenie wyznaczonym do rewitalizacji swoją działalność. Wsparcie i oferta społeczno-kulturalna kierowana będzie do wszystkich mieszkańców gminy – zarówno do dzieci i osób młodych, osób starszych, jak i często pomijanych osób w wieku produkcyjnym. Szczególną opieką otoczone zostaną tereny rewitalizacji. Dzięki

działaniom gminy oraz wsparciu interesariuszy, obszary rewitalizowane staną się miejscami atrakcyjnymi zarówno dla mieszkańców, jak i turystów i inwestorów.

Proponowana wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego brzmi:

Obszar rewitalizacji bogaty w miejsca integracji i aktywności społecznej służące mieszkańcom ze wszystkich grup społecznych, o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym, cechujący się wysokim poziomem dostępności i funkcjonalności infrastruktury społecznej, kulturowej, rekreacyjnej i technicznej.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji społeczeństwem zintegrowanym, aktywnym społecznie i zawodowo, co wpływa na realizację wielu lokalnych inicjatyw sąsiedzkich przy zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy.

Obszar rewitalizacji swoją charakterystyką przyciąga nowych przedsiębiorców, mieszkańców i turystów, którzy wspólnie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji.

Misja natomiast to ogólny kierunek działań rewitalizacyjnych w planowanym przedziale czasu. Istotne jest wskazanie obszarów najistotniejszych dla procesu rewitalizacji. Misja stanowi sposób osiągnięcia stanu docelowego - wyrażonego w wizji wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Misja usprawnia osiągnięcie wyznaczonego celu poprzez dobór i wykonanie poszczególnych działań.

Misją Gminy Rudnik, umożliwiającą kompleksową i efektywną rewitalizację, jest:

Integracja oraz aktywizacja lokalnej społeczności poprzez poprawę jakości życia mieszkańców, wzrostu gospodarczego, tworzenia szans i inicjatyw z zakresu rozwoju infrastrukturalnego oraz realizacji zadań mających na celu zmianę wizerunku obszaru rewitalizacji.

9. Cele rewitalizacji i kierunki interwencji

Realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik opiera się na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji, obejmującym działania wspomagające osoby potrzebujące, aktywizujące i integrujące społeczność lokalną oraz działania dotyczące modernizacji infrastruktury społecznej, technicznej i turystycznej.

Realizację Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik zaplanowano w formie trzech kierunków interwencji (dziedzin strategicznych) określonych na podstawie analizy danych zastanych, diagnozy potrzeb i problemów rewitalizacyjnych. Dziedziny te odpowiadają na zidentyfikowane w ramach diagnozy zjawiska kryzysowe, realizując cel strategiczny Programu Rewitalizacyjnego, jakim jest: **ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru zdegradowanego oraz zmniejszenie koncentracji obszarów problemowych gminy Rudnik przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Programu Rewitalizacji.**

Realizacja celu nadrzędnego PR prowadzić będzie do zrównoważenia szans rozwojowych obszarów obecnie problemowych na terenie obszaru rewitalizacji oraz wyprowadzenia tych terenów ze stanu kryzysowego poprzez kreowanie i wdrażanie kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarach problemowych przy pełnym zaangażowaniu i partycypacji interesariuszy Programu.

Interesariusze to osoby, instytucje lub ich grupy, które są w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz podmioty, które mogą uczestniczyć w realizacji Programu i wpływać (pozytywnie lub negatywnie) na jego rezultaty. Interesariuszami Programu Rewitalizacji mogą być zatem lokalne społeczności i poszczególne osoby oraz ich formalni i nieformalni przedstawiciele, władze samorządowe i krajowe, politycy, przywódcy religijni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, grupy specjalnych interesów, społeczności akademickie oraz przedstawiciele biznesu².

² International Finance Corporation (2007). Stakeholder Engagement: A Good Practice Handbook for Companies Doing Business in Emerging Markets, World Bank Group.

Realizacja celu strategicznego Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik prowadzić będzie do zwiększenia partycypacji społecznej oraz przede wszystkim wyprowadzenia zdiagnozowanego obszaru ze stanu kryzysowego i zwiększenia możliwości rozwojowych obszaru zdegradowanego.

Dwa pierwsze kierunki interwencji stanowią podstawę efektywnej realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik, poprzez bezpośrednie oddziaływanie na mieszkańców terenów poddanych rewitalizacji w kwestiach o największym nasyceniu problemowym:

1. Kierunek interwencji (obszar problemowy): **Sfera społeczna**

Cel strategiczny: **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz marginalizacji osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.**

Kierunki interwencji: Zwiększenie funkcjonalności i dostępności infrastruktury społecznej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Promocja zaangażowania społecznego i uczestnictwa w organizowanych, na terenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, wydarzeniach skierowanych do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Aktywna integracja wielopokoleniowej społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji. Wsparcie osób korzystających z pomocy GOPS, w tym przede wszystkim osób niepełnosprawnych, ubogich, bezrobotnych, rodzin borykających się z problemami wychowawczymi. Zapobieganie patologiom poprzez zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

2. Kierunek interwencji (obszar problemowy): **Sfera gospodarcza**

Cel strategiczny: **Aktywizacja zawodowa i gospodarcza mieszkańców i interesariuszy obszaru rewitalizacji.**

Kierunki interwencji: Wsparcie osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na kryterium bezrobocia, w tym przede wszystkim osób długotrwale bezrobotnych. Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru rewitalizacji.

Trzeci kierunek interwencji, będący dopełnieniem rozwoju społeczno – gospodarczego mieszkańców, stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne gminy Rudnik.

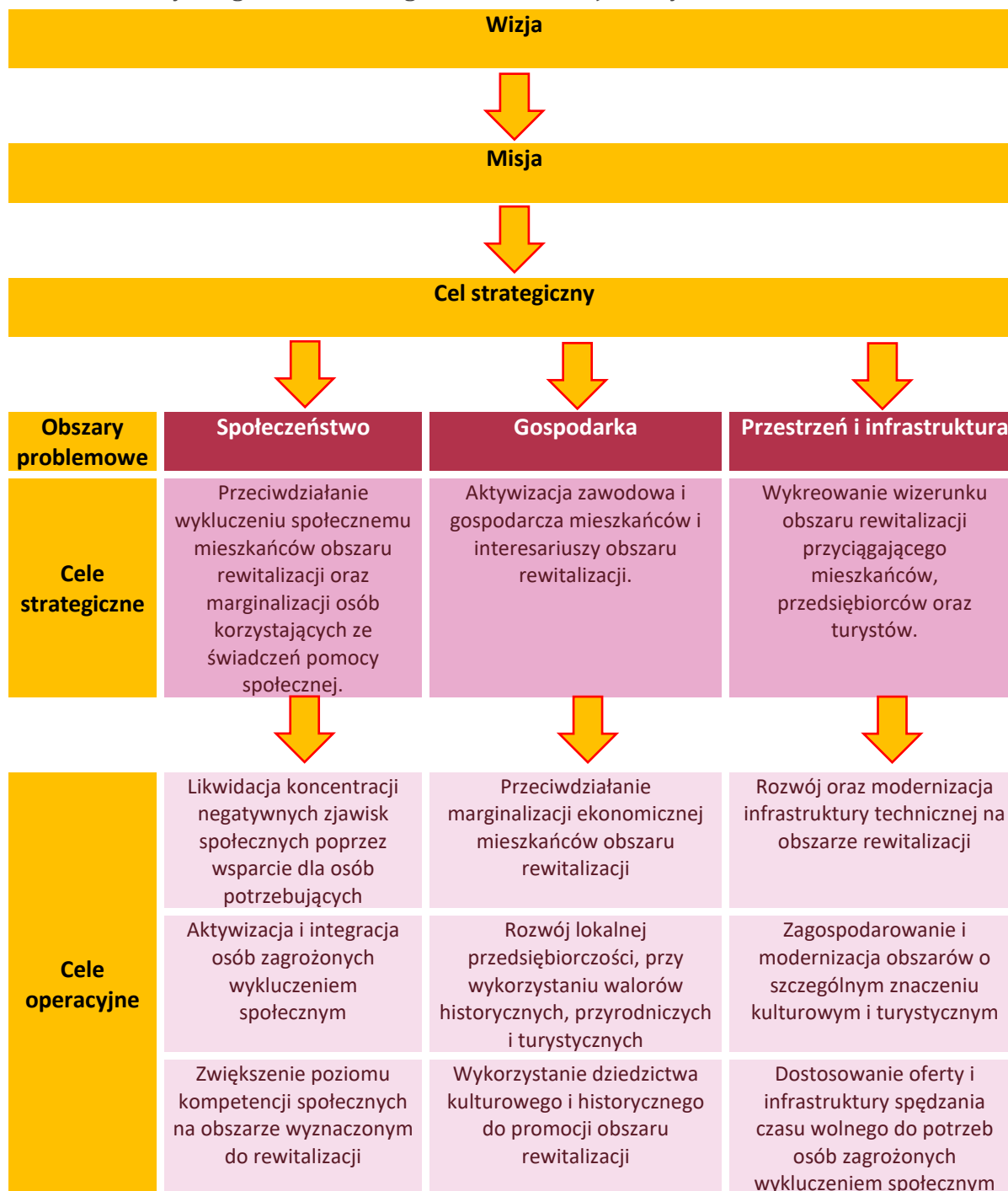
3. Kierunek interwencji (obszar problemowy): **Przestrzeń i infrastruktura**

Cel strategiczny: **Wykreowanie wizerunku obszaru rewitalizacji przyciągającego mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów.**

Kierunki interwencji: Modernizacja kluczowych miejsc integracji i aktywizacji społecznej na terenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Zwiększenie dostępności do usług infrastruktury społecznej dla osób z ograniczonymi możliwościami ruchowymi. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej. Estetyzacja przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji. Utworzenie miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Dla każdego z kierunków interwencji (obszarów problemowych opracowano cele operacyjne, do których przyporządkowane zostały poszczególne działania rewitalizacyjne.

Tabela 28 Matryca logiczna celów Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik

Źródło: opracowanie własne

10. Lista planowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych

Zgodnie z Wytocznymi programowymi IZ RPO WSL dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020, projekty rewitalizacyjne zostały podzielone na projekty kluczowe (składane w konkursie o dofinansowanie w ramach działania 10.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów”, tworzące tzw. „Listę A”) oraz projekty komplementarne (składane w konkursach w ramach innych działań RPO WSL 2014 -2020, tworzące tzw. „Listę B”).

W ramach całościowego procesu rewitalizacji obszarów zdegradowanych gminy Rudnik zaplanowano 5 projektów kluczowych oraz listę potencjalnych działań, których doprecyzowanie jest nie możliwe na etapie opracowania Programu Rewitalizacji.

10.1. Lista A: projekty kluczowe

Tabela 29 Projekt kluczowy nr 1

Projekt nr 1	
Utworzenie świetlicy środowiskowej w Ponięcicach	
Lokalizacja projektu/miejsce przeprowadzenia przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działek)	Ponięcice – działka nr 28/1, 28/2 zlokalizowana na terenie wyznaczonym do rewitalizacji.
Podmioty realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Rudnik – Urząd Gminy
Partnerzy w realizacji projektu/przedsięwzięcia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Sołectwo Ponięcice, organizacje pozarządowe
Opis projektu	
Grupa docelowa	Mieszkańcy podobszaru Ponięcice (dominujący charakter uczestników); Pozostałe obszary Gminy Rudnik).
Opis stanu istniejącego	Budynek zlokalizowany w Ponięcicach na działkach nr 28/1 oraz 28/2 został przejęty notarialnie od Agencji Nieruchomości Rolnych. Aktualnie na terenie realizacji przedsięwzięcia trwają prace rozbiórkowe i porządkowe budynków. Więcej szczegółów dotyczących obecnego stanu technicznego, infrastrukturalnego i przestrzennego przedstawia dokumentacja fotograficzna przedstawiająca planowaną lokalizację przedmiotowego projektu.

	<p>Obecnie na terenie Sołectwa Ponięcie brakuje świetlicy środowiskowej dla mieszkańców, którzy nie mają możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym Gminy. Ze względu na niedostateczny stan infrastruktury społecznej na terenie sołectwa mieszkańcy zagrożeni są wykluczeniem społecznym oraz pogłębieniem stanu kryzysowego.</p>
Cel projektu/przedsięwzięcia	<p>Celem projektu jest aktywizacja i integracja lokalnej społeczności oraz przeciwdziałanie zagrożeniu pogłębiania się patologii społecznych oraz wykluczenia społecznego.</p> <p>Ponadto celem projektu jest utworzenie dla lokalnej społeczności miejsca spotkań – w rodzaju świetlic opiekuńczo-wychowawczych, klubów Seniora, organizowanie spotkań ze specjalistami w dziedzinie zdrowia i innych ważnych dziedzin życia, prowadzenie zajęć rekreacyjno-towarzyskich – gier, zabaw, wycieczek, imprez tematycznych i integracyjnych.</p>
Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje projekt	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niska aktywność społeczno-kulturalna seniorów (duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym). ➤ Niska aktywności społeczno-kulturalna lokalnej społeczności (mała liczba osób korzystających z zajęć stałych świetlic). ➤ Zagrożenie marginalizacją ekonomiczną i wykluczeniem społecznym (duża liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych oraz klientów pomocy społecznej, w tym ze względu m.in. na ubóstwo i niepełnosprawność, duża liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach oraz rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny).
Zakres realizowanych działań	Budowa budynku świetlicy środowiskowej na miejscu budynku przejętego od Agencji Nieruchomości Rolnych.
Harmonogram i kosztorys	
Planowane rozpoczęcie projektu/przedsięwzięcia	2018
Planowane zakończenie projektu/przedsięwzięcia	2019
Szacunkowy koszt	500 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	Budżet Gminy Rudnik RPO WSL 2014-2020

		Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych (Roboty budowlane w zdegradowanych budynkach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich	
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba wybudowanych budynków publicznych powstałych na obszarze rewitalizacji	Szt.	1
	Liczba miejsc na obszarze rewitalizacji, którym nadano nowe funkcje społeczne	Szt.	1
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z nowopowstałej infrastruktury	osoby/rok	25
	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania społecznego realizowanych w oparciu o nowopowstałą infrastrukturę	Szt.	1

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 16 Dokumentacja zdjęciowa dot. projektu nr 1

Źródło: opracowanie własne

Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu Rewitalizacji:

- 1.1. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez wsparcie dla osób potrzebujących;**
- 1.2. Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;**
- 2.1. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji;**
- 3.1. Rozwój oraz modernizacja infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji;**
- 3.2. Zagospodarowanie i modernizacja obszarów o szczególnym znaczeniu kulturowym i turystycznym;**
- 3.3. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Tabela 30 Projekt kluczowy nr 2

Projekt nr 2	
Zajęcia profilaktyczne, dydaktyczne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży – zagospodarowanie czasu wolnego w ramach świetlicy środowiskowej	
Lokalizacja projektu/miejsce przeprowadzenia przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działek)	Ponięcice – działka nr 28/1, 28/2 zlokalizowana na terenie wyznaczonym do rewitalizacji.
Podmioty realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Rudnik – Urząd Gminy
Partnerzy w realizacji projektu/przedsięwzięcia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Sołectwo Ponięcice, organizacje pozarządowe
Opis projektu	
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji (preferencje podczas rekrutacji); Pozostałe obszary Gminy Rudnik.
Opis stanu istniejącego	Aktualnie na terenie podobszaru rewitalizacji: Ponięcice dzieci z rodzin charakteryzujących się trudnościami związanymi z sytuacją materialną (ubogich, zaniedbanych wychowawczo) nie posiadają wystarczającej opieki. Ze względu na brak alternatyw dzieci i młodzież korzystają z różnych „dostępnych”, form zagospodarowania czasu wolnego i ucieczki od rzeczywistości w jakiej przyszło im funkcjonować. Sposobem na organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży jest prowadzenie na terenie wyznaczonym do rewitalizacji świetlic środowiskowych, w których organizowane zostaną zajęcia umożliwiające dzieciom i młodzieży skorzystanie z opieki wychowawczej i dydaktycznej oraz realizację działań profilaktycznych.
Cel projektu/przedsięwzięcia	Celem strategicznym projektu jest wsparcie rodziny w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw prospołecznych poprzez objęcie ich opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi, w czasie wolnym od zajęć. Realizacja celu strategicznego przyczyni się m.in. do: rozwoju umiejętności interpersonalnych, w tym budowania relacji, porozumiewania się, pomagania, pracy w grupie; rozwiązywania problemów i konfliktów; wzmacniania więzi z rodziną; wzmacniania więzi z otoczeniem – szkołą, środowiskiem lokalnym, kulturą i tradycjami. Uczestnikami zajęć w świetlicy środowiskowej są dzieci i młodzież z terenu obszaru rewitalizacji i w ramach możliwości – całej Gminy. Zajęcia w świetlicy przewidziane są dla dzieci i młodzieży w wieku 6-18

	<p>lat. W przypadku braku uzasadnionych przeciwwskazań w świetlicy mogą przebywać dzieci niepełnosprawne.</p>
<p>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje projekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niska aktywności społeczno-kulturalna lokalnej społeczności (mała liczba osób korzystających z zajęć stałych świetlic). ➤ Zagrożenie marginalizacją ekonomiczną i wykluczeniem społecznym (duża liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych oraz klientów pomocy społecznej, w tym ze względu m.in. na ubóstwo i niepełnosprawność, duża liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach oraz rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny).
<p>Zakres realizowanych działań</p>	<p>Zadaniem projektu będzie prowadzenie zajęć profilaktycznych, dydaktycznych, czy wychowawczych dla dzieci i młodzieży polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego w ramach prowadzenia świetlicy środowiskowej. Do zadań szczegółowych zaliczyć można: pomoc w nauce i uzupełnianie zaległości edukacyjnych; organizowanie czasu wolnego – prowadzenie zajęć tematycznych w placówce i poza nią umożliwiających poznanie zdrowego stylu życia; rozwijanie zainteresowań; rozwój umiejętności interpersonalnych; rozpoznanie sytuacji rodzinnej dziecka; opracowanie szczegółowych planów pracy indywidualnej; współpraca z rodziną; praca grupowa; współpraca z innymi instytucjami wspierającymi rodzinę – GOPS, asystenci rodziny; szkoły, placówki medyczne, organizacje pozarządowe.</p> <p>Do podstawowych form pracy świetlicy zaliczyć będzie można takie działania jak: pomoc dydaktyczna, zajęcia grupowe, pomoc indywidualna wychowawców, pomoc indywidualna wolontariuszy, współpraca ze szkołą, z rodzicami i innymi instytucjami.</p> <p>Natomiast wśród metod realizacji programu zaplanowano: zajęcia o charakterze edukacyjnym (odrabianie lekcji, zajęcia reedukacyjne, zajęcia informatyczne, nauka języków obcych); zajęcia aktywizujące i rozwijające zainteresowania (plastyczne, muzyczne, taneczne, teatralne czy modelarskie); zajęcia grupowe (gry i zabawy</p>

	integracyjne, kreujące umiejętności interpersonalne i pracy w grupie, zajęcia psychoedukacyjne (rozwojowe); imprezy okolicznościowe (wycieczki, półkolonie, obozy, rajdy, wyjazdy, Dzień Dziecka, zabawa karnawałowa); zajęcia sportowe; uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych; działania na rzecz środowiska lokalnego („sprzątanie świata”, działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych) itp. Ponadto do dodatkowych form pracy świetlicy zaliczyć można: dożywianie, zajęcia specjalistyczne (np. logopedyczne, psychologiczne – w ramach potrzeby i możliwości kadry).
Harmonogram i kosztorys	
Planowane rozpoczęcie projektu/przedsięwzięcia	2019
Planowane zakończenie projektu/przedsięwzięcia	2023
Szacunkowy koszt	50 000 zł (10 000 zł/ rok)
Potencjalne źródła finansowania	Budżet Gminy Rudnik RPO WSL 2014-2020 Działanie 9.1 Aktywna integracja (9.1.5. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym)

Źródło: opracowanie własne

Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu Rewitalizacji:

- 3.1. Rozwój oraz modernizacja infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji;**
- 3.2. Zagospodarowanie i modernizacja obszarów o szczególnym znaczeniu kulturowym i turystycznym.**

Tabela 31 Projekt kluczowy nr 3

Projekt nr 3	
Odrestaurowanie i konserwacja parku oraz ruin pałacu w Sławikowie	
Lokalizacja projektu/miejsce przeprowadzenia przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działek)	Sławików – działka nr: 337/20 zlokalizowana na terenie wyznaczonym do rewitalizacji.
Podmioty realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Rudnik – Urząd Gminy
Partnerzy w realizacji projektu/przedsięwzięcia	Wojewódzki Konserwator Zabytków, organizacje pozarządowe
Opis projektu	
Grupa docelowa	Mieszkańcy podobszaru Sławików (dominujący charakter uczestników); Pozostałe obszary Gminy Rudnik.
Opis stanu istniejącego	Eklektyczny pałac w Sławikowie to budynek murowany z cegły, potynkowany, wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta, częściowo podpiwniczony, trzykondygnacyjny, nakryty był płaskim dachem, po którym nie ma już śladu. Od pd.-wsch. do pałacu dobudowano oranżerię, w formie dwukondygnacyjnej galerii arkadowej, z niewielkim budynkiem w części środkowej, zamkniętym trójkątnymi przyczółkami. Obecnie wnętrza całkowicie zdewastowane, przetrwały sklepienia piwnic i część kolebkowych i kolebkowo-krzyżowych sklepień parteru. Najbezpieczniej można się poruszać po pomieszczeniach parteru, trzeba jednak zwracać uwagę na stan sklepień, z części wypadają cegły. Poruszanie po pierwszym piętrze jest utrudnione ze względu na zawalenie części sklepień oraz gęsto rosnące samosiejki. Na wyższych kondygnacjach były stropy drewniane z których zostały tylko pojedyncze bale. W niektórych pomieszczeniach przetrwały resztki ozdobnych detali, głowice kolumn, ślady malowideł na ścianach, rzeźby, oryginalne futryny. Rezydencję w Sławikowie otacza rozległy (6 ha) park krajobrazowy, z przewagą drzewostanu liściastego m.in.: dęby szypułkowe, buki pospolite, kasztanowce zwyczajne, graby pospolite, wiązy, robinie akacjowe. W parku w pewnym oddaleniu od pałacu ruiny neogotyckiej kaplicy – mauzoleum i nikłe ślady po rodowym cmentarzu. W otoczeniu rezydencji przetrwały również resztki folwarku. Z budynków gospodarczych w najlepszym stanie znajduje się spichlerz z przełomu XVIII i XIX w.

	<p>Zespół pałacowy w Sławikowie: pałac i park, został wpisany do rejestru zabytków sztuki 24.03.1964 r., pod nr rej.: 746/64. W rejestrze znalazły się także: kościół p.w. św. Jerzego (nr rej.: Op.618/59) i cztery kaplice cmentarne (nr rej.: Op.619/59)³.</p>
<p>Cel projektu/przedsięwzięcia</p>	<p>Celem projektu jest umożliwienie wykorzystania potencjału turystycznego oraz społecznego największego zespołu pałacowo – parkowego w Gminie Rudnik. Odrestaurowanie i konserwacja ruin pałacu oraz parku zwiększy poziom tożsamości lokalnej oraz poziom kapitału społecznego w Sławikowie. Ponadto gmina zyska miejsce aktywizacji i integracji lokalnej społeczności, w tym osób zamieszkujących, zlokalizowany w sąsiedztwie, Dom Opieki.</p> <p>Wykorzystanie ogromnego potencjału turystycznego pałacu w Sławikowie spowoduje pobudzenie rozwoju gospodarczego podobszaru wyznaczonego do rewitalizacji, poprzez inwestycje związane z infrastrukturą turystyczną i okołoturystyczną, przy jednoczesnym generowaniu nowych miejsc pracy i zwiększeniu aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Dzięki aranżacji i zagospodarowaniu przestrzeni wokół pałacu w Sławikowie lokalna społeczność podobszaru rewitalizacji zyska przestrzeń służącą integracji i aktywizacji, gdzie organizowane będą festyny, pikniki, dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży, czy inicjatywy kulturalno-historyczne mające na celu zwiększenie poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Działania integrujące spotęgowane zostaną organizowanymi na terenie przedmiotowej interwencji w postaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lekcji historii i przyrody na świeżym powietrzu, • Inicjatyw kulturalnych, • Organizacji ważnych wydarzeń upamiętniających historię lokalną i ogólnopolską. <p>Do celu operacyjnego projektu zaliczyć można</p>

³ <https://www.palaceslaska.pl/index.php/indeks-alfabetyczny/s/1368-slawikow>

	<p>poprawę wizerunku podobszaru wyznaczonego do rewitalizacji, która wpłynie na wzrost atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej obszaru rewitalizacji. Co w konsekwencji wpłynie na procesy demograficzne oraz gospodarcze na terenie obszaru rewitalizacji.</p> <p>Atutem inwestycji będzie zwiększenie atrakcyjności turystycznej, która stanowić będzie bodziec do rozwoju społeczno- gospodarczego całej Gminy, w tym obszaru rewitalizacji.</p>
Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje projekt	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak miejsc integracji wielopokoleniowej społeczności, starzenie się społeczeństwa (duża liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji w wieku poprodukcyjnym). ➤ Niski poziom aktywności społeczno-kulturalnej, mała liczba miejsc sprzyjających aktywizacji (mała liczba osób korzystających z zajęć stałych świetlic środowiskowych). ➤ Niski poziom atrakcyjności gospodarczej podobszaru (mała liczba podmiotów gospodarczych, mała liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych).
Zakres realizowanych działań	<p>W ramach realizacji przedsięwzięcia zakłada się działania związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wytyczeniem ścieżek i chodników, – uporządkowaniem drzewostanu, – wykonaniem ścieżek edukacyjno - rekreacyjnych, w tym sprawnościowych, – oczyszczenie ruin z samosiejek, – zabezpieczenie ruin z możliwością zwiedzania przez osoby przyjezdne, a także osoby przebywające w Domu Opieki w Sławikowe, – ogrodzenie terenu.
Harmonogram i kosztorys	
Planowane rozpoczęcie projektu/przedsięwzięcia	2017
Planowane zakończenie projektu/przedsięwzięcia	2023
Szacunkowy koszt	2 000 000 zł

Potencjalne źródła finansowania	Budżet Gminy Rudnik RPO WSL 2014-2020 Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe (Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków) Wojewódzki Konserwator Zabytków		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Powierzchnia zrewitalizowanych terenów	ha	6
	Liczba projektów mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	Szt.	1
	Liczba projektów mających na celu estetyzację oraz poprawę wizerunku obszaru rewitalizacji	Szt.	1
	Liczba miejsc objętych ochroną konserwatorską	Szt.	1
	Liczba miejsc na obszarze rewitalizacji, którym nadano nowe funkcje społeczne	Szt.	1
	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	Szt.	1
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów	osoby/ rok	4 200
	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania społecznego realizowanych w oparciu o nowopowstałą infrastrukturę	Szt.	1

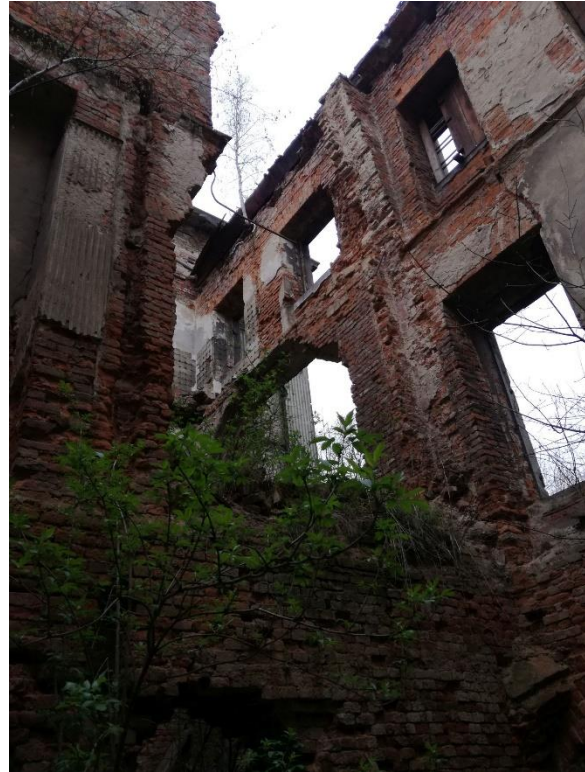
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 17 Dokumentacja zdjęciowa dot. projektu nr 3

Źródło: opracowanie własne

Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu Rewitalizacji:

- 1.1. Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;**
- 1.2. Zwiększenie poziomu edukacji na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji;**
- 2.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, przy wykorzystaniu walorów historycznych, przyrodniczych i turystycznych;**
- 2.3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji;**
- 3.1. Rozwój oraz modernizacja infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji;**
- 3.2. Zagospodarowanie i modernizacja obszarów o szczególnym znaczeniu kulturowym i turystycznym;**
- 3.3. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Tabela 32 Projekt kluczowy nr 4

Projekt nr 4	
Lokalna giełda doświadczeń i kompetencji	
Lokalizacja projektu/miejsce przeprowadzenia przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działek)	Sławików – działka nr: 337/20 (Obszar rewitalizacji)
Podmioty realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Rudnik – Urząd Gminy
Partnerzy w realizacji projektu/przedsięwzięcia	Wojewódzki Konserwator Zabytków, organizacje pozarządowe
Opis projektu	
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji (preferencje podczas rekrutacji); Pozostałe obszary Gminy Rudnik.
Opis stanu istniejącego	Analogicznie do podobszaru Ponięcie na podobszarze Sławików brakuje zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, a także dla pozostałych grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dla osób starszych zamieszkujących obszar wyznaczony do rewitalizacji. Ponadto w granicach OR zlokalizowany jest Dom Opieki dla seniorów, którego działania mogą zostać wsparte przy pomocy zrewitalizowanej infrastruktury pałacu w Sławikowie.
Cel projektu/przedsięwzięcia	Celem projektu jest aktywizacja społeczna i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zamieszkujących obszar rewitalizacji Gminy Rudnik poprzez aktywność społeczną promującą integrację wewnątrz i międzypokoleniową, która zakłada rozwój zróżnicowanych form aktywności lokalnej społeczności, w tym przede wszystkim osób starszych przy wykorzystaniu infrastruktury zmodernizowanego pałacu w Sławikowie. Umożliwi to włączenie w proces aktywizacji i integracji wielopokoleniowego społeczeństwa, co pozwoli na budowanie wzajemnego zrozumienia oraz rozwój umiejętności społecznych. W konsekwencji realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia udziału osób starszych w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym, co przyczyni się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Celem pośrednim projektu będzie budowa społeczeństwa wielopokoleniowego opartego na

	wartościach przekazywanych z pokolenia na pokolenie i zainteresowanie osób młodych pomocą i opieką skierowaną do osób starszych.
Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje projekt	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niski poziom aktywności seniorów (duża liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji w wieku poprodukcyjnym). ➤ Niski poziom aktywności społeczno-kulturalnej, mała liczba miejsc sprzyjających aktywizacji (mała liczba osób korzystających z zajęć stałych świetlic środowiskowych). ➤ Problemy opiekuńczo-wychowawcze (duża liczba osób korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; duża liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny). ➤ Wysoki poziom bezrobocia (duża liczba osób korzystających z pomocy GOPS z powodu bezrobocia.). ➤ Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym (Wysoki wskaźnik klientów pomocy społecznej).
Zakres realizowanych działań	<p>Zadaniem projektu będzie integracja wielopokoleniowej społeczności podobszaru rewitalizacji, w tym przede wszystkim dzieci, młodzież z seniorami poprzez zwiększenie różnorodności i poprawę jakości oferty edukacyjno-kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz promowanie działań na rzecz zwiększania aktywności społecznej seniorów. W ramach projektu realizowane będą działania mające na celu łączenie dotychczasowych doświadczeń seniorów obrazem współczesnego świata przekazywanego przez osoby młode wykorzystujące nowe środki przekazu oparte m.in. na nowoczesnych technologiach.</p> <p>W ramach realizacji projektu zaplanowane zostały działania takie jak: spacer edukacyjny oparte na doświadczeniach i wspomnieniach seniorów propagujące lokalne tradycje, historię i kulturę; cykl wykładów w sąsiadującym Domu Opieki dotyczący różnic pomiędzy przeszłością a teraźniejszością. Tematykę wykładów stanowił cykl zajęć obejmujący zagadnienia szczególnie ważne dla osób starszych w tym: przygotowanie i adaptacja do starości we współczesności; aktywność w starszym wieku - jak twórczo spędzać wolny czas; znaczenie osób starszych w społeczeństwie na przestrzeni wieków,</p>

	<p>życie seniorów dawniej i dziś; pamięć seniorów - jak się zmienia i jak z niej korzystać; nowoczesne technologie w służbie pamięci; komunikacja międzypokoleniowa i z wykorzystaniem współczesnych środków przekazu; warsztaty fotograficzne przeznaczone dla osób, które chciały nauczyć się jak lub udoskonalić swoją technikę wykonywania fotografii pod okiem instruktora; warsztaty plastyczne na świeżym powietrzu - spotkania, na których mieszkańcy zachęteni byli do wspólnego tworzenia, wykonywania określonych prac plastycznych i artystycznych, które miały jednak być zarazem okazją do wspólnej rozmowy, wspominania, opowiadania ważnych dla siebie historii; spotkania dyskusyjne mające na celu zgromadzenie seniorów, w szczególności starszych wiekiem, na wspólnych rozmowach o ważnych dla nich tematach, dzieleniu się wspomnieniami i życiowymi historiami z młodszymi członkami lokalnej społeczności; pikniki i festyny integracyjne; wspólnych spacerów po parku i wyznaczonych ścieżkach dydaktycznych.</p>
Harmonogram i kosztorys	
Planowane rozpoczęcie projektu/przedsięwzięcia	2020
Planowane zakończenie projektu/przedsięwzięcia	2023
Szacunkowy koszt	30 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	Budżet Gminy Rudnik

Źródło: opracowanie własne

Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu:

- 1.1. **Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez wsparcie dla osób potrzebujących**
- 1.2. **Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji**
- 1.3. **Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**
- 2.2. **Zwiększenie poziomu kompetencji społecznych na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji**

Tabela 33 Projekt kluczowy nr 5

Projekt nr 5	
Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa	
Lokalizacja projektu/miejsce przeprowadzenia przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działek)	Teren Gminy Rudnik
Podmioty realizujące projekt/przedsięwzięcie	Związek Stowarzyszeń Śląski Bank Żywności (projekt partnerski)
Partnerzy w realizacji projektu/przedsięwzięcia	Gmina Rudnik Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Opis projektu	
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji (dominujący charakter uczestników, min. 50%); Pozostałe obszary Gminy Rudnik.
Opis stanu istniejącego	Osoby które spełniają kryteria dochodowe, będą mogły skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie będzie dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Każda z osób otrzyma paczki żywnościowe, składające się z : makaronu świderki, ryżu białego, kaszy jęczmiennej, płatków kukurydzianych, mleka UHT, sera żółtego groszku z marchewką, koncentratu pomidorowego, dżemu truskawkowego, mielonki wieprzowej , klopsików w sosie własnym, cukru białego, oleju rzepakowego Prócz wsparcia żywnościowego Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku realizować będzie cykliczne działania przy współpracy ze Śląskim Bankiem Żywności w formie warsztatów aktywizujących i wspólnych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych oraz grupy wsparcia dla osób w trudnej sytuacji. Osoby korzystające ze wsparcia z POPŻ w województwie śląskim będą również mogły wziąć udział w ciekawych warsztatach edukacyjnych dotyczących wzmocnienia samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego. O szczegółach informować będziemy na bieżąco. Wsparcie działaniami towarzyszącymi, pozwoli na zwiększenie wymiaru pomocy, która realizowana jest w ramach Programu.
Cel projektu/przedsięwzięcia	Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Gminie.

Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje projekt	➤ Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym (Wysoki wskaźnik klientów pomocy społecznej).		
Zakres realizowanych działań	W ramach przedsięwzięcia osoby najbardziej potrzebujące w całej Polsce będą mogły skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pomoc żywnościowa, w postaci paczki żywnościowej może być przekazywana do osób spełniających kryteria kwalifikowalności do statusu osoby najbardziej potrzebującej, tj.: osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (813 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 684 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie dokumentu wystawionego przez właściwy terytorialnie Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.		
Harmonogram i kosztorys			
Planowane rozpoczęcie projektu/przedsięwzięcia	Wrzesień 2016		
Planowane zakończenie projektu/przedsięwzięcia	Grudzień 2020		
Szacunkowy koszt	17 000 zł		
Potencjalne źródła finansowania	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (1 500 zł/rok)		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba działań służących przeciwdziałaniu marginalizacji ekonomicznej	Szt.	1
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Ilość żywność rozdystrybuowanej w ramach przedsięwzięcia	kg/rok	4 616

Źródło: opracowanie własne

Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu Rewitalizacji:

- 1.1. **Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez wsparcie dla osób potrzebujących;**
- 1.2. **Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;**
- 2.1. **Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.**

10.2. Lista B: projekty komplementarne

Powstanie, dzięki realizacji projektów podstawowych, nowych obiektów i przestrzeni publicznych zwiększa dostęp do usług społecznych i możliwość realizacji projektów aktywizujących zawodowo i społecznie mieszkańców oraz budujących tożsamość z obszarem rewitalizacji i zwiększających poziom integracji, więzi międzypokoleniowych.

Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz materiałem informacyjno-poradnikowym opracowanym we współpracy z zespołem ekspertów z Instytutu Rozwoju Miast⁴: *„Ze względu na pomocnicze znaczenie dla osiągnięcia celów programu rewitalizacji, typy uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogą zostać scharakteryzowane w programie zbiorczo bez konieczności szczegółowych opisów poszczególnych projektów/przedsięwzięć. (...) Charakterystyka pozostałych typów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenia negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową powinna zawierać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji, a nie enumeratywnie przedsięwzięcia/projekty.*

W związku z powyższym, w zależności od możliwości finansowania i zainteresowania podmiotów przewiduje się realizację następujących grup projektów, które obecnie ze względu na brak precyzyjnych ustaleń znajdują się w tej części opracowania. Wśród

⁴ <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/rewitalizacja/krajowe-centrum-wiedzy-o-rewitalizacji/program-rewitalizacji-krok-po-kroku/>

pozostałych projektów rewitalizacyjnych (stan na 04.2017 r.) wyszczególnić można takie, potencjalne działania jak:

- Budowa mostu w Grzegorzowicach;
- Inwestycje zwiększające dostępność komunikacyjną gminy;
- Inwestycje w infrastrukturę techniczną;
- Inwestycje w infrastrukturę drogową;
- Działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji;
- Działania zwiększające atrakcyjność turystyczną i agroturystyczną Gminy;
- Przedsięwzięcia zwiększające aktywność gospodarczą i liczbę miejsc pracy;
- Przedsięwzięcia wpływające na aktywność i zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- Działania mające na celu przyciągnięcie nowych mieszkańców;
- Inwestycje w infrastrukturę sportową, rekreacyjną i kulturalną;
- Centrum Promocji Gminy oraz działania promocyjno – reklamowe mające na celu przyciągnięcie turystów i odwiedzających.

Ponadto w ramach Programu Rewitalizacji zaplanowano realizację pozostałych rodzajów przedsięwzięć zależnych od rozwój społeczno – gospodarczego Gminy Rudnik do 2023 roku, odpowiadające na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji. Zaproponowane typy proponowanych przedsięwzięć przedstawia poniższa tabela:

Tabela 34 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć w ramach PR Gminy Rudnik do roku 2023

Typ proponowanych działań	Lokalizacja w Gminie Rudnik	Zdiagnozowany problem obszaru rewitalizacji
Budowa i przebudowa infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.	Elektrownie wiatrowe na obrzeżach Gminy, panele fotowoltaiczne na dachach budynków użyteczności publicznej oraz jednorodzinnych budynkach mieszkalnych w całej Gminie, w szczególności na obszarze rewitalizacji.	Niska emisja, zanieczyszczenie środowiska
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych.	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka, szkoły i świetlice wiejskie na terenie wyznaczonym do rewitalizacji.	Niska emisja, zanieczyszczenie środowiska

Likwidacja „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację indywidualnych źródeł ciepła lub podłączanie budynków do sieciowych nośników ciepła.	Cała Gmina – budynki wielorodzinne i jednorodzinne, w szczególności na obszarze rewitalizacji	Niska emisja, zanieczyszczenie środowiska
Budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski ośrodek Kultury, Biblioteka, szkoły i świetlice wiejskie w całej Gminie na terenie wyznaczonym do rewitalizacji..	Niska emisja, zanieczyszczenie środowiska
Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia.	Drogi gminne, w szczególności zlokalizowane na obszarze rewitalizacji	Niska emisja, bezpieczeństwo
Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych oraz budowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej.	Cała Gmina, w szczególności na obszarze rewitalizacji	Sieć kanalizacyjna, zanieczyszczenie środowiska, infrastruktura drogowa
Budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę	Cała Gmina, w szczególności na obszarze rewitalizacji.	Sieć wodociągowa
Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	Cała Gmina, w szczególności na obszarze rewitalizacji.	Azbest
Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	Sławików - Kościół parafialny świętego Jerzego, z 1846 roku, projekt J.Linke, murowany, Cztery kaplice cmentarne z około połowy XIX wieku, murowane, Ruina pałacu, Osada wielokulturowa – neolit, epoka brązu - kultura łużycka, okres lateński i rzymski.	Zabytki
Budowa i przebudowa dróg	Drogi Gminne w całej Gminie, w szczególności na obszarze rewitalizacji	Infrastruktura drogowa
Tworzenie i funkcjonowanie podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych), klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki;	Rudnik - centrum	Bezrobocie, bezrobocie długotrwałe, klienci pomocy społecznej, przestrzeń i funkcjonalność, infrastruktura społeczna
Roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach w celu adaptacji ich na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione	Rudnik, Sławików	Bezrobocie, bezrobocie długotrwałe, klienci pomocy społecznej, przestrzeń i funkcjonalność, infrastruktura społeczna
Roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach na potrzeby utworzenia centrów usług społecznościowych	Rudnik, Sławików, Ponięcice	Bezrobocie, bezrobocie długotrwałe, klienci pomocy społecznej, przestrzeń i funkcjonalność, infrastruktura społeczna

<p>Roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach wraz z zagospodarowaniem Poddziałanie 10.3.2 Poddziałanie 10.3.3 Poddziałanie 10.3.4 Poddziałanie 10.3.5 str. 272 przyległego otoczenia.</p>	<p>Budynki użyteczności publicznej, świetlice wiejskie w całej Gminie, w szczególności na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Bezrobocie, bezrobocie długotrwałe, klienci pomocy społecznej, przestrzeń i funkcjonalność, infrastruktura społeczna, tożsamość lokalna</p>
<p>Przebudowa, budowa, remont laboratoriów, sal do praktycznej nauki zawodu wraz z zapewnieniem wyposażenia, w tym przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p>	<p>Budynki użyteczności publicznej, świetlice wiejskie w całej Gminie, w szczególności na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Bezrobocie, klienci pomocy społecznej</p>

Źródło: opracowanie własne

11. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

11.1. Kompleksowość Programu

Wszystkie zadania, zawarte w Programie Rewitalizacji Gminy Rudnik zostały opracowane po wcześniejszym zapoznaniu się z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów rozwojowych Gminy oraz jej mieszkańców. Każde zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu zadanie, pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej przeanalizowane oraz powiązanie ich z zaplanowanymi celami.

Planowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne uwzględniają aspekt społeczny, gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-infrastrukturalny oraz techniczny w odniesieniu do obszaru rewitalizacji, jak również jego otoczenia. PR zawiera działania, które mają bezpośredni wpływ lub są kooperują z innymi przedsięwzięciami w celu efektywnego i strukturalnego rozwiązania problemów zdiagnozowanych na etapie opracowania szczegółowej diagnozy.

Aby przedstawić powiązania problemów z kierunkami interwencji posłużono się tabelą zamieszczoną poniżej.

Tabela 35 Kompleksowość projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach PR Gminy Rudnik

Projekty	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt techniczny/ przestrzenny/ środowiskowy
Projekty podstawowe			
Utworzenie świetlicy środowiskowej w Ponięcicach	✓	✓	✓
Zajęcia profilaktyczne, dydaktyczne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży – zagospodarowanie czasu wolnego w ramach świetlicy środowiskowej	✓		
Odrestaurowanie i konserwacja parku oraz ruin pałacu w Sławikowie	✓	✓	✓
Lokalna giełda doświadczeń i kompetencji	✓		
Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa	✓		

Źródło: opracowanie własne

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest konieczność zapewnienia ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- międzyokresowy,
- finansowy.

11.2. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Efekty osiągnięte mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania

przestrzennego obszaru rewitalizacji w skali całego obszaru gminy, nie tylko obszaru zdegradowanego.

W związku z powyższym komplementarność przestrzenna uwzględnia na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Wzajemne powiązania przestrzenne szczegółowo przedstawia poniższa tabela:

Tabela 36 Komplementarność przestrzenna projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Przedsięwzięcie	Lokalizacja	Komplementarność przestrzenna z projektami:
Projekty podstawowe			
1	Utworzenie świetlicy środowiskowej w Ponięcicach	Ponięcie	2,5
2	Zajęcia profilaktyczne, dydaktyczne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży – zagospodarowanie czasu wolnego w ramach świetlicy środowiskowej	Ponięcie	1,5
3	Odrestaurowanie i konserwacja parku oraz ruin pałacu w Sławikowie	Sławików	4,5
4	Lokalna giełda doświadczeń i kompetencji	Sławików	3,5
5	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa	Cała Gmina	1,2,3,4

Źródło: opracowanie własne

11.3. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemową charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich trzech wymiarów PR. Projekty powinny wpływać na aspekt przestrzenny, społeczny i gospodarczy. W Programie Rewitalizacji Gminy Rudnik określono 5 głównych projektów rewitalizacyjnych, których cechy i spodziewane efekty korelują z wyżej wymienionymi aspektami. Komplementarność problemowa zapewnia zwiększoną efektywność procesu oraz uzyskanie dodatkowej wartości niż rozwiązanie poszczególnych problemów. Dla zapewnienia komplementarności należy:

- wyznaczyć wskaźniki, które określać będą efekty końcowe projektów rewitalizacyjnych (**Rozdział: System Monitoringu i oceny PR**);
- skorelować działania rewitalizacyjne z innymi działaniami podejmowanymi w ramach planowania strategicznego w Gminie – w ramach pozostałych dokumentów dotyczących rozwoju obszaru rewitalizowanego itp. Analogicznie

władze Gminy powinny rozpatrywać inne dziedziny z uwzględnieniem Programu Rewitalizacji i możliwie wspierać określone w nim działania.

- Komplementarność problemowa stanowi potwierdzenie efektu synergii poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych przeciwdziałających określonym problemom w każdej ze sfer problemowych.

Tabela 37 Komplementarność problemowa

Projekty:	Efekt synergii	
1,2,3,4,5	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integracja społeczna, aktywizacja społeczna, przeciwdziałanie marginalizacji, zmniejszenie liczby klientów pomocy społecznej, wsparcie osób potrzebujących	Realizacja wizji obszaru rewitalizacji
1,3	Estetyzacja przestrzeni publicznych, zwiększenie poziomu tożsamości lokalnej, integracja społeczna, uporządkowanie przestrzeni, zwiększenie poziomu życia, zwiększenie dostępności do infrastruktury społecznej i rekreacyjnej.	
1,2,3,4	Zwiększenie szans na rynku pracy, szans edukacyjnych oraz kompetencji zawodowych	
1,2,3,4	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, wzrost gospodarczy, aktywizacja zawodowa	

Źródło: opracowanie własne

11.4. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją (**Rozdział: System wdrażania (realizacji) Programu Rewitalizacji**). System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Dla zapewnienia sprawnego zarządzania procesem rewitalizacji utworzony został Zespół ds. Rewitalizacji.

11.5. Komplementarność międzyokresowa

Zaplanowane przedsięwzięcia w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik są komplementarne z już zrealizowanymi projektami współfinansowanymi ze środków unijnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (m.in. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego). Zrealizowane projekty były zarówno

infrastrukturalne jak i projekty nieinwestycyjne tzw. "miękkie". Wszystkie w sposób bezpośredni bądź pośredni dotyczyły poprawy integracji społeczeństwa oraz ich aktywizacji zawodowej i społecznej zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 38 Komplementarność międzyokresowa

Nazwa i lokalizacja projektu	Nazwa funduszu	Kwota przyznana z funduszu (w zł)	Okres realizacji
Rozbudowa sali gimnastycznej w Ligocie Książęcej cel: efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i bogactwa kulturowego dla rozwoju sportu rekreacji, turystyki i kultury poprzez podniesienie standardu bazy rekreacyjno – sportowej	Projekt współfinansowany w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Odnowa i rozwój wsi objętego PROW na lata 2007-2013	160.503,00 zł	2007-2013
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rudnik- część historyczna " w ramach	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.Projekt współfinansowany ze środków UE oraz z budżetu Gminy Rudnik.	1.888.097 zł	2007-2013
Imprinting ict w szkole Wipów. Podniesienie jakości i efektywności kształcenia i doskonalenia w ZSO Grzegorzowice	POKL kapitał ludzki	237.234,69 zł	01.11.2012 30.04.2014
Uczeń na 5 w ZSO w Brzeźnicy podniesienie jakości oferty edukacyjnej	POKL kapitał ludzki	79.233,33 zł	1.08.2014 30.06.2015
E- Belfer przygotowanie nauczycieli ZSO w Brzeźnicy do stosowania E – learningu w nauczaniu i samokształceniu	POKL kapitał ludzki	69.920,80 zł	1.02.2010 30.06.2010
Wirtualna społeczność szkolna ZSO w Brzeźnicy. Cel wzmocnienie zaangażowania społeczności szkolnej wykorzystanie nowoczesnych form w komunikacji	POKL kapitał ludzki	38.655,52 zł	1.02.2011 30.06.2011
Szkoła Wipów wykorzystującą .informatykę cel wzrost umiejętności w zakresie ICT oraz innowacyjnych metod nauczania	POKL kapitał ludzki	101.567,06	10.04.2012 31.12.2012
Modernizacja świetlicy w Czerwięcicach i Modzurowie	Projekt współfinansowany w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Odnowa i rozwój wsi objętego PROW na lata 2007-2013	114.548,00	2007-2013
Zagospodarowanie terenu w Ligocie Książęcej i Strzybniku poprzez budowę placów parkingowych w	Projekt współfinansowany w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Odnowa i rozwój wsi objętego PROW na lata 2007-2013	128 944,00 zł	2007-2013
Zagospodarowanie terenu przy Gminnym Centrum Informacji w Rudniku której celem jest podniesienie zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz zapewnienia bezpieczeństwa w organizowaniu imprez	Projekt współfinansowany w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Odnowa i rozwój wsi objętego PROW	40.000,00 zł	2007-2013

sportowo – rekreacyjnych	Projekt współfinansowany w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach Odnowa i rozwój wsi objętego PROW		
Skarbiec ludzkich umiejętności – wydanie albumu z płytką promującą ginące zawody i ludzi z pasją której celem jest promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej. Zachowanie dla potomnych lokalnych tradycji , obrządków ginących zawodów oraz integracja mieszkańców	Operacja z zakresu małych projektów w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	21.000,00 zł	2007-2013
Gamowskie święto plonu - Dożynki 2014 – integracyjna impreza rekreacyjna, której celem jest pielęgnowanie lokalnych tradycji, obrządków oraz inicjowanie spotkań mieszkańców, ich integracja ,podtrzymanie starych zwyczajów i tradycji lokalnych, przekazanie ich młodszemu pokoleniu	Operacja z zakresu małych projektów w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	3.600,00 zł	2007-2013
IV Bieg na łyżworolkach, której celem jest promowanie zdrowego trybu życia mieszkańców Gminy Rudnik	Operacja z zakresu małych projektów w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	3.043,04 zł	2007-2013
III Rudnicki Bieg uliczny ,której celem jest promowanie zdrowego trybu życia mieszkańców Gminy Rudnik	Operacja z zakresu małych projektów w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	7.560,00 zł	2007-2013
60 + LKS Dąb Brzeźnica – międzypokoleniowa impreza integracyjna, której celem jest podniesienie jakości życia ludności na obszarze objętym LSR	Operacja z zakresu małych projektów w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	7.520,80 zł	2007-2013
Tytuł mikroprojektu- Bezpieczne pogranicze Dostawa (nabycie i montaż) syren głośno mówiących wraz z modułem o mocy 600 VAT , montaż 1 masztu 6 m w miejscowości Lasaki oraz 1 stacji bazowej wyposażonej w centralę alarmową w raz z oprogramowaniem w zakres którego wchodzi (antena bazowa wraz z radiotelefonem)	Projekt współfinansowany w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w Programie Operacyjnym Współpracy Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013	28.519,20 EUR	Od 1.10.2011 do 30.06.2012

Źródło: Urząd Gminy Rudnik

11.6. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych oraz na łączeniu zróżnicowanych źródeł finansowania, takich jak: RPO WSL, PROW, środków krajowych, środków powiatu raciborskiego, środków Republiki Czeskiej, budżet Gminy Rudnik, środki pochodzące z programu ochrony zabytków oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 17.05.2017 r. (nr pisma: WOOŚ.410.167.2017.AB) oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 8.05.2017 r. (nr pisma: NS-NZ.042.58.2017), w świetle art. 47 ustawy o udostępnianiu informacji środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko brak jest przesłanek uzasadniających konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego „Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik”.

12. Ramowy harmonogram programu rewitalizacji

Tabela 39 Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowy czas realizacji projektu
Projekty kluczowe		
1	Utworzenie świetlicy środowiskowej w Ponięcicach	2018 -2019
2	Zajęcia profilaktyczne, dydaktyczne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży – zagospodarowanie czasu wolnego w ramach świetlicy środowiskowej	2019-2023
3	Odrestaurowanie i konserwacja parku oraz ruin pałacu w Sławikowie	2017 -2023
4	Lokalna giełda doświadczeń i kompetencji	2020-2023
5	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa	2016 -2020

Źródło: opracowanie własne

13. Indykatywne ramy finansowe

Tabela 40 Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania

Projekt	Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
Projekty podstawowe					
1	50 000,00	-	425 000,00	25 000,00	500 000,00
2	5 000,00	-	42 500,00	2 500,00	50 000,00
3	200 000,00	-	1 700 000,00	100 000,00	2 000 000,00
4	3 000,00	-	25 500,00	1 500,00	30 000,00
5	1 700,00	-	14 450,00	850,00	17 000,00
SUMA					
-	259 700,00	-	2 207 450,00	129 850,00	2 597 000,00

Źródło: opracowanie własne

14. Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Program Rewitalizacji wypracowany jest przez samorząd gminny i poddawany jest dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów:

- społecznych,
- gospodarczych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych,
- środowiskowych.

Przygotowanie oraz wdrażanie procesu rewitalizacji w Gminie Rudnik opiera się na zasadach partnerstwa i partycypacji⁵. Partycypacja społeczna wpisana jest w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania. Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszaru rewitalizacji oraz innymi ich użytkownikami, takimi jak: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, pozwoli na:

- wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk,
- określenie obszarów problemowych,
- zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie,
- wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne,
- systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

Przygotowanie Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik, jego wdrażanie i monitorowanie opierają się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym przede wszystkim ze:

⁵ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 24.

- społecznością obszaru rewitalizacji,
- użytkownikami obszaru rewitalizacji,
- lokalnymi przedsiębiorcami,
- organizacjami pozarządowymi.

Interesariusze to instytucje, osoby lub grupy osób, które znajdują się w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik oraz instytucje i osoby, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację Programu i jego rezultaty.

Kompleksowość procesu rewitalizacji w Gminie Rudnik zakładająca włączenie wielu grup interesariuszy, wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków.

Jednym z podstawowych założeń wdrażania Programu Rewitalizacji jest aktywne włączenie społeczności lokalnej w proces wprowadzania zmian. Jednym ze sposobów takiej aktywizacji jest organizacja konsultacji społecznych. Są to spotkania, podczas których władze przedstawiają mieszkańcom swoje plany związane z przedsięwzięciami, które będą realizowane w ramach Programu Rewitalizacji, i które będą miały realny wpływ na ich jakość życia⁶. Niezwykle istotnym elementem konsultacji jest możliwość wysłuchania opinii i propozycji mieszkańców - konsultacje społeczne mają bowiem charakter dyskusji, która moderowana jest przez wyznaczoną wcześniej osobę.

Należy podkreślić, że ważnym elementem partycypacji społecznej jest efektywna, dwukierunkowa komunikacja z interesariuszami, tj. osobami, grupami osób, instytucjami, na które w pośredni lub bezpośredni sposób oddziałuje Program Rewitalizacji. Do interesariuszy programu zalicza się: mieszkańców obszaru rewitalizacji, właścicieli, użytkowników nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym terenie. Również w skład wchodzi podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą lub społeczną (w tym

⁶ polityka społ. stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych — spełniania standardów lub realizacji wartości: biologicznych, psychologicznych, duchowych, społecznych i politycznych, kulturalnych, ekonomicznych i ekologicznych jednostek, rodzin i zbiorowości; pojęcie stosowane w polityce społecznej, psychologii, medycynie, ekonomii i socjologii; (Encyklopedia PWN).

organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej).

W ramach prowadzonych prac nad Programem Rewitalizacji zapewniona została zarówno jednokierunkowa, jak i dwukierunkowa komunikacja z interesariuszami:

- Komunikacja jednostronna – umieszczanie na stronie internetowej Urzędu Gminy informacji na temat planowanych działań.
- Komunikacja dwustronna – spotkania konsultacyjne w formie warsztatów.

Zapewnianie mechanizmów partycypacji społecznej niesie ze sobą wiele korzyści:

- Mieszkańcy znają i rozumieją intencje władz lokalnych,
- Następuje lepsze zdiagnozowanie potrzeb lokalnych,
- Usprawnia się komunikacja,
- Mieszkańcy angażują się zarówno w proces tworzenia rozwiązania/strategii jak również są też częścią rozwiązania,
- Zwiększa się zaufanie do władz lokalnych,
- Wykorzystuje się realne i potencjalne zasoby lokalne do rozwiązywania problemów - szerokie korzystanie z różnorodnych kompetencji, umiejętności ludzi i instytucji,
- Mieszkańcy nie są biernym odbiorcą usług, a aktywnym podmiotem zmiany,
- Tworzy się kultura dialogu i kreatywności,
- Zapobiega się potencjalnym konfliktom w przyszłości, w szczególności w sprawach drażliwych.

Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji i innymi ich użytkownikami, takimi jak przedsiębiorcy czy organizacje pozarządowe, pozwoli na:

- wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk;
- określenie obszarów problemowych;
- zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie;
- wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych;

- pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne;
- systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dążyło się, aby działania, o których mowa, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy wymienionych powyżej oraz wszystkich interesariuszy prowadzących na obszarze rewitalizacji działalność.

Ważnym jest, by działania partycypacyjne prowadzone były w sposób ciągły. Nie mogą zakończyć się one na procesie planowania, lecz dotyczyć muszą także realizacji projektów rewitalizacyjnych (upowszechniania informacji na temat PR, zasad uczestnictwa partnerów i beneficjentów, upublicznianie aktów prawnych i dokumentów, współpracy międzyinstytucjonalnej, udziału interesariuszy w inicjatywach lokalnych) oraz funkcjonowania po zakończeniu procesu rewitalizacji (upubliczniania monitoringu zmian z naciskiem na obszary rewitalizowane, publikowanie raportów i sprawozdań, badania na temat oceny procesów rewitalizacji, prezentacje efektów rewitalizacji).

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest warunkiem sukcesu.

Poniżej przedstawione zostały wykorzystane formy partycypacji społecznej:

- Badanie ankietowe CATI, n = 100 (marzec 2017 r.);
- Badanie ankietowe CAWI, n = 81 (marzec 2017 r.);
- Warsztatowego spotkania konsultacyjnego, w którym uczestniczyło 11 interesariuszy Programu Rewitalizacji, w tym: przedstawiciele Urzędu Gminy, lokalnej władzy, mieszkańców oraz przedstawiciel firmy – Wykonawcy Programu Rewitalizacji (5.04.2017 r.);

- Spaceru studyjnego, którego przedmiotem były lokalizacje planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (5.04.2017 r.).

14.1. Odpowiedzialny społecznie obszar rewitalizacji

Terytorium społecznie odpowiedzialne TSR® (Territories Socialement Responsable) jest zintegrowanym systemem lokalnego planowania uwzględniającym aspekty społeczne, ekonomiczne, kulturowe i środowiskowe. Dodatkowo metodologia TSR® oparta jest na procesie partycypacyjnego zarządzania, którego założeniem jest wzrost jakości życia społeczności lokalnej na danym terytorium poprzez⁷:

- Zwiększenie spójności społecznej,
- Wzrost efektywności ekonomicznej,
- Zrównoważony rozwój,
- Wzrost demokracji.

Terytorium społecznie odpowiedzialne zapewnia wysoką jakość życia wszystkim jednostkom społeczności lokalnej. Proces TSR® charakteryzuje komplementarność, partycypacja, długoterminowość czy wzmocnienie świadomości społecznej. Koncepcja ta, jest dopełnieniem dobrze znanej strategii Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR Corporate Social Responsibility), natomiast jej opracowanie jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na strategię odpowiedzialnego rozwoju społeczeństw w warunkach globalizacji, polityki i gospodarki rynkowej.

Modelowe implementowanie modelu TSR® bazuje na poszukiwaniu rozwiązań dla problemów charakterystycznych dla poszczególnych wartości kapitału społecznego na terenie danego terytorium (za jeden z podstawowych warunków powodzenia TSR® uznaje się znalezienie właściwych granic terytorium, czyli jego potencjału na tle obowiązujących podziałów).

Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik wpisuje się w metodologię koncepcji Territories Socialement Responsable:

⁷ The REVES Charter, wytyczne TSR®, Mesyna 2007

- W pierwszej kolejności przeprowadzona została diagnoza uwzględniająca m.in. aspekty społeczne, ekonomiczne, kulturowe i środowiskowe.
- Następnie wyznaczony został obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji (znalezienie właściwych granic terytorium).
- W konsekwencji opracowania diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, a także przy wykorzystaniu partycypacji społecznej (konsultacje społeczne, spotkanie otwierające) opracowano system rozwiązań dla problemów charakteryzujących społeczność lokalną.
- Dodatkowo opracowane zostały zasady i narzędzia służące realizacji, monitoringowi i ocenie Programu Rewitalizacji zgodnie z zasadą partycypacji społecznej.

15. System wdrażania (realizacji) Programu Rewitalizacji

System wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik, zgodnie z Rozdziałem 2 *Ustawy o rewitalizacji*, oparty jest na zasadzie partnerstwa i partycypacji. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Programu (jako działania komplementarne do partycypacji na etapach diagnozy, programowania, czy monitorowania) umożliwi wypracowanie społecznej akceptacji dla podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozyskanie środków na działania rewitalizacyjne ze źródeł publicznych oraz prywatnych oraz systematyczny monitoring postępów realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik oraz w razie konieczności (np. podczas wystąpienia istotnej zmiany warunków realizacji PR) jego aktualizację.

Nad prawidłowym zarządzaniem Programem Rewitalizacji czuwać będzie zespół powołany przez Wójta Gminy Rudnik, w którego skład wchodzi:

Inspektor ds. Zamówień publicznych.

Posiada doświadczenie w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków zarówno unijnych jak i krajowych:

Inwestycje ze środków Programu SAPARD, Banku Światowego, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (RPO WSL EFRR), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Brała udział w realizacji projektów twardych unijnych oraz krajowych: Realizacja projektów unijnych "twardych" od roku 2003 to przede wszystkim inwestycje ze środków:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego - Europejski Fundusz Rozwoju, Regionalnego (RPO WSL EFRR) , Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW),
- Realizacja projektów krajowych "twardych":
 - środki rządowe na obiekty sportowe i kulturalne,
 - dotacje na usuwanie skutków klęsk żywiołowych: mosty, drogi, chodniki, rowy melioracyjne ,
 - środki samorządowe Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach.

Referent ds. inwestycji, budownictwa i planowania przestrzennego.

Posiada doświadczenie w pozyskiwaniu środków zarówno unijnych jak i krajowych:

- **Realizacja projektów unijnych "twardych"** - inwestycje ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (RPO WSL EFRR), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW),
- **Realizacja projektów krajowych "twardych"**:
- środki WFOŚiGW w Katowicach: termomodernizacje obiektów.

Młodszy referent ds. Ochrony środowiska.

Wdrażanie oraz monitorowanie Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik bazują na współpracy i zaangażowaniu wszystkich grup interesariuszy, poprzez prowadzenie procesu dialogu społecznego pomiędzy zróżnicowanymi interesariuszami Programu Rewitalizacji.

Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowanie Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik szczegółowo przedstawia poniższa tabela:

Tabela 41 Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania

System wdrażania (realizacji)	System monitoringu
Formy komunikacji jednokierunkowej, czyli informowania społeczności lokalnej, tj. informacje na stronie internetowej Urzędu Gminy, informacje w Biuletynie Informacji Publicznej, artykuły w lokalnych mediach i materiały drukowane w obiektach użyteczności publicznej.	Formy komunikacji jednokierunkowej: upublicznianie raportów oraz analiz wskaźnikowych wszystkim interesariuszom Programu Rewitalizacji.
Formy komunikacji dwukierunkowej w postaci spotkań konsultacyjnych/ warsztatowych, których częstotliwość oraz szczegółowa forma zostaną zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych. W spotkaniach uczestniczyć mogą m.in. przedstawiciele Komitetu Rewitalizacji, zespoły i osoby powiązane pośrednio i bezpośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi, czy podmioty, na które działania rewitalizacyjne będą oddziaływały (np. mieszkańcy, przedsiębiorcy, liderzy społeczni, przedstawiciele Gminy, parafie).	Formy komunikacji dwukierunkowej: organizacja debat publicznych z władzami lokalnymi lub festynów na obszarze rewitalizacji z prezentacją efektów Programu Rewitalizacji. Włączenie lokalnych liderów społecznych do ciał monitorujących i oceniających zmiany na Obszarze Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Na etapie wdrażania (realizacji) Programu Rewitalizacji:

- Komunikacja jednokierunkowa polegać będzie na informowaniu społeczności lokalnej oraz interesariuszy rewitalizacji o postępach, ewentualnych zmianach i aktualizacjach, konsultacjach społecznych programu za pomocą materiałów drukowanych, tj. plakatów umieszczanych w obiektach użyteczności publicznej, słupach i gablotach informacyjnych.
- Komunikacja dwukierunkowa w postaci spotkań konsultacyjnych mieszkańcami, interesariuszami, Zespołem ds. rewitalizacji (w zależności od potrzeb forma będzie weryfikowana bezpośrednio przed spotkaniem spośród takich form jak: warsztat, prelekcja, debata, spacer studyjne itp.) nastawiona będzie na wielowymiarowe rozwiązywanie problemów, poszukiwanie rozwiązań oraz aktualizację zapisów PR lub projektów rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu opinii lokalnej społeczności i interesariuszy rewitalizacji. Na etapie wdrażania

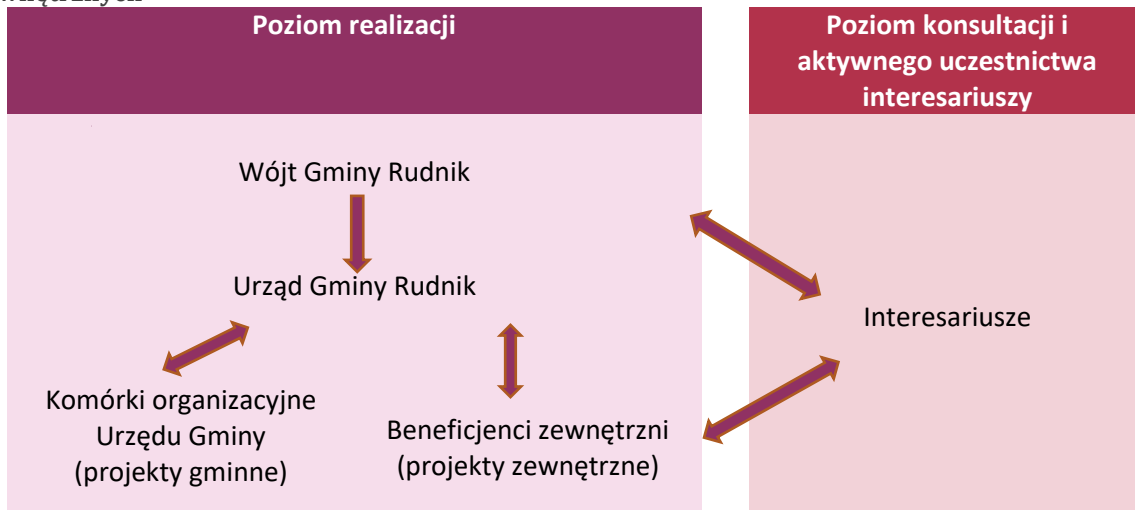
spotkania konsultacyjne organizowane będą wedle oczekiwań i potrzeb interesariuszy rewitalizacji oraz w ramach aktualizacji PR.

Na etapie monitoringu Programu Rewitalizacji:

- Komunikacja jednokierunkowa polegać będzie na informowaniu społeczności lokalnej oraz interesariuszy rewitalizacji o postępach w procesie rewitalizacji w postaci publikowaniu raportów w formie sprawozdań (publikowanych raz na trzy lata) z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych.
- Formy komunikacji dwukierunkowej będą zbieżne w czasie z publikacją sprawozdań, a nastawione będą na upublicznienie i upowszechnienie ich w miejscu zamieszkania lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji, w postaci: festynów, pikników, debat itp. na terenie wyznaczonym do rewitalizacji.

Zarówno Ustawa o rewitalizacji, jak również analiza zakresu realizacji Programu, wskazuje, że największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy – będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych. Dla zapewnienia „dobrego zarządzania” procesem rewitalizacji, a tym samym komplementarności realizowanych działań – istotne wydaje się być stworzenie lub dostosowanie istniejących struktur administracyjno-zarządczych do specyfiki i potrzeb realizacji Programu Rewitalizacji.

Tabela 42 Wzajemne relacje i role komórek organizacyjnych Gminy, interesariuszy i beneficjentów zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne

15.1. Aktualizacja PR

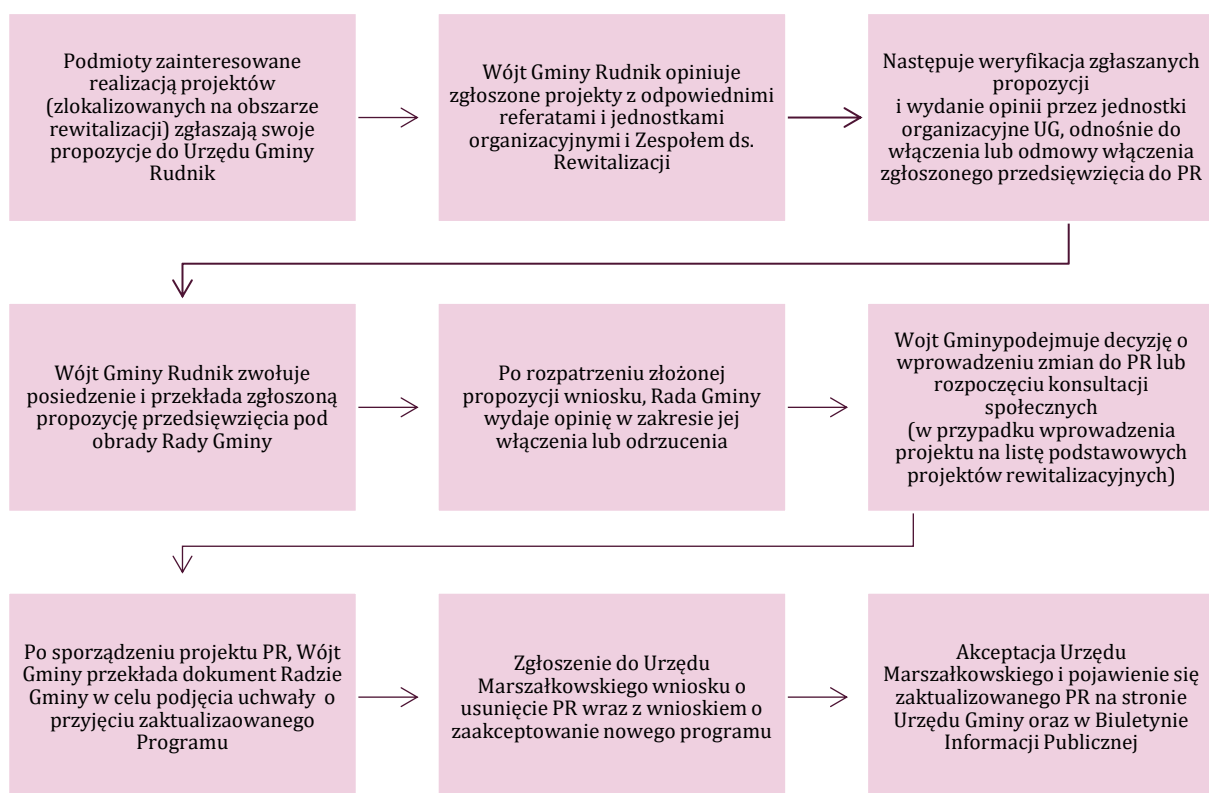
Istotną kwestią przy tworzeniu Programu Rewitalizacji jest uwzględnienie jego procesu aktualizacji. Pozwoli to na wszelkie modyfikacje w dokumencie, które będą wynikać wyłącznie ze zmian w bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Ponadto, wszystkie zaplanowane działania są określone na podstawie analizy potrzeb i zidentyfikowanych deficytów na obszarze wsparcia. Wpisują się one w zakres publicznych i niepublicznych zadań samorządu gminnego zgodnie z *Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o Samorządzie Gminnym uzupełnioną obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2016 roku (Dz.U. 2016 poz.446)*. **Jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej jest Rada Gminy Rudnik.** Kompetencje jednostki regulowane są za pomocą powszechnie obowiązujących aktów prawnych, aktów wykonawczych oraz Statutu Rady Gminy Rudnik. Dodatkowo Program Rewitalizacji oraz każda jego aktualizacja wymaga przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy Rudnik.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji W przypadku stwierdzenia, na etapie monitoringu, że program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w rozdziale **System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych.** W przypadku

stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta.

W zakresie propozycji nowych przedsięwzięć zgłaszanych do PR stosowana będzie następująca ścieżka postępowania:

Rysunek 18 Aktualizacja Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

16. System monitoringu i ewaluacji

16.1. Monitoring

Fundamentem systemu monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik jest pozyskanie i zestawienie niezbędnych danych, w tym danych demograficznych oraz gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Rudniku, zaangażowane w program rewitalizacji. Gromadzenie tych danych powinno odbywać się na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji.

System monitorowania Programu Rewitalizacji powinien zawierać dane dotyczące sfery społeczno – ekonomicznej oraz przestrzenno – technicznej. Dane zbierane w systemie powinny w sposób ciągły umożliwiać przeprowadzenie analizy i cyklicznego⁸ raportu obrazującego postęp w realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik.

Agregowane i analizowane dane posłużą do monitorowania Programu Rewitalizacji w odniesieniu do celów strategicznych, operacyjnych, kierunków interwencji oraz poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

System monitoringu polegać będzie na analizie zmian zachodzących podczas realizacji Programu Rewitalizacji w ramach wypracowanych obszarów strategicznych. Monitoring powinien być prowadzony wielopłaszczyznowo (efekty społeczne, ekonomiczne oraz analiza zmian przestrzenno-funkcjonalnych) oraz dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów.

Monitoring Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik polegać będzie na dwóch etapach:

1. Cyklicznych raportach w formie sprawozdań z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych.
2. Analizie wskaźnikowej, której celem będzie określenie poziomu korelacji podejmowanych projektów rewitalizacyjnych z procesami społeczno – gospodarczymi w Gminie Rudnik.

⁸ Opracowywanego raz na trzy lata

16.2. Ewaluacja

Ewaluacja Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik opiera się na analizie wpływu przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania społeczno -gospodarczego interesariuszy gminy oraz dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

Ewaluacja PR prowadzona będzie etapowo:

Rysunek 19 Etapy Programu Rewitalizacji i odpowiadające im rodzaje ewaluacji

Źródło: Opracowanie własne.

Ewaluacja ex-ante jest istotna na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji, ponieważ pomaga dokonać oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne. Podczas wdrażania Programu Rewitalizacji należy realizować **ewaluację on-going**, która skupia się na doraźnych problemach i barierach. Jej funkcją jest przede wszystkim

stymulowanie usprawnień oraz poprawa jakości zarządzania Programem Rewitalizacji. Ten typ ewaluacji polega również na ocenianiu sprawności przepływu informacji, dokumentów oraz obserwowaniu warunków zewnętrznych. **Ewaluację ex-post** realizuje się na zakończenie wdrażania Programu Rewitalizacji i jest ona oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy Interesariuszy.

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach:

1. Wskaźnikach produktu przypisanych do każdego projektu rewitalizacyjnego (rozdział Lista planowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych),
2. Wskaźnikach rezultatu przypisanych do każdego projektu rewitalizacyjnego (rozdział Lista planowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych),
3. Wskaźnikach oddziaływania, które szczegółowo przedstawia poniższa tabela:

Tabela 43 Wskaźniki oddziaływania Programu Rewitalizacji na obszar rewitalizacji Gminy Rudnik

Wskaźniki oddziaływania						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Tendencja	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	
Cel strategiczny 1						
Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez wsparcie dla osób potrzebujących	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na ubóstwo	spadająca	44	34	GOPS	
	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	spadająca	64	51	GOPS	
	Liczba osób objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm	spadająca	27	22	GOPS	
Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba dzieci korzystających z dożywiania na 100 mieszkańców	spadająca	79	70	GOPS/ Szkoły	
	Liczba dzieci otrzymujących stypendia socjalne	spadająca	37	30	GOPS/ Szkoły	
	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	spadająca	9	6	GOPS	
Zwiększenie poziomu kompetencji społecznych na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Liczba przestępstw popełnianych na terenie Gminy Rudnik	s spadająca	26	21	KPP	
	Liczba nauczycieli zdobywających nowe kompetencje	rosnąca	-	3	Szkoły	
	Poziom niskiej emisji	spadająca	spadek o 10%		Badania poziomu niskiej emisji	

Cel strategiczny 2						
Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	Liczba osób bezrobotnych	spadająca	118	110	PUP	
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	spadająca	61	55	PUP	
	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji i doświadczenia	spadająca	30	26	PUP	
	Liczba sąsiedzkich inicjatyw lokalnych mających na celu estetyzację otoczenia	rosnąca	wzrost o 15%		Badania ankietowe, audyt, spacer studyjny	
Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, przy wykorzystaniu walorów historycznych, przyrodniczych i turystycznych	Liczba bezrobotnych do 25 roku życia	spadająca	16	13	PUP	
	Liczba organizacji pozarządowych w sołectwach Gminy Rudnik	nie malejąca	34	34	Urząd Gminy	
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	nie malejąca	204	204	Urząd Gminy	
	Liczba stałych miejsc pracy związanych z dziedzictwem kulturowym i historycznym obszaru	rosnąca	wzrost o 5		Ewidencja działalności gospodarczych	
Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji	Liczba turystów odwiedzających Gminę	rosnąca	wzrost o 20%		Badania ankietowe, badania ruchu turystycznego	
Cel strategiczny 3						
Rozwój oraz modernizacja infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji	Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury technicznej	rosnąca	-	5 000	Badania ankietowe, dokumentacja techniczna	
	Liczba zrewitalizowanych obiektów użyteczności publicznej	rosnąca	-	4	Protokoły odbioru	
Zagospodarowanie i modernizacja obszarów o szczególnym znaczeniu kulturowym i turystycznym	Liczba zrewitalizowanych obiektów objętych ochroną konserwatora zabytków	rosnąca	-	1	Protokoły odbioru	
Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury społecznej	rosnąca	-	5 000	Badania ankietowe	
	Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury spędzania czasu wolnego	rosnąca	-	5 000	Badania ankietowe	

Źródło: opracowanie własne

17. Załączniki

1. Diagnoza społeczno – gospodarcza Gminy Rudnik
2. Załącznik graficzny - mapa ewidencyjna w skali 1:5000 przedstawiająca obszar rewitalizacji w obrębie podobszaru Rudnik
3. Załącznik graficzny - mapa ewidencyjna w skali 1:5000 przedstawiająca obszar rewitalizacji w obrębie podobszaru Ponięcice
4. Załącznik graficzny - mapa ewidencyjna w skali 1:5000 przedstawiająca obszar rewitalizacji w obrębie podobszaru Sławikowo

18. Spis tabel i rysunków

Tabela 1 Powiązania pomiędzy PR i dokumentami na poziomie lokalnym	9
Tabela 2 Ludność oraz powierzchnia sołectw Gminy Rudnik	10
Tabela 3 Zestawienie wskaźników wykorzystanych w diagnozie	12
Tabela 4 Struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz mediana wieku mieszkańców sołectw Gminy Rudnik	16
Tabela 5 Liczba osób objętych pomocą społeczną w sołectwach Gminy Rudnik.....	20
Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych w sołectwach Gminy Rudnik	24
Tabela 7 Liczba przestępstw popełnianych na terenie Gminy Rudnik	26
Tabela 8 Liczba organizacji pozarządowych w sołectwach Gminy Rudnik.....	28
Tabela 9 Saldo migracji w sołectwach Gminy Rudnik.....	29
Tabela 10 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwach Gminy Rudnik	30
Tabela 11 Liczba budynków wybudowanych przed 1989 oraz powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w sołectwach Gminy Rudnik.....	33
Tabela 12 Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej w sołectwach Gminy Rudnik.....	36
Tabela 13 Liczba budynków generujących niską emisję w sołectwach Gminy Rudnik....	37
Tabela 14 Wskazanie degradacji w sferze społecznej w sołectwach Gminy Rudnik.....	53
Tabela 15 Wskazanie degradacji w sferach: gospodarczej, przestrzenno – infrastrukturalnej, technicznej i środowiskowej w sołectwach Gminy Rudnik.....	54
Tabela 16 Podsumowanie analizy wskaźnikowej	55
Tabela 17 Obszary zdegradowane Gminy Rudnik.....	56
Tabela 18 Podobszary wyznaczone do rewitalizacji Gminy Rudnik	57
Tabela 19 Obszar rewitalizacji Gminy Rudnik.....	61
Tabela 20 Szczegółowe informacje dotyczące podobszaru Rudnik	63
Tabela 21 Analiza podobszaru Rudnik w aspekcie społecznym.....	64
Tabela 22 Szczegółowe informacje dotyczące podobszaru Ponięcice.....	67
Tabela 23 Analiza porównawcza jednostek urbanistycznych wyodrębnionych do rewitalizacji w aspekcie społecznym.....	68

Tabela 24 Analiza podobszaru Ponięcie w aspekcie gospodarczym	69
Tabela 25 Szczegółowe informacje dotyczące podobszaru Sławików	70
Tabela 26 Analiza porównawcza jednostek urbanistycznych wyodrębnionych do rewitalizacji w aspekcie społecznym.....	71
Tabela 27 Analiza podobszaru Sławików w aspekcie gospodarczym	72
Tabela 28 Matryca logiczna celów Programu Rewitalizacji Gminy Rudnik	78
Tabela 29 Projekt kluczowy nr 1.....	79
Tabela 30 Projekt kluczowy nr 2.....	83
Tabela 31 Projekt kluczowy nr 3.....	86
Tabela 32 Projekt kluczowy nr 4.....	95
Tabela 33 Projekt kluczowy nr 5.....	98
Tabela 34 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć w ramach PR Gminy Rudnik do roku 2023	101
Tabela 35 Kompleksowość projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach PR Gminy Rudnik	104
Tabela 36 Komplementarność przestrzenna projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	105
Tabela 37 Komplementarność problemowa.....	106
Tabela 38 Komplementarność międzyokresowa.....	107
Tabela 39 Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów	110
Tabela 40 Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania	110
Tabela 41 Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania	118
Tabela 42 Wzajemne relacje i role komórek organizacyjnych Gminy, interesariuszy i beneficjentów zewnętrznych	120
Tabela 43 Wskaźniki oddziaływania Programu Rewitalizacji na obszar rewitalizacji Gminy Rudnik	124
Tabela 44 Powierzchnia gmin powiatu raciborskiego.....	134
Tabela 45 Liczba ludności i powierzchnia poszczególnych sołectw Gminy Rudnik	134
Tabela 46 Liczba budynków generujących niską emisję w poszczególnych sołectw Gminy Rudnik.....	136

Tabela 47 Liczba przystanków w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w roku 2016	138
Tabela 48 Obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik	140
Tabela 49 Struktura płci na sto mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	145
Tabela 50 Przyrost naturalny w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku.....	146
Tabela 51 Ruch wewnętrzny i zewnętrzny w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	147
Tabela 52 Mediana wieku mieszkańców w 2016 roku.....	149
Tabela 53 Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w poszczególnych sołectwach Gminy w 2016 roku	150
Tabela 54 Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	151
Tabela 55 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2010-2014.....	152
Tabela 56 Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku.....	153
Tabela 57 Wyposażenie mieszkań na terenie gminy w instalacje w latach 2010 i 2015.....	154
Tabela 58 Dane statystyczne placówek oświatowych w analizowanym okresie.....	156
Tabela 59 Liczba uczniów placówek oświatowych na terenie Gminy Rudnik w 2016 roku	156
Tabela 60 Średnie wyniki egzaminów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Rudnik w 2016 roku	158
Tabela 61 Średnie wyniki egzaminów w szkołach gimnazjalnych w 2015 roku w gminie, powiecie, województwie i kraju	159
Tabela 62 Liczba klubów sportowych, członków i sekcji sportowych w poszczególnych sołectwach gminy w latach 2012 i 2014	161
Tabela 63 Liczba przyznanych świadczeń Gminnej Opieki Pomocy Społecznej w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku.....	166

Tabela 64 Pozycja gmin wiejskich powiatu raciborskiego w rankingu aktywności społecznej w 2016 roku.....	169
Tabela 65 Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	170
Tabela 66 Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	170
Tabela 67 Korzystający z instalacji wodociągowej w Gminie Rudnik w latach 2010-2014.....	173
Tabela 68 Korzystający z instalacji wodociągowej w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	173
Tabela 69 Korzystający z instalacji wodociągowej w Gminie Rudnik w latach 2010-2014.....	175
Tabela 70 Korzystający z instalacji wodociągowej w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku	175
Tabela 71 Korzystający z instalacji gazowniczej w % ogółu ludności Gminy Rudnik w latach 2010-2014.....	177
Tabela 72. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie według PSR 2010.....	180
Tabela 73 Liczba gospodarstw domowych z dochodami z różnych źródeł w powiecie i gminach według PSR 2010.....	180
Tabela 74 Użytkowanie gruntów w gminie według PSR 2010- ich liczba i powierzchnia	181
Tabela 75 Gospodarstwa rolne z hodowlą zwierząt gospodarskich według rodzaju i pogłowie zwierząt gospodarskich.....	181
Tabela 76 Gospodarstwa rolne z uprawą według rodzaju i powierzchni zasiewów.....	182
Tabela 77 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Rudnik w 2015 roku	183
Tabela 78 Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w Gminie Rudnik w 2015 roku.....	186
Tabela 79 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku.....	187

Tabela 80 Stopa bezrobocia w powiecie raciborskim, województwie śląskim i kraju w latach 2011-2015 [w %]	187
Tabela 81 Liczba osób aktywnych zawodowo w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku.....	190
Tabela 82 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku	190
Rysunek 1 Wiek respondentów	40
Rysunek 2 Płeć respondentów	40
Rysunek 3 Miejsce zamieszkania	41
Rysunek 4 Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy gminy Rudnik.....	42
Rysunek 5 Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pani/Pana sołectwie (miejsce zamieszkania).....	43
Rysunek 6 Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%).....	44
Rysunek 7 Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%).....	45
Rysunek 8 Czy widzi Pani/Pan potrzeby dodatkowego odbioru odpadów wielkogabarytowych, biodegradowalnych i zielonych poza wyznaczonymi terminami?.....	46
Rysunek 9 Co sady Pan/Pani o odnawialnych źródłach energii:.....	46
Rysunek 10 Jak ocenia Pan stan zabytków w gminie?.....	47
Rysunek 11 Proszę wskazać dwa przykłady obiektów, które zdaniem Pani/Pana są największą atrakcją gminy? (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%)	48
Rysunek 12 Czy wg. Pani/Pana należy wprowadzić zmiany w zakresie oferty turystycznej?	49
Rysunek 13 Proszę wskazać miejsce, obiekt, które zdaniem Pana/Pani jest najmniej atrakcyjne (np. miejsca zaniedbane, niebezpieczne, miejsca, które mogłyby być zaadaptowane do celów turystycznych) (Pytanie wielokrotnego wyboru – nie sumuje się do 100%)	50

Rysunek 14 Jak ocenia Pani/Pan dostępność i jakość poniższych usług na terenie gminy?.....	51
Rysunek 15 Liczba zdiagnozowanych obszarów problemowych w podziale na sołectwa	55
Rysunek 16 Dokumentacja zdjęciowa dot. projektu nr 1	81
Rysunek 17 Dokumentacja zdjęciowa dot. projektu nr 3	89
Rysunek 18 Aktualizacja Programu Rewitalizacji	121
Rysunek 19 Etapy Programu Rewitalizacji i dopowiadające im rodzaje ewaluacji	123
Rysunek 20 Gmina Rudnik na mapie powiatu raciborskiego	133
Rysunek 21 Liczba ludności w Gminie Rudnik w latach 2010-2015	144
Rysunek 22 Przyrost naturalny w Gminie Rudnik w latach 2010-2015	146
Rysunek 23 Saldo migracji w gminie Rudnik w latach 2010-2015	147
Rysunek 24 Piramida wieku mieszkańców Gminy Rudnik w 2015 r.	149
Rysunek 25 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Rudnik w latach 2011-2015.....	150
Rysunek 26 Liczba placówek oświaty w gminie Rudnik w latach 2010-2015.....	155
Rysunek 27 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie w latach 2010-2015 (w %)	157
Rysunek 28 Uczniowie przypadający na 1 oddział szkolny w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Rudnik w 2015 roku.....	158
Rysunek 29 Liczba udzielonych porad lekarskich w latach 2012- 2015.....	163
Rysunek 30 Liczba gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Rudnik w latach oraz liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci w latach 2010-2015.....	164
Rysunek 31 Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015 [km].....	172
Rysunek 32 Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015 [km].....	172
Rysunek 33 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015 [km].....	174

Rysunek 34 Liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015.....	174
Rysunek 35 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy w latach 2010-2015	183
Rysunek 36 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015.....	188
Rysunek 37 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Rudnik w latach 2010-2015 [w %].....	189

19. Załącznik 1 – Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Rudnik

I Przestrzeń i środowisko

1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Rudnik pełni status gminy wiejskiej. Zlokalizowana jest ona w północno-zachodniej części powiatu raciborskiego i południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Gmina graniczy z miastem powiatowym Racibórz (od południowego wschodu) a także z gminami:

- Pietrowice Wielkie (od południowego zachodu),
- Nędza (od południowego wschodu),
- Kuźnia Raciborska (od północnego wschodu),
- Baborów (od północnego zachodu),
- Cisek (od północy).

Rysunek 20 Gmina Rudnik na mapie powiatu raciborskiego

Źródło: <http://www.powiatraciborski.pl/gminy/index.html>

Obszar gminy zajmuje obszar równy 7 388 ha. Pod względem powierzchni Gmina Rudnik jest trzecią największą jednostką terytorialną powiatu raciborskiego, stanowiąc 13% jego całkowitej powierzchni.

Tabela 44 Powierzchnia gmin powiatu raciborskiego

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]
Kuźnia Raciborska	12 662
Racibórz	7 501
Rudnik	7 388
Krzyżanowice	6 970
Pietrowice Wielkie	6 793
Nędza	5 722
Kornowac	2 620

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Głównym ośrodkiem osadniczym w jest wieś Rudnik, położona w południowej części gminy. W skład gminy wchodzi łącznie 14 sołectw. Prócz Rudnika, największym pod względem powierzchni stanowi sołectwo Modzurów i Dołędzin, a najmniejszymi sołectwami są Lasaki i Ligota Książęca.

Tabela 45 Liczba ludności i powierzchnia poszczególnych sołectw Gminy Rudnik

	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [ha]
Brzeźnica	511	715
Czerwięcice	107	395
Gamów i Sławienko	460	516
Grzegorzowice	574	487
Jastrzębie	156	455
Lasaki	171	155
Ligota Książęca	143	175
Łubowice	337	370
Modzurów i Dołędzin	408	895
Ponięcice	226	570
Rudnik	986	930
Sławików	423	600
Strzybnik	285	630
Szonowice	264	471

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik oraz Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Rudnik

Pod względem położenia geograficznego, Gmina Rudnik leży w makroregionie Niziny Śląskiej, w obrębie mezoregionów Płaskowyż Głubczycki oraz Kotliną Raciborską. Płaskowyż głubczycki jest równiną lessową z dominującym krajobrazem o cechach wyżynnych, osiągającą wysokość do 260 m n.p.m., obejmującą południowo-wschodnią

część Niziny Śląskiej. Płaskowyż ten charakteryzuje się niewielkim zalesieniem terenu, występowaniem nieckowatych, suchych dolin oraz słabo nachylonych powierzchni wierzchołków. Kotlina raciborska jest mezoregionem zlokalizowanym w południowo-wschodniej części Niziny Śląskiej, cechujący się znacznym zalesieniem wschodniej części regionu oraz występowaniem terenów rolniczych w jego zachodniej części. Na terenie tym dominuje krajobraz równinny, nie przekraczając wysokości 200 m n.p.m. W kotlinie dominują gleby gliniaste i pyłowe, jak również ilaste oraz piaszczyste.

Klimat regionu gminy Rudnik jest łagodny, na co wpływają sąsiedztwo rzeki Odry, kompleksy leśne wschodniej części województwa opolskiego, a przede wszystkim mała odległość od wylotu Bramy Morawskiej (od strony południowej), skąd napływają masy ciepłego, wilgotnego powietrza. Okres wegetacyjny roślin trwa od 210 do 230 dni, przymrozki notuje się w ciągu 80 do 100 dni w roku, a śnieg leży 60 do 90 dni. Średnia temperatura roczna kształtuje się pomiędzy +7°C do +8°C. Najcieplejszy miesiąc to lipiec, średnia temperatura wynosi wówczas +17°C do +18°C, najzimniejszym zaś miesiącem jest styczeń, notuje się wówczas średnio -2°C do -3°C. Opady kształtują się w granicach 600 - 900 mm rocznie. Gmina Rudnik leży w strefie wiatrów słabych i bardzo słabych - w 42% wiatry wieją z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego, przynoszące powiewy ciepłych mas powietrza pochodzących z Europy Zachodniej i basenu Morza Śródziemnego. Średnia roczna prędkość wiatru - 2,2 m/s⁹.

Położenie geograficzne gminy oraz łagodny klimat zapewniają sprzyjające warunki dla rolnictwa. Dominującymi glebami na tym obszarze są gleby dobrej jakości, w tym gleby lessowe klas I-III, przy czym gleby niższej jakości występują w dolinie Odry. W ukształtowaniu powierzchni przeważają doliny rzeczne, zbocza dolin oraz wzniesienia.

2. Stan środowiska

Na stan środowiska naturalnego wpływ mają różnorodne czynniki - na terenie Gminy Rudnik występuje zagrożenie związane z zanieczyszczeniem wód podziemnych, zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego, klimatem akustyczny (emisja hałasu).

⁹ Źródło: <http://www.gmina-rudnik.pl/main/14>, dostęp: 1.03.2017

Stan czystości wód podziemnych i nawierzchniowych na omawianym terenie zagrożony jest poprzez działania rolnicze oraz niemonitorowane oraz nielegalne wysypiska śmieci w związku z przepuszczalnością gruntów. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sieci kanalizacyjnej także stanowi potencjalne zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych. Wykazano, że jakość wody pitnej chroniona może być poprzez ustanowienie stref pośrednich ochrony ujęć.¹⁰ Zagrożenie związane z emisją hałasu w znacznym stopniu pochodzi z ruchu komunikacyjnego, w mniejszym zaś stopniu związane jest z pracą zakładów usługowych. Na klimat akustyczny na terenie gminy największy wpływ ma lokalizacja drogi krajowej nr 45 oraz drogi wojewódzkiej nr 422. Pod względem akustycznym najbliższe otoczenie pasów drogowych jest obszarem o obniżonych parametrach jakościowych klimatu akustycznego. Istotnym aspektem związanym z ochroną środowiska jest zanieczyszczenie powietrza. Źródłem emisji substancji zanieczyszczających powietrze są procesy technologiczne w usługach, rolnictwie, gospodarstwach domowych oraz spalanie paliw przez pojazdy. Emisja zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Gminie Rudnik wynika z napływu zanieczyszczeń zewnętrznych, przenoszonych w ramach ogólnej cyrkulacji atmosferycznej związanej z umiejscowieniem Gminy Rudnik i pobliza aglomeracji śląskiej, a także z działalności lokalnych źródeł emisyjnych, przy czym wymienić należy niską emisję zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz kotłowni¹¹.

Niska emisja jest problemem szczególnie zauważalnym na terenie Gminy Rudnik- jak wynika z danych zgromadzonych przez Urząd Gminy Rudnik, niemal wszystkie budynki zlokalizowane na terenie gminy generują niską emisję. Na terenie wszystkich sołectw, prócz jednego, liczba budynków generujących niską emisję w ogólnej liczbie budynków równa była 100%- wyjątek stanowi sołectwo Rudnik, gdzie wartość ta była nieznacznie niższa, wynosząc 94,14%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudnik, str. 27

¹¹ Ibidem.

Tabela 46 Liczba budynków generujących niską emisję w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik

Liczba budynków generujących niską emisję	
Brzeźnica	110
Czerwięcice	27
Gamów i Sławienko	97
Grzegorzowice	118
Jastrzębie	40
Lasaki	36
Ligota Książęca	37
Łubowice	78
Modzurów i Dołędzin	69
Ponięcice	38
Rudnik	225
Sławików	100
Strzybnik	46
Szonowice	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

3. Dostępność komunikacyjna

Zważywszy na położenie Gminy Rudnik na tle powiatu oraz województwa, gmina posiada dobre położenie komunikacyjne z większymi ośrodkami oraz miastami. Jak wynika z danych Urzędu Gminy Rudnik, korzystne położenie komunikacyjne tego terenu obejmuje:

- połączenia drogowe do Warszawy (370 km), do Katowic (82 km), do Opola (70 km), do Rybnika (28 km), do Ostrawy w Czechach (35 km);
- połączenia kolejowe: do Warszawy (340 km), do Katowic (68 km), do Opola (75 km), do Rybnika (25 km), do Kędzierzyna (25 km), do Ostrawy (35 km)
- poblize autostrady A4 (45 km- wjazd w okolicach Krapkowic - kierunek Opole)
- poblize portów lotniczych: Pyrzowice (75 km w kierunku Katowic), Ostrawa (40 km)
- poblize portów rzecznych: Kędzierzyn-Koźle (38 km), Gliwice (50 km).

Na obszarze gminy znajduje się rozbudowana sieć dróg komunikacyjnych- przez teren ten przebiegają zarówno drogi gminne i powiatowe, jak również wojewódzkie oraz krajowe. Długość drogi krajowej równa jest 8,8 km, wojewódzkiej- 6km, natomiast

łączna długość dróg powiatowych wynosi 48,7 km. Urząd Gminy Rudnik wykazał, że długość dróg gminnych wymagających remontu wynosi około stu kilometrów, przy czym zaznaczyć należy, że powierzchnia znacznego odsetka tych dróg nie jest utwardzona, brakuje również infrastruktury w postaci chodników, poboczy oraz rowów odwadniających.

Układ sieci drogowej Gminy Rudnik tworzą:

- droga krajowa nr 45 relacji Opole-Racibórz-Chałupki;
- droga wojewódzka nr 421 relacji Kędzierzyn Koźle–Kuźnia Raciborska;
- droga powiatowa S3500 relacji Grzegorzowice – Łubowice – Brzeźnica;
- droga powiatowa S3501 relacji Brzeźnica ul. Leśna;
- droga powiatowa S3503 relacji Jastrzębie – Modzurów – Strzybniczek;
- droga powiatowa S3514 relacji Rudnik – DK45;
- droga powiatowa S3518 relacji Sławików – Lasaki – Grzegorzowice;
- droga powiatowa S3519 relacji Grzegorzowice Gacki – Czerwięcice – DK45;
- droga powiatowa S3520 łącząca drogę krajową nr 45 z sołectwami Ponięcice i Szonowice;
- droga powiatowa S3521 relacji Modzurów – Szonowice – DK45;
- droga powiatowa S3522 relacji Dolędzin – Modzurów;
- droga powiatowa S3523 relacji Rudnik – Strzybnik;
- droga powiatowa S3524 relacji Turmasy – Jastrzębie;
- droga powiatowa S3527 relacji Sławienko – Gamów – Strzybniczek.

Gmina Rudnik nie posiada własnej zorganizowanej komunikacji zbiorowej oraz infrastruktury kolejowej. Najbliższe stacje kolejowe, obsługiwane przez powiatowego przewoźnika, zlokalizowane są w Kuźni Raciborskiej, Nędzy oraz Raciborzu. Połączenia autobusowe obsługiwane są przez PKS oraz PKM Racibórz oraz prywatnych przewoźników. Przystanki zlokalizowane są w każdym z sołectw gminy, ich szczegółowa liczba kształtuje się następująco:

Tabela 47 Liczba przystanków w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w roku 2016

	Liczba przystanków
Brzeźnica	3
Czerwięcice	3
Gamów i Sławienko	3
Grzegorzowice	3
Jastrzębie	2
Lasaki	1
Ligota Książęca	1
Łubowice	1
Modzurów i Dołędzin	1
Ponięcice	2
Rudnik	4
Sławików	4
Strzybnik	3
Szonowice	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

4. Walory przyrodnicze

W pobliżu Gminy Rudnik znajduje się obszar Parku Krajobrazowego, Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Na samym terenie gminy natomiast nie występują żadne obszary objęte formami ochrony przyrody i krajobrazu.

Miejscowości gminy położone są na lewym brzegu rzeki Odry, toteż do walorów przyrodniczych zaliczyć można florę oraz faunę typową dla cieków wodnych. Fauna Odry to przede wszystkim bogactwo gatunków na stałe zamieszkujących tereny nadrzeczne lub czasowo tylko w dolinie przebywających. Środowisko wód rzeki zasiedlają przede wszystkim ryby, owady, płazy oraz gady. W wodach Odry rosną rzadkie rośliny zagrożone wyginięciem. Są to między innymi kotewka – orzech wodny, aldrowanda pęcherzykowata, paproć wodna – salwinia pływająca, osoka aloesowata. Występują także łąny rzęsy, grzybienie białe, grązele żółte. Brzegi starorzeczy porastają często ogromne połacie roślinności szuwarowej okolone wilgotnymi łąkami, wykorzystywanymi ekstensywnie przez rolników. Starorzecza przeważnie są przeżyźnione, ulegają okresowo wysychaniu i wypłycaaniu oraz zarastaniu¹².

¹² Przyroda Doliny Odry, Muzeum Miejskie w Nowej Soli, Nowa Sól 2003

Lasy pokrywają nieznaczną część terenu gminy, stanowiąc mniej, niż 8% jej łącznej powierzchni. Należy zaznaczyć, że wartość ta jest znacznie poniżej średniego odsetka zalesienia zarówno powiatu, jak i województwa i kraju. Lasy na terenie gminy zachowały się w postaci fragmentarycznej, składają się na nie użytki leśne Nadleśnictwa Rud Raciborskich, Stacji Hodowli Roślin Modzurów oraz lasy prywatne.

5. Walory kulturowe

Teren Gminy Rudnik należy do obszaru o atrakcyjnych walorach krajobrazowych i kulturowych ukształtowanych historycznie (układy ruralistyczne, zabytkowe panoramy wsi). Na terenie Gminy Rudnik znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa Śląskiego, jak również wiele obiektów zabytkowych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne.

Obiekty zabytkowe w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 48 Obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik¹³

Sołectwo	Obiekt
OBIEKTY ZABYTKOWE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	
Brzeźnica	<ul style="list-style-type: none"> • Ruina dworu, druga połowa XVII wieku, • Spichlerz dworski;
Czerwięcice	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół pałacowo-parkowy: pałac, park, stodoła, XIX wiek.
Gamów	<ul style="list-style-type: none"> • Kościół parafialny pod wezwaniem świętej Anny, połowa XVIII wieku.
Jastrzębie	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół pałacowo-parkowy, XVIII-XIX wiek, • Budynek dawnej szkoły (obecnie budynek mieszkalny na ulicy Raciborskiej 35).
Ligota Książęca	<ul style="list-style-type: none"> • Spichlerz.
Modzurów	<ul style="list-style-type: none"> • Pałac, trzecia ćwierć XIX wieku.
Sławików	<ul style="list-style-type: none"> • Kościół parafialny św. Jerzego, 1846, • Cztery kaplice cmentarne, połowa XIX wieku, • Ruiny pałacu, trzecia ćwierć XIX wieku.

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudnik, str. 21

Strzybnik	<ul style="list-style-type: none"> Spichlerz położony na terenie zespołu pałacowo-parkowego, 1815.
OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ I WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW	
Jastrzębie	<ul style="list-style-type: none"> zagroda typu frankońskiego, ul. Raciborska 19, poł. XIX w., budynek mieszkalny, ul. Raciborska 3, 2 poł XIX w., budynek mieszkalny, ul. Raciborska 20, 1920r., budynek mieszkalny, ul. Raciborska 20a, 1832, budynek mieszkalny, ul. Raciborska 33, XIX/XX w., budynek mieszkalny, ul. Raciborska 35, XIX/XX w., budynek mieszkalny, ul. Raciborska, 39 XIX/XX w., kapliczka przydrożna ul. Raciborska, 20a XIX/XXw, zagroda typu frankońskiego, ul. Raciborska 8a, 10 poł. XIX w.
Szonowice	<ul style="list-style-type: none"> Dworek, ul. Słowackiego, XIX w., Obora, ul. Słowackiego, XIX w., kapliczka murowana, ul. Obrońców Pokoju 10, koniec XIX w.
Czerwięcice	<ul style="list-style-type: none"> budynek mieszkalny, ul. Główna, 11 pocz. XX w., kapliczka cmentarna, ul. Główna, koniec XVII w., cmentarz parafialny, ul. Główna, kapliczka domkowa murowana, ul. Główna 12, 2 poł. XIX w., budynek dworski – oficyna, ul. Główna, koniec XIX w.
Łubowice	<ul style="list-style-type: none"> kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP wraz z otoczeniem, ul. Eichendorfa, XIX w, układ pałacowo – parkowy, ul. Zamkowa 2 poł. XIX w., cmentarz nieczynny, ul. Wolności, kapliczka św. Nepomucena, ul. Wolności 11, pocz. XX w.
Modzurów	<ul style="list-style-type: none"> spichlerz na terenie d. gosp. Przypałacowego, ul. Słowackiego, koniec XIX w., obora na terenie d. gosp. Przypałacowego, ul. Słowackiego, pocz. XX w.,

	<ul style="list-style-type: none"> kościół parafialny p.w. św. Trójcy, ul. Strzybnego, koniec XIX w., kapliczka cmentarna, ul. Strzybnego, koniec XIX w., budynek mieszkalny, ul. Słowackiego 4, poł. XX w., budynek mieszkalny, ul. Słowackiego, 2 poł. XX w., mauzoleum przypałacowe, ul. Słowackiego 1, poł. XIX w., kapliczka, ul. Słowackiego, poł. XIX w.
<p style="text-align: center;">Gamów</p>	<ul style="list-style-type: none"> zagrody typu francuskiego, ul. Długa 35 i 37, poł. XIX w., kapliczka słupowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena, ul. Długa 24, 1 poł. XIX w., kapliczka szafkowa, ul. Długa 63, XX w., kapliczka domkowa murowana, ul. Długa 28, XIX w., kapliczka cmentarna, ul. Długa, kapliczka domkowa murowana, ul. Długa 36, XIX w., kapliczka, ul. Długa 40, kapliczka domkowa murowana, ul. Długa 33.
<p style="text-align: center;">Strzybnik</p>	<ul style="list-style-type: none"> budynek gospodarczy - teren d. dworu, ul. Długa, XIX w., kuźnia - teren d. dworu, pocz. XX w., budynek mieszkalny, ul. Długa 22, pocz. XX w., mauzoleum, dwór.
<p style="text-align: center;">Rudnik</p>	<ul style="list-style-type: none"> gorzelnia - teren d. dworu, ul. Sylwestra, oficyna pałacowa - teren d. dworu, ul. Sylwestra, obora - teren d. dworu, ul. Sylwestra, pałac, ul. Sylwestra, kapliczka domkowa, ul. Sylwestra 41, XVIII/XIX w., kapliczka domkowa, ul. Sylwestra 3, XVIII/XIX w., budynki mieszkalne, ul. Sylwestra 5,7,9, XIX/XX w., plebania, ul. Gawliny, XIX/XX w., kościół parafialny p.w. św. Katarzyny, ul. Sylwestra, XIX/XX w., kaplica cmentarna, ul. Gawliny,

	<ul style="list-style-type: none"> • zagroda typu frankońskiego, ul. Sylwestra 41, XIX/XX w.
Brzeźnica	<ul style="list-style-type: none"> • Kaplica, ul. Kozielska, XIX w., • kapliczka domkowa murowana, ul. Kozielska 24, XIX w., • młyn, ul. Leśna XIX w.
Grzegorzowice	<ul style="list-style-type: none"> • dawny dwór, ul. Powstańców Śląskich 21B, XIX w., • kapliczka domkowa Gacki, lata 30-ste XX w., • kapliczka domkowa, ul. Powstańców Śląskich 36, XIX w., • kapliczka domkowa, ul. Powstańców Śląskich 6, 1 poł. XIX w., • kapliczka domkowa, ul. Powstańców Śląskich 7, 1 poł. XIX w.
Ligota Książęca	<ul style="list-style-type: none"> • kapliczka domkowa, ul. Adama Asnyka w pobliżu posesji nr 30, pocz. XIX w.
Ponięcice	<ul style="list-style-type: none"> • kapliczka domkowa, ul. Łąkowa w pobliżu nr 42, XVIII/XIX w., • kapliczka domkowa, ul. Łąkowa 9, XIX w.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

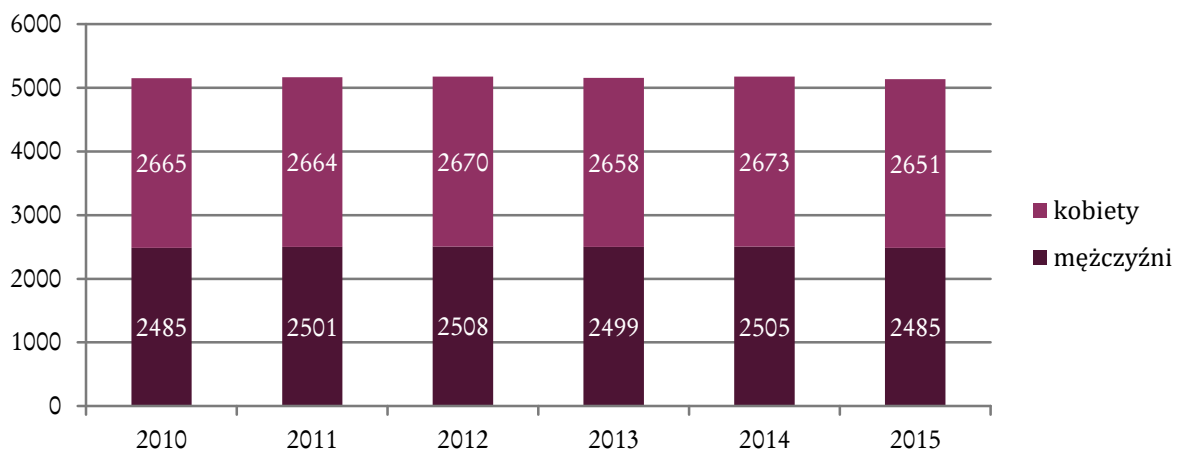
Dane Urzędu Gminy Rudnik wskazują na zły stan części zabytków, przy czym w najgorszym stanie są ruiny pałacu w Łubowicach i Sławikowie. Zauważono, że większość zabytków w gminie wymaga remontu- w ostatnich latach remontowi poddane zostały kapliczki w Czerwięcicach, Szonowicach oraz kościół w Sławikowie.

II Społeczeństwo i jakość życia

1. Struktura demograficzna

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych, w roku 2015 liczba ludności w Gminie Rudnik wyniosła 5 136 osób, stanowiąc 4,70% ludności powiatu raciborskiego, liczącego 109 161 mieszkańców, i 0,11% ogólnej populacji województwa śląskiego. Dane dotyczące liczby ludności w podziale na płeć prezentują względnie wyrównaną strukturę- wśród mieszkańców Gminy Rudnik 52% stanowiły kobiety, natomiast mężczyzn było 48%.

Rysunek 21 Liczba ludności w Gminie Rudnik w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Jak wynika z powyższych danych, struktura ludności pod względem płci w przeciągu pięciu lat utrzymywała się na dość równomiernym poziomie. Największą przewagę pomiędzy liczebnością kobiet a mężczyzn zaobserwowano w 2012 r., najmniejszą zaś w 2013 r. Struktura płci mieszkańców gminy w przeliczeniu na sto osób przedstawiona została również dla każdego z sołectw- jak wynika z danych, największą liczbą kobiet charakteryzują się Czerwięcice, wskazując na największą dysproporcję płci na tym obszarze na tle pozostałych sołectw gminy, najmniej zaś kobiet zamieszkiwało Ponięcie.

Tabela 49 Struktura płci na sto mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
Brzeźnica	50,49	49,51
Czerwiecice	57,94	42,06
Gamów i Sławienko	51,09	48,91
Grzegorzowice	52,09	47,91
Jastrzębie	50,64	49,36
Lasaki	50,29	49,71
Ligota Książęca	51,75	48,25
Łubowice	56,08	43,92
Modzurów i Dołędzin	48,53	51,47
Poniecice	46,46	53,54
Rudnik	53,55	46,45
Sławików	52,96	47,04
Strzybnik	50,88	49,12
Szonowice	46,59	53,41
SUMA	51,38	48,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

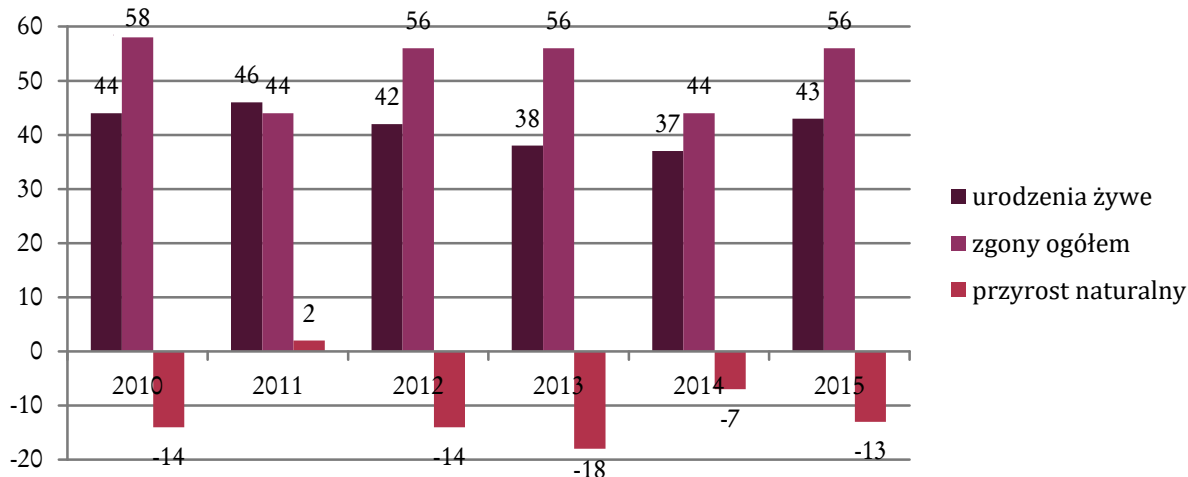
Kolejną, względnie stałą wartością na terenie gminy jest współczynnik feminizacji, określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. Wskaźnik ten w analizowanym okresie wynosił 107, z wyjątkiem lat 2012 i 2013, gdy przybrał on wartość nieznacznie niższą, równą 106. Warto zwrócić uwagę na fakt, że wskaźnik ten jest porównywalny z wartościami wyznaczonymi dla nadrzędnych jednostek administracyjnych, gdzie współczynnik feminizacji również wyższy był niż 100 (Polska = 107, województwo śląskie = 107, powiat raciborski = 106).

Na stałym poziomie na terenie gminy na przestrzeni lat 2010-2015 utrzymywała się także gęstość zaludnienia, która pod koniec analizowanego okresu wynosiła 70 osób na 1km². Przyrost naturalny na terenie gminy w przeciągu analizowanego okresu kształtował się natomiast na poziomie ujemnym, co oznacza, że liczba urodzeń żywych niższa była od liczby zgonów. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w 2011 r. (2); najniższą zaś w roku 2013 (-18). W latach 2010-2015 maksimum urodzeń żywych przypadło na 2011 r. (46), a minimum na rok 2014 (37), podczas gdy zgonów najwięcej

zarejestrowano na początku badanego okresu (58), a najmniej w roku następnym oraz w 2014 (po 44).

Rysunek 22 Przyrost naturalny w Gminie Rudnik w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Przyrost naturalny na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz w podziale na sołectwa przedstawiony został w poniższym zestawieniu. Zauważyć można, że dla sołectw Ligota Książęca oraz Czerwięcice przyrost naturalny przybrał wartość równą zero, największą wartością zaś charakteryzuje się Strzybnik (2,11).

Tabela 50 Przyrost naturalny w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

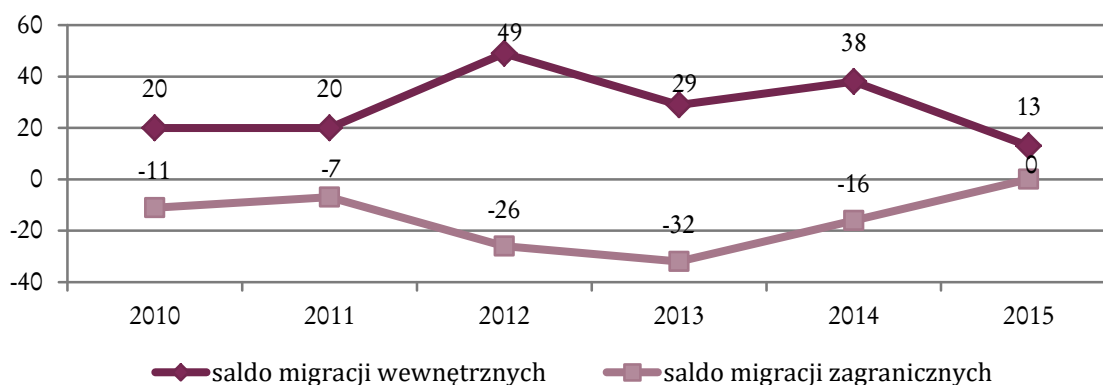
Sołectwo	Przyrost naturalny
Brzeźnica	0,98
Czerwięcice	0,00
Gamów i Sławienko	0,22
Grzegorzowice	0,70
Jastrzębie	0,64
Lasaki	1,17
Ligota Książęca	0,00
Łubowice	1,19
Modzurów i Dołędzin	1,47
Ponięcice	0,44
Rudnik	1,12
Sławików	1,65
Strzybnik	2,11
Szonowice	0,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

Analizując strukturę demograficzną omawianej jednostki warto zwrócić uwagę na występujące na jej terenie saldo migracji, które stanowi różnicę pomiędzy napływem i odpływem mieszkańców na danym terenie, przy czym pod uwagę brane są zarówno migracje zagraniczne, jak i wewnętrzne. Saldo migracji wewnętrznych w ciągu badanego okresu wahało się, przyjmując dodatnie wartości między 13 (2015 r.) a 49 (2012 r.). W przypadku salda migracji zagranicznych jego wartość na przestrzeni analizowanych lat utrzymywało się na ujemnym poziomie, przy czym najwyższą osiągniętą wartością było wyrównanie się wskaźnika do zera w roku 2015, najniższą zaś -32 w roku 2013.

Rysunek 23 Saldo migracji w gminie Rudnik w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Szczegółowe dane dotyczące liczby wymeldowanych, przemeldowanych oraz zameldowanych na terenie gminy mieszkańców poszczególnych sołectw, jak również saldo migracji w przeliczeniu na sto mieszkańców przedstawione zostały w tabeli poniżej. W analizowanym okresie wymeldowanych zostało łącznie 79 osób, z czego największy ich odsetek (20%) przypadł na sołectwo Rudnik. Warto jednakże zauważyć, że w sołectwie tym zarejestrowano również najwyższą liczbę zameldowanych osób, tj. 22 (33%) z łącznej sumy 67 zameldowań na terenie gminy. Łączna liczba przemeldowanych osób równa była 67, a największy odsetek tej wartości stanowili mieszkańcy sołectwa Szonowice (18%). Najniższe saldo migracji zauważono na terenie sołectwa Lubowice, najwyższe zaś w Sławikowie.

Tabela 51 Ruch wewnętrzny i zewnętrzny w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Wymeldowani	Przemeldowani	Zameldowani	Saldo migracji (na sto mieszkańców)
Brzeźnica	6,00	9,00	2,00	-0,78
Czerwięcice	3,00	0,00	3,00	0,00
Gamów i Sławienko	7,00	7,00	7,00	0,00
Grzegorzowice	7,00	0,00	2,00	-0,87
Jastrzębie	0,00	1,00	0,00	0,00
Lasaki	0,00	2,00	1,00	0,58
Ligota Książęca	0,00	9,00	1,00	0,70
Łubowice	10,00	0,00	2,00	-2,37
Modzurów i Dołędzin	8,00	2,00	8,00	0,00
Ponięcice	5,00	0,00	4,00	-0,44
Rudnik	16,00	8,00	22,00	0,61
Sławików	5,00	0,00	13,00	1,89
Strzybnik	7,00	7,00	2,00	-1,75
Szonowice	5,00	10,00	0,00	-1,89
SUMA	79,00	55,00	67,00	-0,31

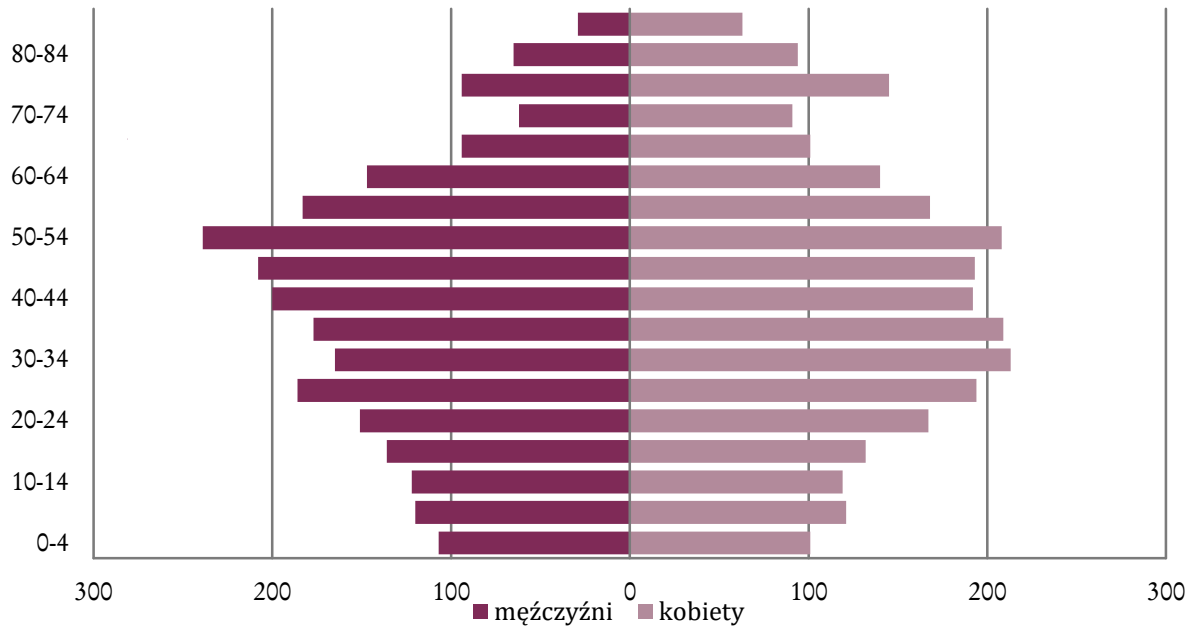
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

2. Struktura wiekowa ludności

Dane z roku 2015, dotyczące struktury ludności gminy Rudnik pod względem wieku i płci wykazują szczegółową dysproporcję pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w poszczególnych przedziałach wiekowych. Zauważyć można, że w niektórych przedziałach wiekowych mężczyźni stanowili większość- osiągnęli oni liczebną przewagę w grupach wieku od 0 do 19 lat włącznie (przy czym wyjątek stanowi grupa 5-9 lat), oraz od 40 do 64 lat włącznie. Najmniejsza dysproporcja płci zarejestrowana została pośród dzieci w wieku od pięciu do dziewięciu lat, przy czym było o jedną dziewczynkę więcej, niż chłopców. Największa liczebna przewaga mężczyzn nad kobietami zaobserwowana została w grupie wieku 50-54 lat, gdzie mężczyzn było o 31 więcej od kobiet, kobiety natomiast zdecydowaną przewagę stanowiły w wieku 75-79 lat, gdzie było ich o 51 więcej.

Rysunek 24 Piramida wieku mieszkańców Gminy Rudnik w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W kontekście struktury wiekowej mieszkańców gminy warto również zwrócić uwagę na medianę wieku mieszkańców poszczególnych sołectw. Jak wynika z danych, największą wartość środkową wieku mieszkańców zarejestrowano na terenie sołectwa Grzegorzowice (54), najmniejsza zaś wartości, wykazana w Sławikowie, równa była 43.

Tabela 52 Mediana wieku mieszkańców w 2016 roku

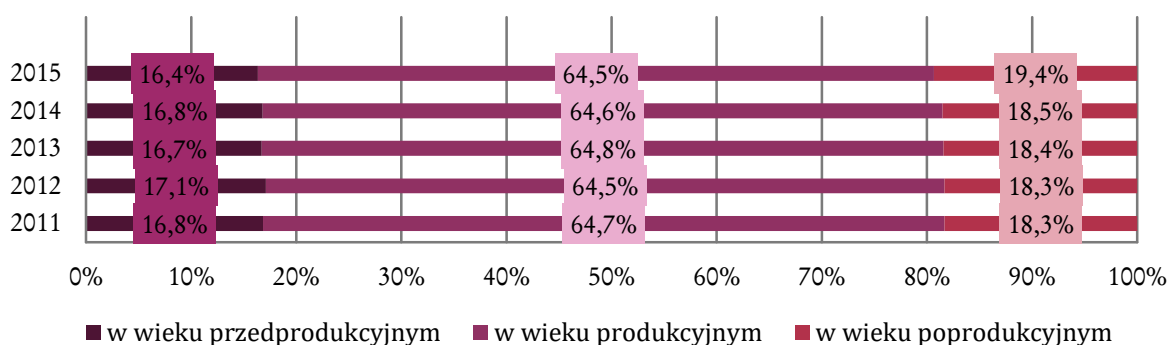
	Mediana wieku mieszkańców
Brzeźnica	47
Czerwięcice	47
Gamów i Sławienko	46
Grzegorzowice	54
Jastrzębie	45
Lasaki	48
Ligota Książęca	46
Łubowice	47
Modzurów i Dolędzin	46,5
Ponięcice	45
Rudnik	48
Sławików	43
Strzybnik	48
Szonowice	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Struktura ludności Gminy Rudnik pod względem ekonomicznych grup wieku w 2015 r. przedstawiała się następująco: wśród wszystkich mieszkańców najmniejszy odsetek stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (16,4%), większość osób było w wieku produkcyjnym (64,5%), a pozostała liczba przypadła na osoby w wieku poprodukcyjnym (19,4%). Od roku 2011 nieznacznie rósł udział ludności w wieku poprodukcyjnym, natomiast liczebność pozostałych grup wieku wahała się. Dostrzegalne zmiany w strukturze demograficznej pod względem ekonomicznym będą odczuwalne przede wszystkim w przyszłości, gdy osoby będące obecnie w wieku produkcyjnym zaczną osiągać wiek poprodukcyjny, a w wiek produkcyjny zaczną wkraczać (najmniej liczne) roczniki osób będących obecnie w wieku przedprodukcyjnym.

Rysunek 25 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Rudnik w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Struktura poszczególnych sołectw Gminy Rudnik pod względem ekonomicznych grup wieku na podstawie danych Urzędu Gminy przedstawiona została poniżej. Jak wynika z danych, najwięcej osób w wieku przedprodukcyjnym w ujęciu nominalnym było w sołectwie Rudnik, w ujęciu procentowym zaś w sołectwach Gamów i Sławienko. Największy udział grupy wieku produkcyjnego w przeliczeniu na sto mieszkańców sołectwa przypadł na Ponięcice i Strzybnik, najmniejszy natomiast w Ligocie Książęcej. W sołectwie tym oraz w Czerwięcicach odnotowano największy udział osób w wieku poprodukcyjnym (również w przeliczeniu na sto mieszkańców).

Tabela 53 Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w poszczególnych sołectwach Gminy w 2016 roku

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Brzeźnica	91	335	85
Czerwięcice	20	68	21
Gamów i Sławienko	97	290	71
Grzegorzowice	91	379	104
Jastrzębie	26	108	22
Lasaki	22	118	31
Ligota Książęca	28	87	28
Łubowice	61	229	47
Modzurów i Dolędzin	62	270	76
Ponięcice	31	159	36
Rudnik	170	655	161
Sławików	66	295	62
Strzybnik	51	200	34
Szonowice	45	181	38
SUMA	91	335	85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy ukształtował się na poziomie 24,42%. Pośród wszystkich sołectw gminy najwyższą wartością charakteryzują się Ligota Książęca i Czerwięcice (odpowiednio 32,18% oraz 30,88%), odzwierciedlając negatywny trend na tych terenach. Najniższa wartość, równa 17%, przypadła na Strzybnik. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowane zostały poniżej.

Tabela 54 Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym
Brzeźnica	25,37%
Czerwięcice	30,88%
Gamów i Sławienko	24,48%
Grzegorzowice	27,44%
Jastrzębie	20,37%
Lasaki	26,27%
Ligota Książęca	32,18%
Łubowice	20,52%
Modzurów i Dolędzin	28,15%
Ponięcice	22,64%
Rudnik	24,58%
Sławików	21,02%
Strzybnik	17,00%
Szonowice	20,99%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

3. Sytuacja mieszkaniowa

Gmina Rudnik jest gminą wiejską, toteż dominującą na jej terenie zabudową jest budownictwo wolnostojące jednorodzinne oraz gospodarcze. Zauważyć należy, że komunalne budownictwo mieszkaniowe nie jest rozwinięte na terenie gminy, a niemal wszystkie lokale mieszkalne należą do podmiotów prywatnych. Dane wskazują, że mieszkania komunalne zlokalizowane są wyłącznie na terenie sołectw Gamów, Grzegorzowice, Jastrzębie, Sławików oraz Strzybnik. Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2015 roku na terenie gminy było 1 503 mieszkań o łącznej liczbie izb równej 7 718. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania równa była 106,4m², stanowiąc wzrost o 2,5m² względem roku 2010.

Tabela 55 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkań	1 461	1 467	1 479	1 489	1 494	1 503
Liczba izb	7 452	7 494	7 563	7 626	7 661	7 718
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	151 783	152 987	155 345	156 969	158 150	159 886
Budynki mieszkalne w gminie	1 199	1 209	1 218	1 227	1 233	1 245
Zasoby komunalne						
Mieszkania socjalne	-	1	1	2	2	3
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	-	23	23	51	51	102

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dodać należy, że w większości sołectw gminy powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m² jest niższa od średniej gminnej- w 2016 roku najmniejsza średnia powierzchnia użytkowa przypadła na lokale znajdujące się na terenie sołectw Jastrzębie i Strzybnik (odpowiednio 27m² oraz 26m²).

Urząd Gminy Rudnik wykazał szacunkową liczbę budynków wymagających kapitalnego remontu- przyjęto, że byłyby to 3 budynki na każdą miejscowość (tj. 42 budynki), co związane jest ze znacznym odsetkiem starego budownictwa na terenie gminy, mającego przełożenie na ich stan techniczny. Na terenie gminy znajduje się łącznie 1413 budynków wybudowanych przed rokiem 1989, przy czym największa ich liczba zlokalizowana jest w Rudniku (288), Grzegorzowicach (162) oraz w Sławikowie (148). Dane dla poszczególnych sołectw Gminy Rudnik zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 56 Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 r.
Brzeźnica	138
Czerwięcice	28
Gamów i Sławienko	131
Grzegorzowice	162
Jastrzębie	51
Lasaki	52
Ligota Książęca	40
Łubowice	99
Modzurów i Dolędzin	85
Ponięcice	61
Rudnik	288
Sławików	148
Strzybnik	60
Szonowice	70
SUMA	1 413

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

Z sieci wodociągowej w gminie korzysta niemal 98% gospodarstw domowych, notując wzrost o 0,2% względem roku 2010. Z centralnego ogrzewania w 2015 roku korzystało 80,8% gospodarstw (o 0,7% więcej, niż na początku analizowanego okresu), z kolei mieszkania zaopatrzone w łazienki stanowiły 80,8% (wskazując na wzrost o 0,7%).

Tabela 57 Wyposażenie mieszkań na terenie gminy w instalacje w latach 2010 i 2015

Wyszczególnienie	Udział [w%]
2010 rok	
Wodociągi	97,3
Łazienka	89,3
Centralne ogrzewanie	80,1
2015 rok	
Wodociągi	97,5
Łazienka	89,8
Centralne ogrzewanie	80,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Zauważyć można, że zabudowa mieszkaniowa na terenie Gminy Rudnik jest zaopatrzona w infrastrukturę techniczną w wysokim stopniu, niezbędnym kierunkiem wydaje się być natomiast rozpoczęcie realizacji komunalnego budownictwa mieszkaniowego.

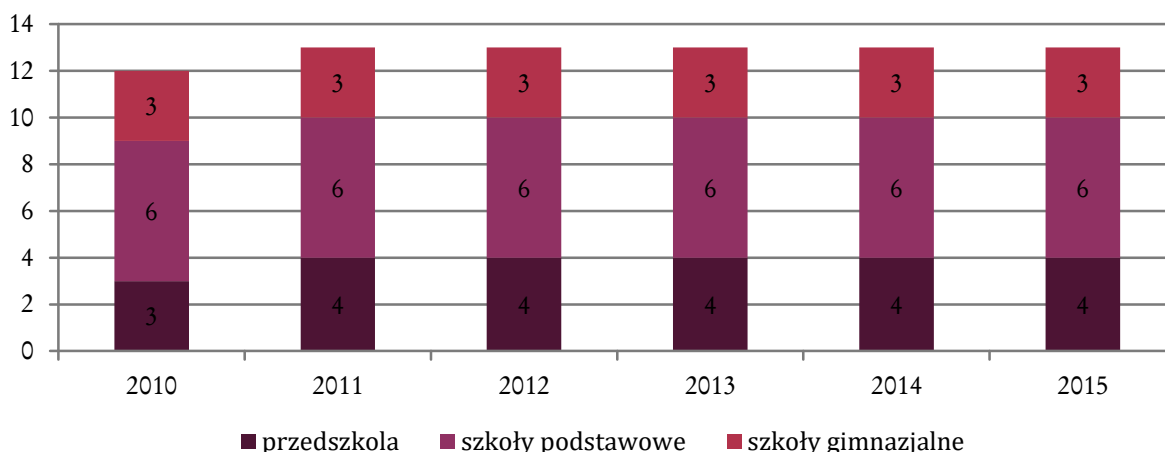
4. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna

W gminie Rudnik znajdują się placówki oświatowe, które stwarzają możliwość realizacji prawa do nauki poprzez kształcenie, wychowanie i opiekę na poziomach podstawowym oraz gimnazjalnym. Liczba placówek oświatowych w poszczególnych sołectwach w roku 2015 przedstawiała się następująco:

- Rudnik: Zespół Szkół Ogólnokształcących- Szkoła Podstawowa i Gimnazjum im. abp. Józefa Gawliny; Przedszkole Samorządowe;
- Brzeźnica: Zespół Szkolno-Przedszkolny- szkoła podstawowa i przedszkole;
- Grzegorzowice: Zespół Szkół Ogólnokształcących- Szkoła Podstawowa i Gimnazjum im. Josepha von Eichendorffa; Przedszkole Samorządowe;
- Szonowice: Zespół Szkół Ogólnokształcących: szkoła podstawowa i gimnazjum;
- Gamów: Samorządowe Przedszkole;

Według danych statystycznych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych, w 2015 roku na terenie gminy funkcjonowało 13 placówek oświatowych, w tym 4 przedszkola, 6 szkół podstawowych oraz 3 szkoły gimnazjalne. Najwięcej placówek edukacyjnych znajduje się w Rudniku oraz Grzegorzowicach. Jak wynika z danych, liczba placówek w gminie na przestrzeni analizowanego okresu utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Rysunek 26 Liczba placówek oświaty w gminie Rudnik w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba uczniów na terenie gminy Rudnik stale zwiększała się na wszystkich etapach edukacji. Zauważyć można, że w ujęciu nominalnym największy wzrost liczby uczniów zanotowano w szkołach

podstawowych, gdzie w 2015 uczyło się o 45 uczniów więcej niż w roku 2010. Największy wzrost w ujęciu procentowym nastąpił zaś w szkołach gimnazjalnych w 2015r. zanotowano dwudziestoczworoprocentowy wzrost w liczbie uczęszczających do tych szkół osób względem roku 2010.

Tabela 58 Dane statystyczne placówek oświatowych w analizowanym okresie

Placówka oświatowa	Liczba dzieci / uczniów						Liczba oddziałów	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2015
Przedszkola	99	130	135	138	128	114	6	6
Szkoły Podstawowe	275	276	283	267	296	320	28	31
Gimnazjum	127	132	151	161	160	157	12	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Łączna liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych oraz Zespołach Szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Rudnik przedstawiona została w poniższym zestawieniu.

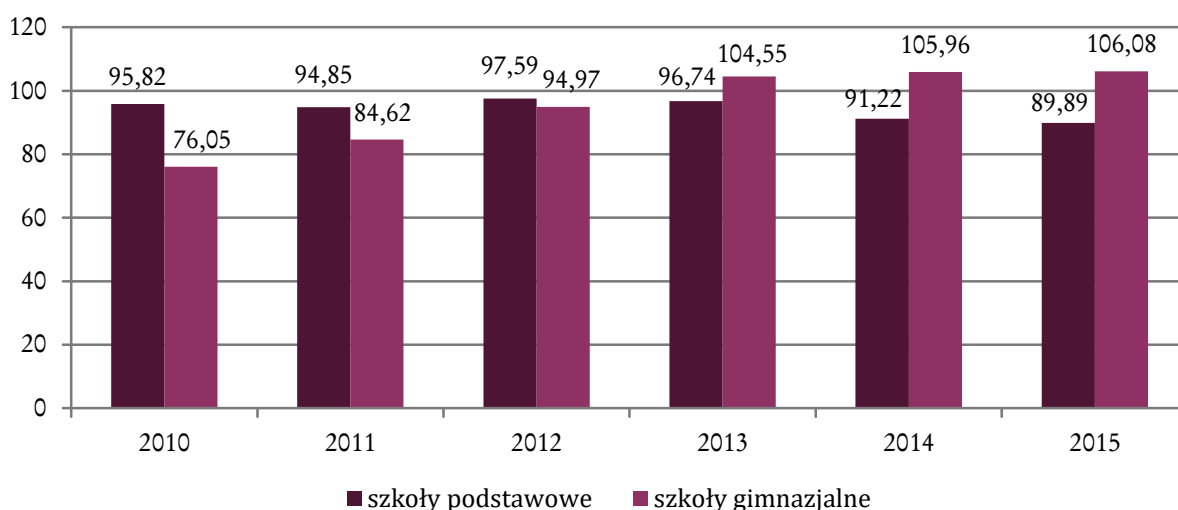
Tabela 59 Liczba uczniów placówek oświatowych na terenie Gminy Rudnik w 2016 roku

Placówka	Liczba uczniów		Ogółem
	szkoła podstawowa	szkoła gimnazjalna	
ZSO Rudnik	80	37	117
ZSO Grzegorzowice	86	53	139
SP i gimnazjum Szonowice	63	59	122
SP Brzeźnica	36	-	36
SP Gamów	33	-	33
Ogółem	298	149	447

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Na poniższym rysunku zaprezentowane zostały wartości tego wskaźnika na przestrzeni analizowanego okresu w odniesieniu do szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy Rudnik.

Rysunek 27 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie w latach 2010-2015 (w %)

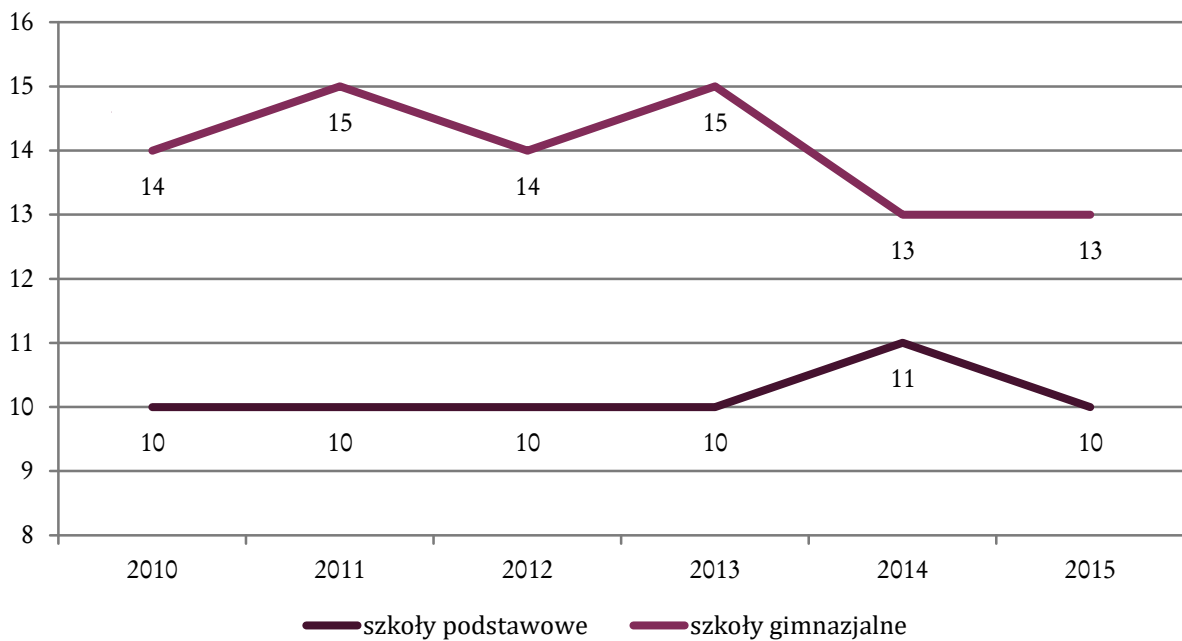
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych i gimnazjalnych uległa zmianie względem roku 2010. Warto zauważyć, że na przestrzeni analizowanego okresu wskaźnik ten dla gimnazjów progresywnie rósł, w roku 2015 osiągając wartość wyższą o 39% niż wartość początkową, podczas gdy odnotowano stały spadek współczynnika skolaryzacji dla szkół podstawowych- wskaźnik ten na końcu analizowanego okresu był o 6% niższy względem roku 2010.

Analizie poddano także średnią liczbę uczniów przypadających na oddział w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. W przypadku szkół podstawowych, średnia liczba uczniów nie wahała się na przestrzeni lat 2010-2015, utrzymując się na poziomie 10 osób, odnotowując jedynie nieznaczny wzrost w roku 2014. Średnia liczba uczniów przypadających na oddziały gimnazjalne w latach 2014-2015 kształtowała się na poziomie niższym, niż na początku analizowanego okresu, zaś w latach 2011 oraz 2013 zanotowano wzrost.

Rysunek 28 Uczniowie przypadający na 1 oddział szkolny w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Rudnik w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Jednocześnie zaznaczyć należy, że infrastruktura w zakresie edukacji na terenie gminy nie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych gdyż żadna ze szkół w gminie nie posiada oddziałów integracyjnych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Wyniki egzaminów w VI klasie szkół podstawowych oraz w III klasie szkół gimnazjalnych stanowią miernik efektywności edukacji. Szczegółowe dane za rok 2016 dla poszczególnych szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w Gminie Rudnik przedstawione zostały w poniższym zestawieniu.

Tabela 60 Średnie wyniki egzaminów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Rudnik w 2016 roku

Placówka	Przedmioty/ średnia wyników			Język niemiecki	Historia WOS	przyroda
	matematyka	język polski	język angielski			
SP Rudnik	58,3	39	62,8			
SP Grzegorzowice	61	40	62,8			
SP Brzeźnica	66,7	72,5	77,7			
SP Szonowice	73	49,4	70			
SP Gamów	65	55	73,5			
	matematyka	język polski	język angielski	Język niemiecki	Historia WOS	przyroda
Gimnazjum Rudnik	56	65,3	63	77	59,1	51
Gimnazjum Grzegorzowice	43,81	65,3	61,86	83,44	47,81	51
Gimnazjum Szonowice	45,37	50,05	60,08	73,28	48,21	49,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Warto zwrócić również uwagę na średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych w gminie w roku 2015 na tle średnich wyników osiągniętych w skali powiatu, województwa oraz kraju. Jak wynika z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie, średnia osiągnięta przez szkoły w Gminie Rudnik w każdej z części egzaminu jest zdecydowanie niższa niż średnia dla pozostałych jednostek (powiat, województwo, kraj).

Tabela 61 Średnie wyniki egzaminów w szkołach gimnazjalnych w 2015 roku w gminie, powiecie, województwie i kraju

Przedmiot	Gmina	Powiat	Województwo	Kraj
Język polski	59,29 %	59,55 %	61,88 %	62 %
Historia i WOS	60,50 %	61,92 %	63,52 %	64 %
Matematyka	44,18 %	46,77 %	47,25 %	48 %
Przedm. przyrodnicze	45,16 %	48,19 %	49,45 %	50 %
Język angielski	61,60 %	67,97 %	67,62 %	67 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Jaworzno

Jak wynika z danych Urzędu Gminy Rudnik, w 2016 roku wśród uczniów wszystkich szkół tylko jeden uczeń nie otrzymał promocji do klasy następnej, stanowiąc 6,66% wszystkich uczących się w Gimnazjum w Rudniku.

5. Infrastruktura kultury, sportu i rekreacji

Na potrzeby mieszkańców w kontekście infrastruktury kulturalnej odpowiada szereg organizacji i instytucji, wśród których wymienić można Gminne Centrum Informacji,

w którym odbywają się wydarzenia kulturalne takie, jak eliminacje do ogólnopolskiego Turnieju Pożarniczego, które odbyły się 27.02.2017 bądź szkolenia, w których udział mogą wziąć mieszkańcy, przykładem czego były szkolenia dla rolników organizowane przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oraz Urząd Gminy Rudnik. Na terenie gminy zlokalizowane jest także Górnośląskie Centrum Kultury i Spotkań im. Eichendorffa w Łubowicach, znajdujące się przy ulicy Zamkowej 1. Warto zwrócić uwagę na Fundację „Gniazdo” powstałą w 2006 roku, która jest organizatorem czterech świetlic środowiskowych na terenie gminy Rudnik, prowadzi szkolenia i warsztaty dla liderów i animatorów lokalnych, a także współfinansowała i współorganizowała wypoczynek zimowy w 2008 roku dla dzieci ze szkół gminy Rudnik.

Istotnym elementem infrastruktury kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Rudniku, wraz z filią w Łubowicach oraz z Punktami Bibliotecznymi w Gamowie, Szonowicach, Brzeźnicy i Grzegorzowicach, z których korzysta łącznie 964 aktywnych użytkowników. Choć nie zapewnia ona zajęć stałych dla czytelników, jest ważnym ośrodkiem kulturalnym, jako że prowadzi pracę kulturalno-oświatową i edukacyjną, dostosowaną do potrzeb i zainteresowań użytkowników. Biblioteka organizuje także imprezy, konkursy, zajęcia artystyczne (zarówno w czasie ferii jak i wakacji), jesienne spektakle teatralne, spotkania autorskie, spotkania z przedszkolakami. Warto zaznaczyć, że w 2016 roku zorganizowanych było w niej 29 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło 629 użytkowników z całej gminy (Rudnik, Strzybnik, Gamów, Szonowice, Modzurów, Brzeźnica, Łubowice, Grzegorzowice, Ligota Książęca, Sławików).

Liczba czytelników w poszczególnych jednostkach kształtuje się następująco:

- Biblioteka Centralna w Rudniku – 392,
- Punkt Biblioteczny w Gamowie – 33
- Punkt Biblioteczny w Szonowicach – 132
- Filia w Łubowicach – 212
- Punkt Biblioteczny w Brzeźnicy – 56
- Punkt Biblioteczny w Grzegorzowicach – 139.

Poza realizowaniem zadań związanych z aktywnością fizyczną w szkołach, na terenie Gminy Rudnik zrzeszone są kluby sportowe, pełniące istotną rolę w podnoszeniu aktywności społecznej mieszkańców. Głównym ich celem jest propagowanie wśród dzieci i młodzieży szkolnej aktywności ruchowej dla zachowania zdrowia fizycznego i psychicznego oraz ukształtowania nawyku uprawiania sportu i rekreacji, jak również aktywizacja mieszkańców gminy. Na terenie gminy w roku 2016 znajdowały się następujące kluby sportowe:

- LKS „Dąb” Brzeźnica;
- LKS Grzegorzowice;
- LKS Rudnik;
- LKS Gamów;
- UKS Brzeźnica;
- UKS Grzegorzowice;
- UKS Rudnik;
- UKS Gamów.

Na przestrzeni lat 2012-2014¹⁴ zauważono spadek zarówno w liczbie klubów sportowych, osób ćwiczących oraz sekcji sportowych proponowanych przez kluby. Najbardziej znaczący, czterdziestopięcioprocentowy spadek w liczbie osób podejmujących aktywność fizyczną w ramach klubów sportowych w 2014 roku względem lat poprzednich nastąpił w Rudniku, choć mniej członków klubów zauważono także w Ligocie Książęcej (w 2014 było o 41% osób mniej) oraz w Grzegorzowicach (w sołectwie tym nastąpił spadek o 39% ogólnej liczby członków). W sołectwach Gamów i Sławienko oraz w Brzeźnicy nastąpił natomiast wzrost zainteresowania członkostwem w klubach sportowych na ich terenie.

¹⁴ Dane za rok 2016 nie zostały udostępnione- stan na 16.03.2017

Tabela 62 Liczba klubów sportowych, członków i sekcji sportowych w poszczególnych sołectwach gminy w latach 2012 i 2014

	Kluby sportowe		Członkowie		Sekcje sportowe	
	2012	2014	2012	2014	2012	2014
Brzeźnica	1	1	47	63	4	3
Czerwięcice	0	0	0	0	0	0
Gamów i Sławienko	2	2	82	87	3	3
Grzegorzowice	2	1	84	51	2	1
Jastrzębie	0	0	0	0	0	0
Lasaki	0	0	0	0	0	0
Ligota Książęca	1	1	76	45	1	1
Łubowice	0	0	0	0	0	0
Modzurów i Dołędzin	0	0	0	0	0	0
Ponięcice	0	0	0	0	0	0
Rudnik	2	2	106	58	3	3
Sławików	0	0	0	0	0	0
Strzybnik	0	0	0	0	0	0
Szonowice	0	0	0	0	0	0
Suma	8	7	395	304	13	11

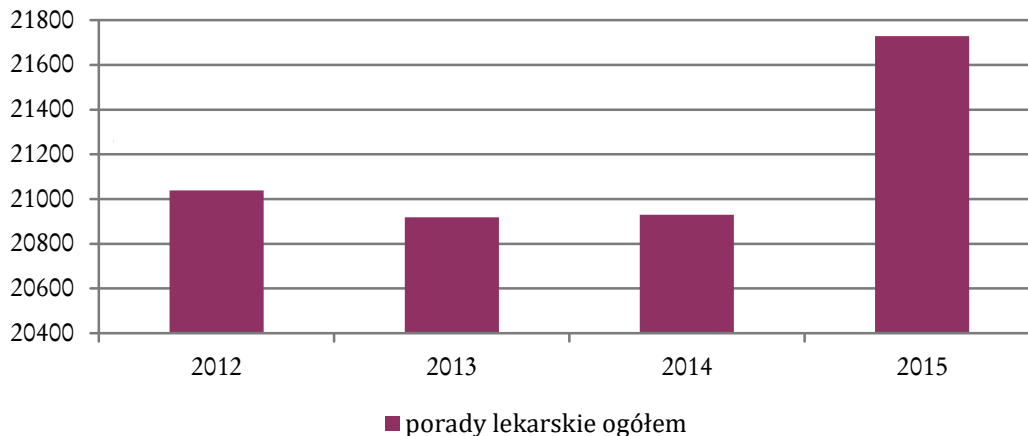
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Opiekę zdrowotną w zakresie leczenia stacjonarnego dla mieszkańców gminy świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego, zlokalizowany przy ulicy Kozielskiej 2a w Rudniku. Potrzeby związane z leczeniem szpitalnym i specjalistycznym mieszkańcy gminy realizować mogą w Raciborzu dzięki bliskiej lokalizacji miasta powiatowego.

Jak wynika z danych zawartych w Głównym Urzędzie Statystycznym, na terenie gminy w roku 2015 znajdowały się 4 poradnie lekarskie, przy czym liczba ta nie uległa zmianie od roku 2010. Wzrost zaobserwowano jednakże w łącznej liczbie porad lekarskich udzielanych mieszkańcom gminy w analizowanym okresie, co świadczy o wzroście zapotrzebowania na tego rodzaju usługi. Szczegółowa liczba udzielonych porad medycznych w poszczególnych latach kształtuje się następująco.

Rysunek 29 Liczba udzielonych porad lekarskich w latach 2012- 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy mieszkańcy mają również dostęp do dwóch aptek, są to:

- Punkt Apteczny w Rudniku, ul. Kozielska 2
- Punkt apteczny w Grzegorzowicach, ul. Młyńska 1.

Organizacją, która udziela pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku, zlokalizowany przy ulicy Ks.Abp J. Gawliny 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku został utworzony na mocy uchwały Gminnej Rady Narodowej w Rudniku nr X/36/90 z dnia 27 kwietnia 1990r i działa jako jednostka budżetowa w oparciu o statut nadany uchwałą nr XXXI/308/05 Rady Gminy Rudnik z dnia 16 listopada 2005r w celu realizacji zadań zleconych i własnych gminy z zakresu pomocy społecznej. Ośrodek jest jednostką budżetową i organizacyjną Urzędu Gminy Rudnik. W ośrodku, z dniem 1 maja 2004r, utworzona została także komórka organizacyjna do realizacji w gminie świadczeń rodzinnych, a z dniem 1 czerwca 2005r.- do prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oraz obsługi zaliczki alimentacyjnej. Ośrodek realizuje również zadania z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹⁵.

Do świadczeń rodzinnych zalicza się:

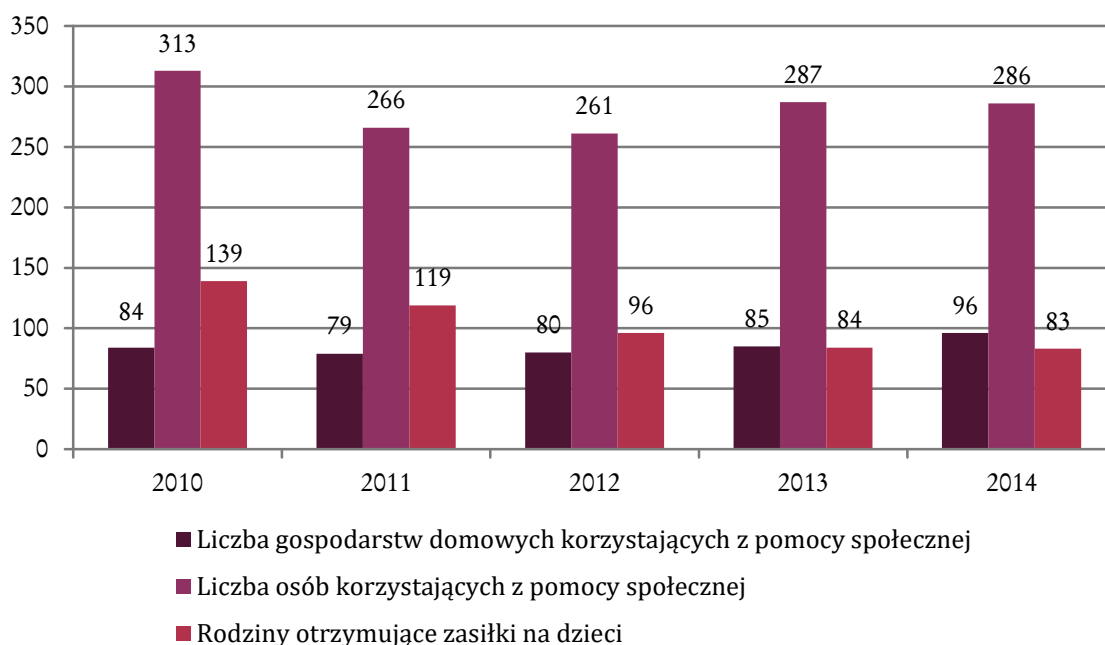
- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,

¹⁵ Źródło: <http://www.gmina-rudnik.pl/main/250>, dostęp: 2.03.2016

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r. (sygn. akt TK akt K 27/130),
- świadczenie rodzicielskie.

Natomiast, w przypadku świadczeń z funduszu alimentacyjnego, GOPS w Rudniku udziela pomocy finansowej szczególnie osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Rysunek 30 Liczba gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Rudnik w latach oraz liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Wsparcie finansowe Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej udzielane jest także z powodu niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo czy alkoholizm. Jak wynika z danych, na terenie gminy w 2016 roku największa liczba świadczeń, 179, przyznana została w ramach dofinansowania wynikającego z programu 500+. Liczba dzieci korzystających z dożywiania równa była 79, natomiast 37

dzieci otrzymało stypendia socjalne. Na wysokim poziomie kształtuje się liczba osób objętych wsparciem finansowym z powodu niepełnosprawności (90) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (64 osoby). 44 osoby zostały objęte tą formą pomocy z powodu ubóstwa, a 27 osób ze względu na alkoholizm. Najczęściej udzielane w gminie wsparcie dotyczyło pomocy asystenta rodziny- jedynie 9 rodzin zostało objętych tego rodzaju pomocą.

Szczegółowe dane dotyczące liczby przyznanych świadczeń z wyżej wymienionych powodów w poszczególnych sołectwach gminy zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 63 Liczba przyznanych świadczeń Gminnej Opieki Pomocy Społecznej w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku

Sołectwo	Przyznane świadczenia								Suma
	Ubóstwo	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Alkoholizm	Niepełnosprawność	Dożywianie dzieci	Stypendia socjalne	Pomoc asystenta rodziny	Wnioski o środki z programu 500+	
Brzeźnica	0	5	4	6	10	10	0	21	56
Czerwięcice	0	0	0	0	0	2	0	4	6
Gamów i Sławienko	1	3	1	6	1	1	1	16	30
Grzegorzowice	0	0	5	13	6	5	1	13	43
Jastrzębie	1	8	0	9	3	0	1	5	27
Lasaki	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Ligota Książęca	0	0	0	2	5	0	0	4	11
Łubowice	0	2	1	0	8	0	1	16	28
Modzurów i Dołędzin	7	10	4	17	4	0	1	15	58
Ponięcice	6	3	3	4	0	1	1	7	25
Rudnik	11	16	5	13	17	12	1	33	108
Sławików	4	0	0	7	4	5	0	15	35
Strzybnik	9	0	1	5	12	1	1	12	41
Szonowice	5	17	3	8	9	0	1	13	56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Pomoc społeczna udzielana jest także przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku. W skład Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które przejawiają inicjatywę i aktywność w realizowaniu planowanych zadań. Do głównych zadań realizowanych przez komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a w szczególności:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu: dostarczanie informacji o prowadzeniu profesjonalnej terapii, motywowanie i kierowanie do leczenia, kierowanie na leczenie odwykowe i zajęcia terapeutyczne, obozy itp.

2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie: zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego: przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu z jednoczesnym występowaniem przesłanek powodujących rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich i uchylanie się od pracy lub zakłócanie spokoju i porządku publicznego a także przemoc w rodzinie, wzywianie na rozmowę osób, co do których wpłynęło zgłoszenie i pouczenie o konieczności zaprzestania ww. działań, kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym, składanie wniosków o wszczęcie postępowania do sądu rejonowego, niesienie pomocy członkom rodzin z problemem alkoholowym, przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, udzielanie wsparcia osobom po zakończeniu terapii oraz członkom ich rodzin, kierowanie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem do Świetlic środowiskowych. kierowanie osób po przemocy do specjalistów, informowanie o możliwości uzyskania schronienia w mieszkaniu kryzysowym, współpraca z innymi placówkami, z organizacjami społecznymi w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży: pomoc w zaopatrzeniu w materiały edukacyjne i informacyjne

dotyczące problematyki uzależnień, wspieranie, organizowanie i prowadzenie działań trzeźwościowych,

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych: przyjmowanie wniosków o środki finansowe, dążenie do stworzenia zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej - współpraca z przedstawicielami władz samorządowych, instytucji i organizacji na terenie gminy.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku należy również przygotowywanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jego koordynacja oraz czuwanie nad jego wykonaniem¹⁶.

8. Aktywność społeczna

W 2016 roku przeprowadzony został ranking aktywności społecznej samorządów¹⁷, przygotowany przez pismo samorządowe "Wspólnota", mający na celu wyłonienie gmin oraz miast o największej aktywności społecznej. Twórcy zestawiając ze sobą miasta i gminy wzięli pod uwagę cztery wymiary tej aktywności. Po pierwsze, uwzględniono aktywność obywatelską mierzoną frekwencją w wyborach. Po drugie, liczbę zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Trzecim komponentem było wsparcie udzielane przez administrację samorządową organizacjom społecznym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (średnia z lat 2014–2015). Ostatni element objął wymiar oddolnych inicjatyw społecznych – tu brano pod uwagę liczbę zbiórek publicznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Gminy wiejskie powiatu raciborskiego osiągnęły względnie niskie rezultaty. Gmina Rudnik w czterech sferach oceniona została na 21 na 100 możliwych do osiągnięcia punktów, przy czym najmniejszą liczbę punktów gmina osiągnęła w kwestii wsparcia organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców oraz liczby zbiórek publicznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Nisko oceniona została również frekwencja w wyborach samorządowych w roku 2014 i w parlamentarnych i prezydenckich w 2015 roku. Liczba fundacji i stowarzyszeń według stanu na koniec 2015 r. w przeliczeniu na 1

¹⁶ Źródło: <http://www.gmina-rudnik.pl/main/256>, dostęp: 2.03.2017

¹⁷ Społeczna gmina. Ranking aktywności społecznej w samorządach. Źródło: http://www.wspolnota.org.pl/fileadmin/user_upload/Ranking_-_Aktywnosc_spoeczna.pdf, dostęp: 16.03.2017

tys. mieszkańców w Gminie Rudnik osiągnęła zaś najwyższy wynik na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu raciborskiego. Szczegółowe dane poszczególnych jednostek przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 64 Pozycja gmin wiejskich powiatu raciborskiego w rankingu aktywności społecznej w 2016 roku

Gmina	Miejsce w rankingu	Wymiar I (w pkt.)	Wymiar II (w pkt.)	Wymiar III (w pkt.)	Wymiar IV (w pkt.)	Suma
Kornowac	1 053	16	6	1	0	23
Rudnik	1 215	7	10	2	2	21
Nędza	1 390	10	6	2	0	18
Pietrowice Wielkie	1459	6	8	2	0	16
Krzyżanowice	1 538	4	4	4	0	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rankingu aktywności społecznej w samorządach

Czynny udział społeczeństwa Gminy Rudnik koncentruje się głównie wokół działalności stowarzyszeń, fundacji, kół oraz innych związków. Ich celem jest przede wszystkim ochrona dorobku kultury, dbanie o rozwój Gminy oraz organizacja życia społecznego.

Organizacjami pozarządowymi zlokalizowanymi na terenie gminy są między innymi:

- Ochotnicze Straże Pożarne:
 - OSP Modzurów,
 - OSP Rudnik,
 - OSP Sławików,
 - OSP Strzybnik,
 - OSP Brzeźnica,
 - OSP Gamów;
- DFK (Deutscher Freundschaftskreis);
- Związek Hodowców Gołębi;
- Koła Gospodyń Wiejskich;
- Centrum Kultury i Spotkań w Łubowicach;
- Towarzystwo Przyjaciół J. Eichendorffa;
- Fundacja GNIAZDO;
- Młodzieżowa Rada Gminy.

Sołectwami, na terenie których zlokalizowanych jest największa liczba organizacji pozarządowych są Rudnik oraz Brzeźnica, natomiast na terenie sołectw Czerwięcice i

Ponięcice nie znajdują się żadne organizacje tego rodzaju. Szczegółowa ich liczba w poszczególnych sołectwach gminy przedstawiono poniżej.

Tabela 65 Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Liczba organizacji pozarządowych
Brzeźnica	5
Czerwięcice	0
Gamów i Sławienko	5
Grzegorzowice	4
Jastrzębie	1
Lasaki	1
Ligota Książęca	1
Łubowice	1
Modzurów i Dolędzin	4
Ponięcice	0
Rudnik	5
Sławików	3
Strzybnik	1
Szonowice	3
SUMA	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

Jednym z najważniejszych wskaźników aktywności społeczeństwa jest frekwencja społeczna w wyborach. W Polsce jest ona wciąż na zbyt niskim poziomie, a trend ten zauważalny jest również na terenie Gminy Rudnik. Najwyższy wskaźnik przypada natomiast na sołectwa, w których w wyborach głos oddała ponad połowa uprawnionej do głosowania populacji, tj. sołectwa Gamów i Sławienko (58,11%), Lasaki (54,30%) oraz Ligota Książęca (53,02%).

Tabela 66 Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Frekwencja wyborcza
Brzeźnica	40,81%
Czerwięcice	35,55%
Gamów i Sławienko	58,11%
Grzegorzowice	41,65%
Jastrzębie	35,60%
Lasaki	54,30%
Ligota Książęca	53,02%
Łubowice	36,66%
Modzurów i Dolędzin	47,94%
Ponięcice	39,96%
Rudnik	50,81%
Sławików	33,70%
Strzybnik	45,41%
Szonowice	45,57%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

III Infrastruktura techniczna

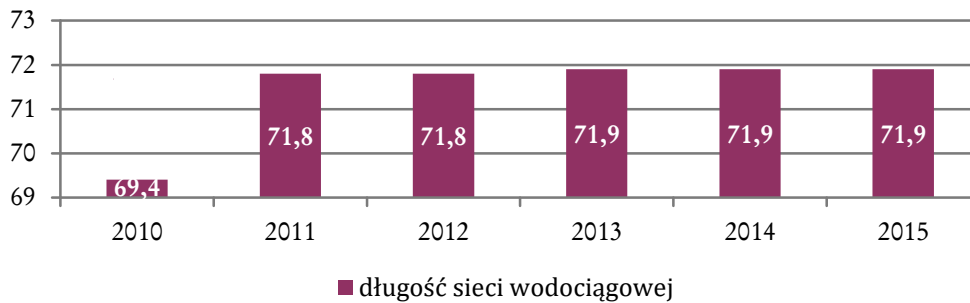
1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Wszystkie sołectwa gminy zaopatrywane są w wodę z wodociągów obsługiwanych przez Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku¹⁸. Gmina Rudnik zaopatrywana jest głównie w wodę z ujęć podziemnych, które znajdują się w Rudniku, a wydajność ich wynosi 116m³ na dobę. W przeciągu sześciu lat długość sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie Gminy Rudnik zwiększyła się o 2,5 km- na koniec analizowanego okresu sieć ta liczyła 71,9 km. W 2015 roku sieci wodociągowej towarzyszyło 1320 przyłączy prowadzących wodę głównie do gospodarstw domowych. W stosunku do 2010 r. ich liczba wzrosła o 75, tj. o 6%.

¹⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, str. 60

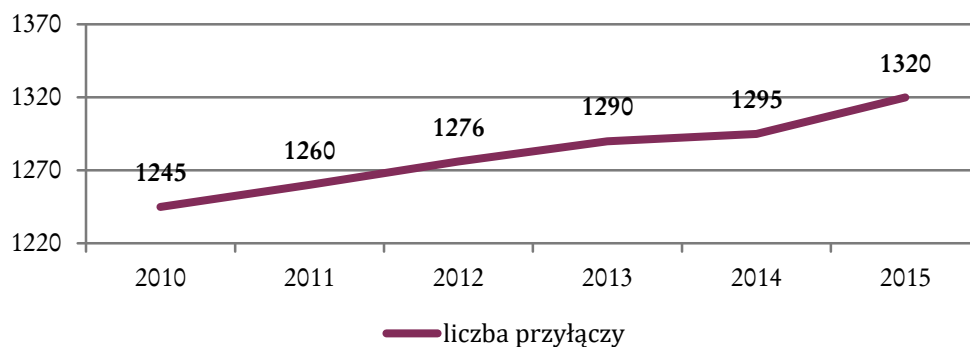

Rysunek 31 Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Rysunek 32 Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Jak wynika z danych, w 2015 roku 5 124 osób korzystało z sieci wodociągowej, stanowiąc 99,7% populacji Gminy Rudnik. Względem roku 2010 zauważono niemal pięcioprocentowy wzrost liczby korzystających z sieci mieszkańców- na początku analizowanego okresu liczba ta równa była 4 874, tj. o 250 osób mniej niż w roku 2015.

Tabela 67 Korzystający z instalacji wodociągowej w Gminie Rudnik w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	4 874	4 891	4 907	4 890	5 166	5 124
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	25,2	25,5	25,0	26,0	26,5	25,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Warto zauważyć, że jedyne gospodarstwa domowe niepodłączone do sieci wodociągowej zlokalizowane są częściowo w sołectwie Czerwięcice i Modzurów i Dołędzin, gdzie wskaźnik liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w roku 2016 wynosił, odpowiednio, 97,83 oraz 93,63. Dane dla poszczególnych sołectw gminy zaprezentowane zostały poniżej.

Tabela 68 Korzystający z instalacji wodociągowej w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

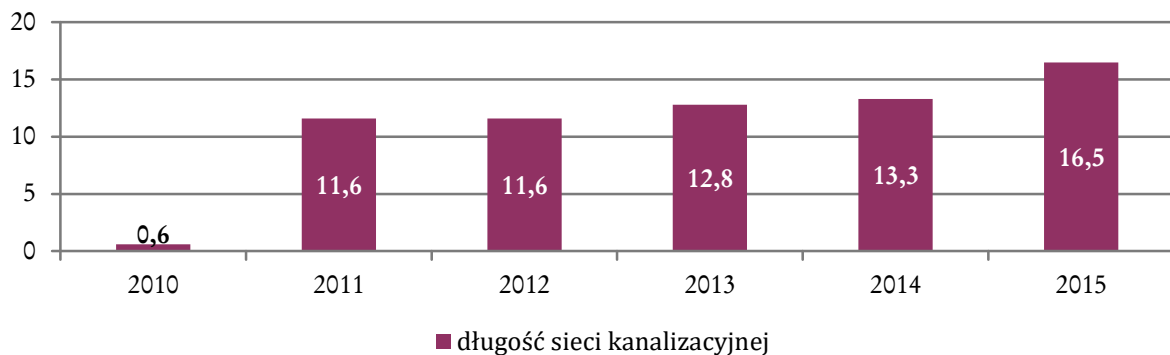
	Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej
Brzeźnica	511
Czerwięcice	107
Gamów i Sławienko	450
Grzegorzowice	574
Jastrzębie	156
Lasaki	171
Ligota Książęca	143
Łubowice	337
Modzurów i Dołędzin	382
Ponięcice	226
Rudnik	986
Sławików	433
Strzybnik	285
Szonowice	264
SUMA	5 025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

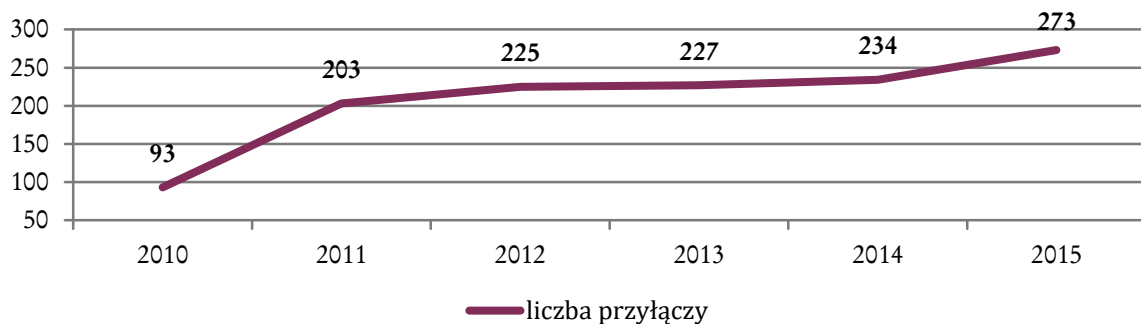
Na terenie Gminy Rudnik sieć kanalizacyjna nie jest rozwinięta- skanalizowane są jedynie poszczególne wsie. Dodać jednakże należy, że sieć ta jest systematycznie rozbudowywana, co odzwierciedlone jest poprzez rosnącą długość sieci w analizowanym okresie- w przeciągu sześciu lat długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Rudnik zwiększyła się o 15,9 km (2650 %). W 2015 roku sieci kanalizacyjnej towarzyszyły 273 przyłącza, przy czym w stosunku do roku 2010 ich liczba wzrosła o 180, tj. o 193%.

Rysunek 33 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Rysunek 34 Liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W roku 2010 zaledwie 822 mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej, stanowiąc 16% populacji gminy. W latach następnych odnotowano wzrost tej liczby- największy wzrost względem wartości w 2010 roku nastąpił w roku następnym, aby pod koniec

analizowanego okresu kształtować się na poziomie 1 350 osób. Liczba ta stanowiła 26% populacji gminy, stanowiąc sześćdziesięcioczworo procentowy wzrost na tle wartości początkowej.

Tabela 69 Korzystający z instalacji wodociągowej w Gminie Rudnik w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	822	1 155	1 231	1 231	1 254	1 350
Ścieki odprowadzone [dam³]	10,0	10,0	22,0	26,0	25,0	28,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dane z Urzędu Gminy Rudnik z roku 2016 wskazują, że jedynymi sołectwami, gdzie sieć kanalizacyjna została poprowadzona są Brzeźnica, Modzurów, Ponięcie oraz Rudnik. Jak wynika z wartości przeliczonych na 100 mieszkańców, sieć kanalizacyjna została najlepiej rozwinięta w Rudniku, gdzie wskaźnik równy był 92,29, naj słabiej zaś w Brzeźnicy, wynosząc 15,66.

Tabela 70 Korzystający z instalacji wodociągowej w poszczególnych sołectwach gminy w 2016 roku

	Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej
Brzeźnica	80
Czerwięcice	0
Gamów i Sławienko	0
Grzegorzowice	0
Jastrzębie	0
Lasaki	0
Ligota Książęca	0
Łubowice	0
Modzurów i Dołędzin	320
Ponięcie	80
Rudnik	910
Sławików	0
Strzybnik	0
Szonowice	0
SUMA	1 390

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Ścieki bytowe powstałe na terenie gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych bądź niekontrolowanie odprowadzane do ziemi oraz cieków. Korzysta się również z oczyszczalni ścieków w pobliskim mieście powiatowym, Raciborzu. Wyjątek stanowią ścieki odprowadzane z sołectw Modzurów oraz Ponięcie- na terenach tych zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków. We wsi Ponięcie jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia o przepustowości 14,4 m³/d, w Modzurowie zaś przepustowość wynosi 30 m³/d¹⁹.

Warto nadmienić, że na terenie gminy także sieć kanalizacji deszczowej nie została rozbudowana, poprowadzono ją jedynie na nieznaczej części terenu we wsi Rudnik. W związku z tym, wody opadowe odprowadzane są bezpośrednio do rowów melioracyjnych, a następnie do rzek występujących na terenie gminy. Wody te, które trafiają do układu hydrologicznego nie przechodzą wcześniejszego oczyszczania. Grozi to dużym zanieczyszczeniem wód cieków.

2. Sieć gazowa, elektryczna i ciepłownicza

Tereny Gminy Rudnik w większości nie są objęte siecią gazowniczą- jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, nieznaczną część obszaru została podłączona do sieci dopiero w roku 2013. Braki w zaopatrzeniu gazu sieciowego zaspokajane są gazem z butli propan-butan, z którego korzysta większość mieszkańców²⁰.

Dane zgromadzone przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że długość czynnej sieci gazowniczej na terenie Gminy Rudnik w latach 2014-2015 wynosiła 5 183 kilometrów, czynnych przyłączy było natomiast odpowiednio 36 i 37.

W roku 2013 zaledwie 26 mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej, stanowiąc 0,7% populacji gminy; w latach następnych odnotowano nieznaczny wzrost tej liczby- w ostatnim roku analizowanego okresu zanotowano o 22 użytkowników więcej (łącznie 2,1% populacji gminy), oraz dwudziestodwukrotnie większe zużycie gazu pochodzącego z sieci przesyłowej.

¹⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, str. 60

²⁰ Ibidem, str. 61

Tabela 71 Korzystający z instalacji gazowniczej w % ogółu ludności Gminy Rudnik w latach 2010-2014

	2013	2014	2015
ludność korzystająca z sieci gazowniczej	10	26	32
Zużycie gazu [w tyś. m ³]	1,6	18,3	35,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dane zebrane na podstawie pozwoleń na budowę oraz wyrysowanych przyłączy z serwisu ze starostwa powiatowego zgromadzone przez Urząd Gminy Rudnik wskazują, że sieć gazowa poprowadzona jest wyłącznie w sołectwie Rudnik, a w 2016 liczba użytkowników wzrosła do 46, jak również odnotowano 45 mieszkańców budynków, do których brak jest bezpośredniego przyłącza, natomiast przyłącza doprowadzone zostały na działkę, na której postawione zostały te budynki.

Energia elektryczna z czterech GPZ zasila następujące treny:

- Racibórz - Piaskowa,
- Racibórz – Studzienna,
- Kuźnia Raciborska,
- Polska Cerekiew.

Energia elektryczna rozprowadzana jest siecią napowietrzną średniego napięcia – 15 kV w układzie promieniowym, a dalej liniami napowietrznymi niskiego napięcia – 0,4 kV. Sieć elektroenergetyczna nN i SN jest z znacznym stopniem wyeksploatowana, co powoduje bardzo częste awarie i przerwy w dostawie energii elektrycznej. System zasilania w energię elektryczną nie jest wystarczający, a dla lepszego wykorzystania mocy, zmniejszenia strat na przesyłach i planów rozwoju gminy należy przewidzieć dalsze zwiększenie ilości stacji transformatorowych. Przez teren gminy biegnie również tranzytowa napowietrzna dwutorowa linia wysokiego napięcia 400 kV relacji Dobrzeń – Wielopole z wyznaczoną wzdłuż niej strefą techniczną i linia 110 kV²¹.

Gmina Rudnik nie posiada również zorganizowanego systemu ciepłowniczego-gospodarstwa domowe w większości posiadają indywidualny system ciepłowniczy. Głównym źródłem energii cieplnej w budynkach mieszalnych i gospodarczych pozostają indywidualne kotłownie zasilane węglem, drewnem, gazem i olejem opałowym.

²¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, str. 62

3. Zagospodarowanie odpadów

Istotną kwestią jest gospodarka odpadami oraz utrzymanie porządku i czystości. 1 lipca 2013 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, które zmieniają dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, wzorując się na doświadczeniach innych krajów europejskich. W nowym systemie za odebranie i właściwe zagospodarowanie odpadów odpowiedzialny jest samorząd. Gmina w drodze przetargu ustala podmiot, który odbiera odpady komunalne, lub je odbiera i zagospodarowuje. Co roku każda gmina dokonuje analizy stanu gospodarki odpadami, w celu określenia możliwości ich przetwarzania i oceny postaw mieszkańców w zakresie wykonywania obowiązków związanych z usuwaniem odpadów. Zadaniem gminy jest informowanie i edukowanie mieszkańców w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Koordynacja gminnych planów gospodarki odpadami w skali powiatu znacznie ułatwi zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. W wojewódzkich planach gminy zostaną podporządkowane regionom gospodarki odpadami komunalnymi, w których będą działały regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. Ich budowa i eksploatacja (należąca do zadań gminy) ma na celu osiągnięcie we wskazanym ustawowo terminie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania i recyklingu, w perspektywie do końca 2020 roku. Zaznaczyć należy, że wszyscy mieszkańcy gminy objęci są systemem zorganizowanego wywozu odpadów, mając do dyspozycji pojemniki o pojemności 120, 240 oraz 1100 litrów, opróżniane są raz w miesiącu w okresie letnim i zimowym. W przypadku odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji), w okresie od IV – X 2 razy w miesiącu, a w pozostałe miesiące 1 raz.

W Gminie Rudnik nie znajduje się żadne wysypisko śmieci, a odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odebrane odpady zielone są odbierane zgodnie z Planem Gospodarki odpadami dla województwa Śląskiego.

Natomiast podmiotem zbierającym selektywnie odpady, które nie podlegają przekazaniu do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych do których są przekazywane (odpady zbierane selektywnie) pochodzące z terenu Gminy Rudnik jest firma Naprzód SP z o.o w Rydułtowach. Jak wynika z danych, masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa śląskiego (a więc także mieszkańca gminy Rudnik, choć brak jest precyzyjnych danych) znacznie przekracza liczbę wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w skali kraju - wartości te wynoszą 283 kg na mieszkańca w skali kraju oraz 332 kg na mieszkańca województwa śląskiego²².

IV Gospodarka i rynek pracy

1. Rolnictwo

Dane zgromadzone w związku z przeprowadzeniem Powszechnego Spisu Rolniczego w 2010 roku pozwalają określić sytuację rolnictwa na terenie gminy. W całej gminie znajdowało się 347 gospodarstw rolnych (z czego działalność rolniczą prowadziły 322 podmioty), powierzchnia których równa była łącznie 5 149,06 ha, stanowiąc niemal 70% powierzchni gminy. Jest to znacznie wyższa wartość, niż średnie powierzchnie w skali województwa (51%) oraz kraju (62%). Warto zaznaczyć, że zgodnie z danymi Urzędu Gminy Rudnik do roku 2016 zanotowano wzrost tych wartości na terenie gminy - powierzchnia gruntów ornych równa była 5 697 ha.

Warto zwrócić uwagę na udział użytków rolnych w poszczególnych grupach obszarowych. Pośród 347 gospodarstw rolnych zlokalizowanych na terenie gminy w analizowanym roku przeważały gospodarstwa rolne o powierzchni większej niż hektar, mniejszej jednak od 5ha - stanowiły one 29% wszystkich gospodarstw w gminie. Drugim najliczniejszym rodzajem gospodarstw były małe gospodarstwa o powierzchni do 1 hektara, stanowiąc 24% ogółu. W gminie zlokalizowane było 70 gospodarstw do 10 ha (20%), najmniej zaś było gospodarstw do 15 hektarów - 38 (11%). W Gminie Rudnik znajdują się również wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne, które stanowią 16% ogólnej powierzchni (55 podmiotów).

²² Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 72. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie według PSR 2010

Gospodarstwa rolne ogółem	Do 1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	Powyżej 15 ha
347	82	102	70	38	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w Gminie Rudnik według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku wynosiła 14,84 hektara, przy czym średnia powierzchnia użytków rolnych równa była 14,22 ha. Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych w powiecie raciborskim w analizowanym okresie wynosiła 5 149,06 hektara, przy czym największą łączną powierzchnię zajmowały gospodarstwa rolne wielkopowierzchniowe (powyżej 15 ha)- 3 832,49 ha. Łączna powierzchnia gospodarstw o wielkości 5-10 ha równa była 510,38 ha, najmniej liczne podmioty o wielkości pomiędzy 10 ha a 15 ha zajęły łączną powierzchnię równą 491,78 ha, natomiast najliczniejsze w gminie gospodarstwa (1-5 ha) to łącznie 273,26 hektarów. Najmniejszą łączną powierzchnię (41,15 ha) zajęły najmniejsze gospodarstwa rolne, do jednego hektara.

Dane statystyczne zgromadzone w Banku Danych Lokalnych ukazały główne źródła dochodu gospodarstw domowych. Na terenie każdego z sołectw gminy najistotniejszy udział miały dochody z działalności rolniczej (322 podmioty). Znaczny odsetek stanowią także gospodarstwa rolne z dochodem wynikającym z pracy najemnej (177 podmiotów).

Tabela 73 Liczba gospodarstw domowych z dochodami z różnych źródeł w powiecie i gminach według PSR 2010

Rodzaj dochodu	Gmina Rudnik
dochód z działalności rolniczej	322
dochód z emerytury/renty	68
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	32
dochód z pracy najemnej	177
dochód z innych niezarobkowych źródeł	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Powierzchnia użytków rolnych na terenie Gminy Rudnik w analizowanym okresie wynosiła 4932 ha, stanowiąc 96% gruntów ogółem, przy czym pod zasiew przeznaczonych zostało 4221 hektarów, tj. 82%. Najmniejszą powierzchnię zajmują sady oraz łąki trwałe, stanowiąc łącznie 1% gruntów na terenie powiatu (178

hektarów), jak również ogrody przydomowe (0,2%). Szczegółowy podział użytkowania gruntów w gminie zawarty jest w tabeli poniżej.

Tabela 74 Użytkowanie gruntów w gminie według PSR 2010- ich liczba i powierzchnia

Użytkowanie gruntów	Gmina Rudnik	
	[-]	ha
grunty ogółem	347	5149,06
użytki rolne	347	4932,73
pod zasiewami	289	4221,44
grunty ugorowane	64	207,41
uprawy trwałe	89	25,90
sady	89	25,90
ogrody przydomowe	130	10,55
łąki trwałe	143	223,59
pastwiska trwałe	28	146,64
pozostałe użytki rolne	67	97,19
lasy i grunty leśne	65	70,61
pozostałe grunty	314	145,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Powszechny Spis Rolny uwzględnił także charakterystykę hodowli zwierząt gospodarskich na terenie gminy. Zauważyć można, że największa liczba gospodarstw rolnych zajmuje się hodowlą drobiu (167), jednakże znaczna ich liczba to także hodowle bydła (127) oraz trzody chlewnej (123). Na terenie powiatu hodowanych było łącznie 5 506 sztuk drobiu, 5 170 trzody chlewnej, 2 864 bydła oraz 64 konie.

Tabela 75 Gospodarstwa rolne z hodowlą zwierząt gospodarskich według rodzaju i pogłowia zwierząt gospodarskich

Liczba gospodarstw rolnych z hodowlą	
bydło	127
trzoda chlewna	123
konie	20
drób	167
Liczba hodowanych zwierząt gospodarskich	
bydło	2 864
trzoda chlewna	5 170
konie	64
drób	5 506

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największy areał w powiecie zajmują rośliny zbożowe, za nimi plasują się rośliny okopowe i przemysłowe. Najmniejszy udział w powierzchni zasiewów na terenie gminy mają warzywa. Szczegółowy podział upraw zaprezentowany został w formie tabeli.

Tabela 76 Gospodarstwa rolne z uprawą według rodzaju i powierzchni zasiewów

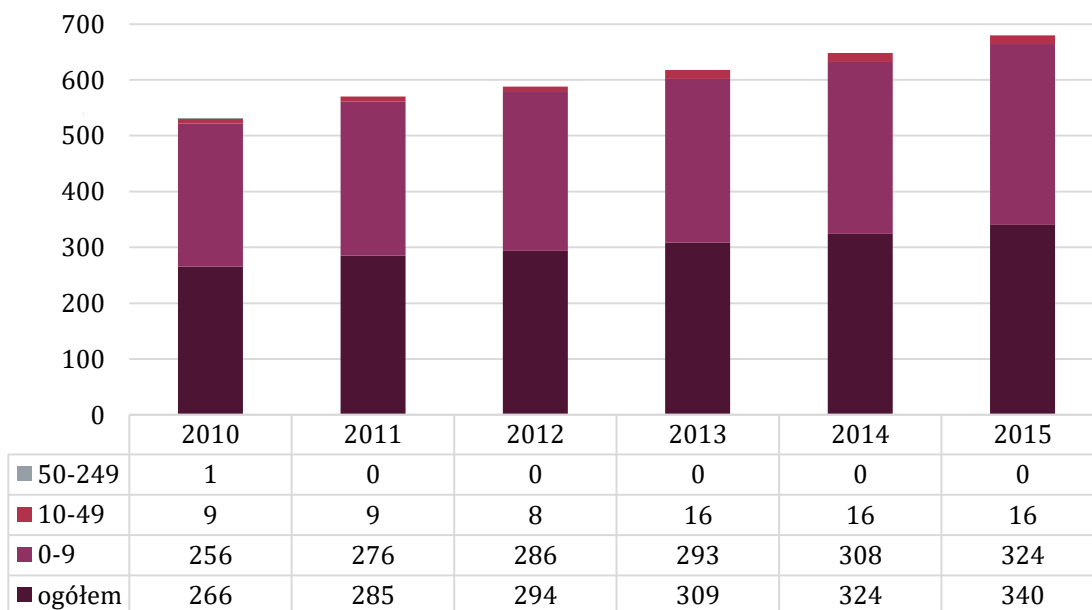
Rodzaj uprawy	Liczba gospodarstw rolnych	Powierzchnia zasiewów [ha]
zboża razem	277	
ziemniaki	136	
uprawy przemysłowe	95	
buraki cukrowe	52	
rzepak i rzepik razem	60	
strączkowe jadalne na ziarno razem	-	
warzywa gruntowe	15	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2. Przedsiębiorczość

W latach 2010-2015 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Rudnik zdecydowanie zwiększyła się. W roku 2015 w stosunku do roku 2010 było niemal o 28% podmiotów więcej, co oznacza, że w 2015 r. zarejestrowano w Rejestrze REGON 340 podmiotów. Spośród podmiotów gospodarki narodowej w 2015 r. na terenie gminy istniały wyłącznie mikro oraz małe przedsiębiorstwa, przy czym mikro przedsiębiorstw było zdecydowanie więcej- 324 przy 16 małych firmach. Nie odnotowano żadnej średniej firmy, choć firma taka funkcjonowała w roku 2010.

Rysunek 35 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dodać należy, że przedsiębiorstwa w Gminie Rudnik działały wyłącznie w trzech sekcjach PKD. Były to:

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- przemysł i budownictwo,
- pozostała działalność.

Tabela 77 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Rudnik w 2015 roku

Działalność	2010	2011	2012	2013	2014	2015
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	24	26	25	25	25
przemysł i budownictwo	74	75	74	77	77	84
pozostała działalność	172	186	194	207	222	231

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Poniżej przedstawiona została szczegółowa liczebność podmiotów gospodarczych w podziale na sekcje PKD 2007 zarejestrowanych w Gminie Rudnik oraz w poszczególnych sołectwach na przestrzeni lat 2010-2015.

Obszar	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcja S i T	Sekcja U	Łącznie
Gmina Rudnik	25	0	26	0	1	57	71	22	7	5	5	12	14	4	8	23	17	12	31	0	340
Brzeźnica	2	0	2	0	0	4	5	5	0	0	0	1	2	0	1	3	1	1	2	0	29
Czerwięcice	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	6
Gamów i Sławienko	8	0	1	0	0	7	6	2	2	0	1	0	0	1	1	3	0	2	3	0	37
Grzegorzowice	2	0	3	0	0	9	7	2	1	0	0	0	1	0	0	5	0	2	0	0	32
Jastrzębie	4	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Lasaki	0	0	0	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Ligota Książęca	0	0	0	0	0	0	5	4	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	13
Łubowice	1	0	2	0	0	3	6	2	2	1	0	1	3	0	0	0	0	0	3	0	24
Modzurów i Dolędzin	0	0	1	0	0	4	9	1	0	0	0	4	1	0	1	0	0	0	6	0	27
Ponięcice	16	2	0	1	0	0	1	4	0	1	2	0	2	1	2	0	0	0	0	0	16
Rudnik	6	0	10	0	1	12	16	4	0	1	3	3	6	1	3	6	13	5	12	0	102
Sławików	0	0	3	0	0	6	4	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	19
Strzybnik	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	6
Szonowice	3	0	1	0	0	7	2	0	1	0	0	1	0	0	0	2	0	1	1	0	19
Ogółem	42	3	25	1	1	56	69	27	6	3	8	10	15	3	10	23	16	12	30	1	340

Tabela 31. Podmioty według sekcji PKD 2007 w Gminie Rudnik i poszczególnych sołectwach w 2015 rok

- A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- B - górnictwo i wydobywanie
- C - przetwórstwo przemysłowe
- D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
- E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- F - budownictwo
- G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- H - transport i gospodarka magazynowa
- I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- J - informacja i komunikacja
- K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- P - edukacja
- Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- S - pozostała działalność usługowa
- T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Jak wynika z danych, najwięcej podmiotów gospodarczych działa w sekcjach G, F oraz A, najmniejszy zaś udział mają sekcje D, E, U. Sołectwem, na terenie którego działa zdecydowanie najwięcej podmiotów gospodarczych jest Rudnik (102). Znaczna ilość podmiotów gospodarczych wyróżnia także sołectwa Gamów i Sławienko (37), Grzegorzowice (32), Brzeźnica (29) oraz Modzurów i Dołędzin (27).

W 2015 roku zdecydowaną większość na terenie Gminy Rudnik stanowiły podmioty należące do sektora prywatnego. Spośród nich wiodącą rolę odgrywały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 78% wszystkich firm. W sektorze prywatnym odnotowano również działalność spółek handlowych (w tym z udziałem kapitału zagranicznego), spółdzielni, fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podmioty gospodarcze z sektora publicznego stanowiły natomiast 7%

ogółu przedsiębiorstw. Zarówno w sektorze prywatnym jak i publicznym zaobserwowano wzrost podmiotów względem roku 2010.

Tabela 78 Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w Gminie Rudnik w 2015 roku

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor publiczny ogółem	21	20	20	24	23	23
Sektor prywatny ogółem, w tym:	245	265	274	285	301	317
• Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	184	203	212	224	234	248
• Spółki handlowe	6	6	7	6	7	7
• Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1	1
• Spółdzielnie	3	3	3	2	2	2
• Fundacje	4	3	3	3	3	3
• Stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	17	17	17	19	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Jak wynika z danych Urzędu Gminy Rudnik na rok 2016, w ujęciu nominalnym najmniejsza liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych funkcjonowała w sołectwie Jastrzębie, najwięcej zaś w Rudniku. Wartości w przeliczeniu na sto mieszkańców wskazują, że najmniej podmiotów gospodarczych przypada na sołectwo Strzybnik (1,40 , łącznie zarejestrowane były cztery podmioty) oraz Jastrzębie (1,92 , łącznie trzy podmioty gospodarcze), najwięcej zaś było ich w Rudniku (60 podmiotów, 6,09 podmiotów przypadających na sto mieszkańców), w Sławikowie (3,55 , łącznie 15 podmiotów gospodarczych) oraz w Brzeźnicy (3,52 , łącznie 18 podmiotów).

Tabela 79 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku

	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
Brzeźnica	18
Czerwięcice	6
Gamów i Sławienko	22
Grzegorzowice	24
Jastrzębie	3
Lasaki	4
Ligota Książęca	7
Lubowice	9
Modzurów i Dołędzin	12
Ponięcice	6
Rudnik	60
Sławików	15
Strzybnik	4
Szonowice	14
SUMA	204

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik.

3. Rynek pracy i bezrobocie

Ludność w gminie jest zatrudniona głównie w miejscowych gospodarstwach rolnych, instytucjach użyteczności publicznej, zakładach pracy i zakładach usługowych, jak również dojeżdża do pracy do pobliskich miast. Struktura bezrobocia Gminy Rudnik jest odzwierciedleniem tendencji zaobserwowanych w województwie i w kraju.

Pod względem aktywności ekonomicznej ludności powiat raciborski należy do obszarów pozytywnie wyróżniających się na tle województwa śląskiego oraz całego kraju. W 2015 roku stopa bezrobocia na terenie kraju uplasowała się na poziomie 9,7%, dla województwa śląskiego kształtując się na poziomie 8,2%. W powiecie raciborskim wskaźnik stopy bezrobocia wskazywał zaś wartość niższą, równą 6,7%.

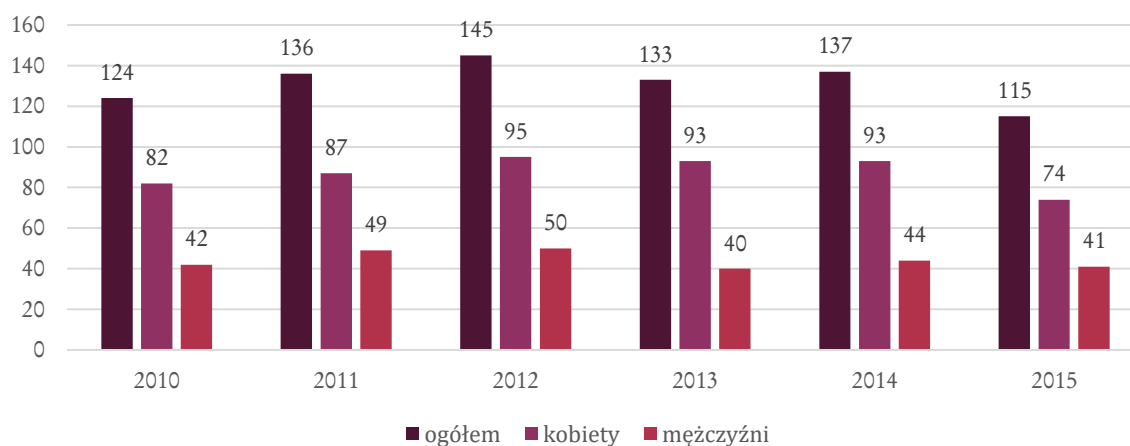
Tabela 80 Stopa bezrobocia w powiecie raciborskim, województwie śląskim i kraju w latach 2011-2015 [w %]

Jednostka	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,7
Województwo śląskie	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2
Powiat raciborski	7,8	8,9	8,6	7,4	6,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba osób pozostających bez pracy na terenie Gminy Rudnik na przestrzeni analizowanego okresu wahała się. Między 2010 a 2013 r. liczba bezrobotnych zwiększała się przyjmując wartości od 124 do 145 osób, by w ostatnim uwzględnionym roku ukształtować się na najniższym poziomie (115 osób). W 2015 roku liczba bezrobotnych względem roku 2010 stanowiła spadek o 7,25%. Z kolei względem liczby bezrobotnych w 2012 r., kiedy było ich najwięcej, odnotowano spadek o niemal 21%. Zauważyć należy znaczną dysproporcję pomiędzy liczbą bezrobotnych kobiet a mężczyzn- kobiet w każdym roku było około dwukrotnie więcej. Największa różnica miała miejsce w 2013 roku, kiedy kobiety stanowiły 70% osób bezrobotnych. W 2015 roku kobiety stanowiły 64%, mężczyźni natomiast 36%. Liczba bezrobotnych mężczyzn na przestrzeni pięciu lat zmniejszyła się o 2%, natomiast kobiet o 10%.

Rysunek 36 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Rudnik w latach 2010-2015

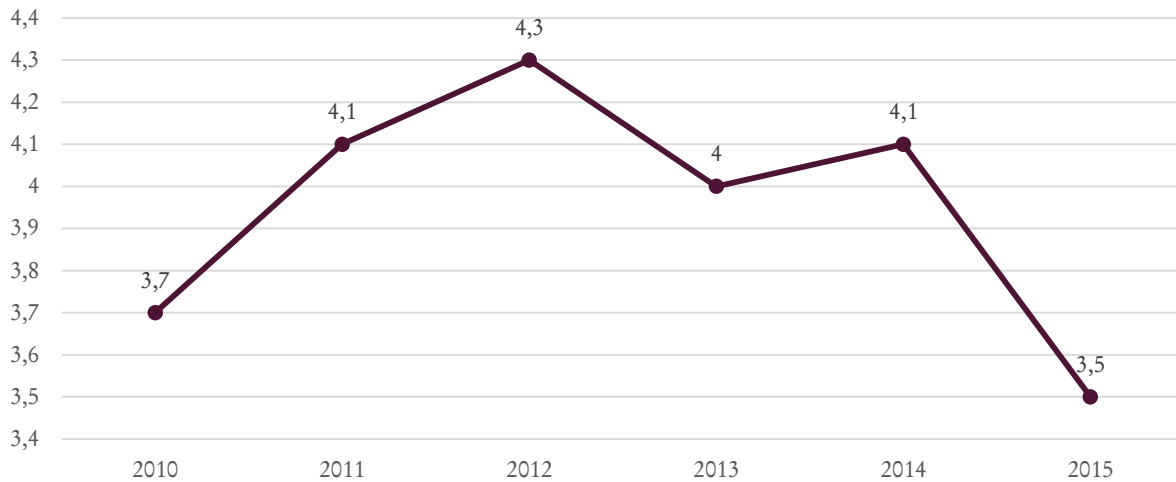

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Poniższy rysunek zawiera porównanie wskaźnika udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015. Do 2012 roku zaobserwować można było wzrost wskaźnika, natomiast później spadał on do roku 2014, gdzie zaobserwowano nieznaczny wzrost (o 0,1%) by w ostatnim

analizowanym roku spaść do najniższej wartości. Najwyższy udział bezrobotnych odnotowano w 2012 r., wskaźnik osiągnął wartość 4,3%. Z kolei, najniższy wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy był w 2015 roku i ukształtował się na poziomie 3,5%.

Rysunek 37 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Rudnik w latach 2010-2015 [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Niektóre z sołectw Gminy Rudnik charakteryzują się względnie niską liczbą osób aktywnych zawodowo, przy czym najniższy odsetek aktywnych zawodowo mieszkańców przypada na sołectwa Ligota Książęca (55,94) oraz Czerwięcice (56,07), najwyższy zaś na Ponięcice (64,16) i Jastrzębie (64,10). Dane dla poszczególnych sołectw gminy zaprezentowano poniżej.

Tabela 81 Liczba osób aktywnych zawodowo w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku

	Liczba osób aktywnych zawodowo
Brzeźnica	300
Czerwięcice	60
Gamów i Sławienko	264
Grzegorzowice	345
Jastrzębie	100
Lasaki	105
Ligota Książęca	80
Lubowice	204
Modzurów i Dolędzin	236
Ponięcice	145
Rudnik	595
Sławików	270,00
Strzybnik	178,00
Szonowice	161,00
SUMA	3043

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik

Na terenie gminy w analizowanym okresie zarejestrowanych było 118 osób bezrobotnych- w przeliczeniu na stu mieszkańców największą ich liczbą charakteryzowały się sołectwa Jastrzębie oraz Strzybnik, najniższą zaś Grzegorzowice oraz Gamów i Sławienko. Bezrobocie długotrwałe, tj. zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy oraz przekraczające okres 12 miesięcy, dotyczyło 61 mieszkańców gminy, W kontekście bezrobocia istotnym wskaźnikiem jest liczba osób bezrobotnych, które nie posiadają kwalifikacji zawodowych, niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Osób nie cechujących się kwalifikacjami nie zaobserwowano jedynie w sołectwach Czerwięcice oraz Lasaki, zdecydowanie najwięcej ich zaś było w sołectwie Jastrzębie. Warto zwrócić także uwagę na stosunek wieku osób bezrobotnych do ich liczby- osoby poniżej 25 roku życia stanowiły 13% wszystkich zarejestrowanych przypadków bezrobocia w gminie, podczas gdy osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia było 33%.

Tabela 82 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach Gminy Rudnik w 2016 roku

	Bezrobotni zarejestrowani	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	Liczba bezrobotnych do 25 roku życia	Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia
Brzeźnica	10	4	2	4	3
Czerwięcice	4	2	0	0	2
Gamów i Sławienko	5	1	1	1	0
Grzegorzowice	5	5	1	1	1
Jastrzębie	7	4	5	2	3
Lasaki	3	2	0	0	1
Ligota Książęca	5	1	2	1	1
Lubowice	11	4	2	2	6
Modzurów i Dołędzin	15	11	4	0	5
Ponięcice	5	2	1	2	1
Rudnik	17	8	3	1	4
Sławików	13	6	4	1	4
Strzybnik	12	7	4	1	6
Szonowice	6	4	1	0	2
SUMA	118	61	30	16	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rudnik